

ЕРИХ МАРИЯ РЕМАРК СПИРКА НА ХОРИЗОНТА

Превод: Диана Диманова

chitanka.info

ГЛАВА ПЪРВА

Кай се замисли, че за първи път от година насам си е отново у дома; там, където бе преминала младостта му, сред хората, с които бе израснал. Винаги, когато се връщаше, намираще всичко така, както го бе оставил — графиня Гест, влюбена в лимоновия си сладкиш и в романтичната музика, беловласият господин Крой, сестрите Холгерсен. Само младата Барбара не беше вече предишното дете.

Седяха на терасата пред господарската къща. Вратите към музикалния салон бяха отворени. Есенната импресия правеше музиката по-завладяваща. Паркът и капещите листа допълваха картината. В тази топла атмосфера вечерята бе съвсем приятелска, подбрани фрази, разговори за миналото, които възбуждаха апетита.

Спокойно и заседнало протичаше животът, близо до земята, обсебен от спомените на десетилетията и съхранен в ежедневните задължения — бе по-важно да се мисли за сеитбата и реколтата, отколкото за сърцето.

Всеки живееше като другия без особена разлика. Хората се познаваха прекалено отдавна, за да могат да си дадат нещо особено и затова ги събираха темите от всекидневието им. Никой не се отегчаваше от безкрайното повторение на ежедневните неща в кратките интервали от време, никой не предполагаше колко опустошаващо действа трайното съжителство и вместо напрежение предизвиква бърлива скука.

Вятърът свиреше във върховете на чинарите и на моменти дори заглушаваше музиката. Зад дърветата блесна закъсняла светкавица.

Кай стана неспокоен. Изведнъж усети как минутите и секундите от живота му се изплъзват безвъзвратно; докато той си седи там съвсем безучастно; — потокът на времето безшумно се отдалечава — загадъчно и застрашително — в неуморим бяг, невъзпрепятстван от нищо, безспир, като неминуемото повяхване на свежия цвят.

Не издържа да остане още, намери повод да си вземе сбогом и се отпрати към конюшните. Яхна коня си и препусна в галоп към

собствената си къща.

* * *

В топлия сумрак, ухаещ на сено и животинска пот, сгушена между конете, лежеше Фруте — сивият му дог. Щом чу стъпките му, тя скочи. Хвърли се радостно към него и залая.

Лаят ѝ се превърна във весело скимтене. Кай се заслуша. На вратата се появи младата Барбара и извика:

— Искам да поюздя малко с вас, Кай. Вечерта е прекрасна. Над полето се е притаила буря.

Тя се облегна на бокса и го погледна. Лицето ѝ бе в сянката на полумрака, устните и челото и представляваха само бегли очертания, които се сливаха с тъмнината, но все пак излъчваха странно вълнение. Слабата светлина от прозореца се отразяваше в очите ѝ.

Кай забеляза нещо, което сякаш искаше да бликне от нея; нещо, което дори и самата тя не подозираше. Тя го последва и той си помисли, че наистина иска само да поюзди с него. Не ставаше дума за нищо повече.

Там, между телата на животните, между гладката кожа на конете и тъмната козина на плътно стоящия до тях дог, сред тропота и дрънченето на вериги, той хвана настойчиво ръката ѝ:

— Барбара, щом се върнах и ви видях, истински се зарадвах, че толкова сте пораснала. Не си отивайте отгук, повярвайте ми, мястото ви е тук, в господарската къща, сред липите и чинарите, кучетата и конете. Или човек не бива да си тръгва, или да не прави опити да се върне, защото никога не може да се намери верният път назад и остава единствено раздвоението. Но вашето място наистина е тук, Барбара, сред тишината да откриете себе си и да вършите обикновените неща в живота.

Ръцете ѝ потрепнаха в неговите. Тя не отвърна. Между тях се настани мълчание, което прерасна в поетично очакване.

Той наруши тишината, преди да стане многозначителна:

— Хайде да оседлаем кобилата ви, Барбара.

* * *

Те яздеха един до друг. Зад парка се простираха поля и ниви, а сред тях — селото; после започваше брезова горичка, хвойна и камънак. На хоризонта се задаваше буря. Светкавица, подобна на тънка артерия, разцепи въздуха. Конете повдигнаха глави. Притаеният до този момент вятър в гората изведнъж сграбчи вечерта.

— Отново ли си тръгвате, Кай?

— Не знам, може би. — Той бързо се наведе и отново се изправи.
— Може би, Барбара.

Яздеха забързани. Пътят водеше към един хълм. Оттам погледът обхващаше необятния простор. Те обуздаха конете. Хълмът бе обвит в сянка, пълзяща между хрусталаци и камъни. Над тях, в полумрака, тревата наподобяваше разбунтувано море.

Светкавиците се усилиха. При всяко проблясване бледата светлина на селото го превръщаше във видение, изплувало от нощта. Поредната светкавица ярко очертаваше низ от покриви и ниската светла кула. Светваше и изчезваше отново, като че потъваше вдън земя. Мигновената гледка в далечината приличаше на Фата Моргана, на недействителен блян. Това чувство се усилваше и от тътена на гръмотевиците между светлината и мрака.

Железопътна линия прекосяваше местността. Релсите я прорязваха, като на места ставаха сребристи или потъмняваха, докато се съберат в една фосфоресцираща точка някъде в далечината.

Бягат към безкрая, помисли си Кай. Под него ритмично се движеше гърбът на коня; надлъж и шир се простираха релси. Нощта бе раздирана от светкавиците и вятъра. Кай извика към Барбара:

— Нека намалим малко, по това време преминава влак.

Тътенът сякаш се просмукваше в земята и отекваше подобно на ехо от отвъдното. Метален звук го заглуши, усили се още повече, низ от сигнални лампи пробягаха в равнината като малки езерца; стрелката на сигналния стълб се вееше безшумно, бледа светлина заля релсите и покрай мълчаливите наблюдатели профуча експресът с дългите си, ярко осветени вагони; един бегъл поглед към прозорците — хора, силует, облегат на стъклото; на жена или мъж... отмина. Над полето

за последен път трепнаха единствено пъстрите светлини в края на влака, а тътнещите релси се успокоиха.

Кай стоеше на седлото със свити юмруци. Светъл самотник профуча като комета през местността, пристигащ от непознатото и изчезващ отново там, а вътре — хора, събрани преди няколко часа, които скоро ще се разделят; тежък товар от съдби, изстреляни през мрака от осветените купета; тайнственият вихър, останал след тях по края на равнината, фантастично примамлив, облаци и сенки, сякаш от земята и нощта звучаха гласове — объркани и объркващи, едно море, един прибой, които люлееха и крещяха неистово.

Над полето отекна гръмотевица. Кай се изправи, усмихна се на Барбара и хвана здраво юздите.

— Права сте, Барбара, наистина ще си отида. Искам да пътувам. Тръгвам веднага. Бъдете щастлива. Благодаря за прекрасния миг.

Той отпусна юздите, но преди да препусне в галоп, нещо в лицето на момичето го възпря, сякаш имаха да си кажат някаква тайна, важно и определено, но все не се получаваше, като че не можеше да се изкаже, изплъзваше се от думите и изчезна във вихъра на околния свят. Забързан, той се опита да разгадае мълчанието и се провикна:

— Ще се върна.

Не беше само това, но времето напираше като живо, като че с всяка изминала минута пропускаше цял живот. Конят се обърна и започна да рие с копита, усетил възбудата на ездача си.

Тогава Барбара повдигна глава и направи едно движение — Кай най-сетне проумя. Обърна коня си, нужно му беше нещо повече; приближи се до нея. Знаеше, че ей сега тя тихо ще подслони глава на гърдите му, но дълбоко в себе си отчетливо чу едно притаено „не“, не биваше да допусне тази млада кръв да обърка живота си. Той не се остави да бъде воден от чувствата, за миг успя да овладее бушуващата в гърдите му вълна, обърна коня, махна с ръка и хукна в галоп по склона към дома, без дори да обърне поглед назад. През тревата пред него, като сива лисица тичаше догът. Кай влезе в двора, заведе коня до конюшната и започна да го подсушава сам. Скоро обаче се отказа, подаде четката на ратая и се качи в стаята си.

А там, властни и огромни, стояха куфарите му с метален обков, очукани по краищата, надраскани отстрани, но пък облепени с пъстри

лепенки и етикети от хотели; всяка лепенка бе една спирка, едно бягство, като чайка при изгрев слънце, един спомен.

На долния ръб, полуразлепен, се вееше специфичният етикет на Мена Хауз — палми, пустиня, пирамиди, мътния Нил, военна музика пред салона на Шефърд, игрището за голф на Гранд хотел Хелуан, залезите на Ашуан, хотел катаракт, пътуването с бавния Дахаби в небето с цвят на нефрит, и там етикетът от Гал фејс — плажът на Коломбо, където пръските от приборя стигат почти до прозорците, а в кънтящата от вентилатори мавърска зала, зад колоните се бяха притаили двайсетина индианчета, целите в бяло, готови да донесат на самотния посетител сода или зелена пура, гранд хотел Гардоне с кичовската картина на Лаго ди Гарда — пътуването с мотор през пяна и слънце, Мо и следобедите в Сан Вигилио; — кафявият етикет от Андите зъбчатата железница над бездните на Кордилерите, на една гара — индианче с тънки крачета, предизвикващи съжаление, малка главица, подаваща се от огромното пончо и потресаващ поглед на столетник; надписите на митницата на Буенос на Рио, нощите облени от тропическата луна, пронизани от пасата, една американка и негърът от оркестъра на корабчето; — хотел Медан, хотел Палас, Гранд хотел Ориент, хотел Бютенцорг — върху платото на Ява, бронзови момичета и през цялата нощ звучат гонгове от хилядите гамеланги — всеки етикет бе част от миналото, която сега оживяваше като повик към живота; тези тежки куфари от дърво, месинг и кожа, дебели, ръбести и груби, през нощта забравени сякаш в някакъв селски двор; стояха като локатори на света, антени на съществуването, а от пъстрите им избелели етикети зовеше мелодията на непознатото.

Кай взе един пътнически куфар, отвори закопчалките му, а отвътре мудро се прозяха празните отделения. Изведнъж те започнаха трескаво да се запълват с бельо, костюми и други дреболии. Само след миг и куфарът бе готов, и свален в гаража, Кай се върна и се преоблече за пътуването. Сам знаеше, че онова, което върши е глупост, че е по-добре спокойно да си подреди нещата и да тръгне с час или ден по-късно, но не пожела да подмени завладялото го опияняващо изкушение с разум и размисъл, а му се отдаде безропотно; то се задълбочи и Кай остави своите движения, мисли и думи в плен на вихъра.

Още докато хапваше няколко залъка, даде нареждания на управителя, подписа няколко документа и отново отиде в гаража...

Облече един непромокаем костюм и свирна на кучето, което с един скок се намери до него. После запали колата и бавно потегли, мина през двора, виенето на мотора премина в бръмчене, клаксонът изсвири продължително и диво над полето, светлините на фаровете прорязваха пътя и се насочиха на юг.

Първия ден след обяд Кай се натъкна на една циганка. Сбръчканата старица, която бе изостанала от трупата, за да проси по селата, почти се навря под гумите на колата. Изплашена до смърт, тя прокле колелата и ги заплаши с костеливите си юмруци, като съзря Фруте, свита на кълбо на задната седалка, се стресна още повече и понечи да прокълне и нея. Кай я извика, тя се отдръпна назад. Той я покани да се качи в колата и да пътува с него, докъдето иска. Циганката заговори на кучето, кимна и се качи.

Кай остави старицата при останалите и тъкмо понечи да продължи, когато пред него изневиделица се изпъчи един здравеняк, с вид на хитър мургав селянин. С много жестикулации той го помоли да остане около час, щели да разпъват лагер тук. Нямало как, ако не приемел, щял да обиди старата.

Кай се съгласи. Впряговете отбиха по един горски път и стигнаха до полянка, закътана сред гората. Тук каруците се събраха, хората накладоха огън и окачиха голям меден казан над него. Старицата клекна над огъня и започна да бърка с голям черпак, като в същото време пускаше вътре късчета месо и подправки.

Супата имаше странен вкус, с много подправки и сякаш бе размесена с алкохол. На въпроса на Кай, тя отговори:

— Не, само подправки.

После хвана лявата му ръка и поиска да му гледа. Започна чевръсто да бърбори. Нещо заучено, след което се вгледа повнимателно и замълча. Кай не продума, само извади цигари да почерпи. Момичетата се втурнаха към него, тънките им пръсти се заровиха в кутията; — на една от ръцете блестеше ахат. Тя беше с изящни стави и дълги пръсти.

Кай потърси лицето ѝ. Момичето удържа погледа му, но бавно се изчерви, кожата изглеждаше още по-мургава и по-мека от нахлулата кръв под маслинения тен.

Той промълви нещо, тя поклати глава — не го разбра. Те се гледаха, разделени от незнанието на езика, по някакъв необясним

начин, който не можеше да намери израз в думите.

Кай усети, че старицата ги забеляза и искаше да каже нещо, но той я изпревари, като с простички думи ги заразпитва за съдбата си. Тя започна съвсем професионално, после се завайка, изведнъж прекъсна мисълта си, погледна настрани с присвити очи и се усмихна; потърси в казана парче месо за Фруте. Кай стана.

В Мюнхен взе разрешително за колата си и виза. В Кохел вече валеше дъжд. Във Валхзе по прозорците на колата се стичаше кашеста маса, а след два километра започна снегът. Малко преди да стигне Цирлберг, шосето под снега беше заледено. Колелата се въртяха без никакво сцепление. Кай нямаше вериги.

Свали коланите на куфарите и ги постави на гумите. Но след няколкостотин метра и те бяха разкъсани. Завърза ги, напъха вътре жица и борови клонки, и опита отново. При последния стръмен наклон колата се свлече стремглаво надолу и едва успя да я спре. Кай трябваше да се върне и да купи вериги. Дори да съзнаваше, че, противно на всяка логика, това е единственият начин да продължи, когато обърна колата, се почувства разстроен. С удоволствие би рискувал да щурмува ската още веднъж.

С веригите колата взе баира на един дъх. Небето се проясни; стелеше се над хълмовете — съвсем синьо. До този момент Кай нямаше ясна цел, но сега изведнъж реши да отиде на Ривиерата. На следващата сутрин остави Алпите зад себе си и подгони прашните италиански шосета. Понякога отдясно, понякога отляво, или пък под него оставаха релсите на електрическия влак. Големите серпантини на шосето слизаха надолу към Понтедесимо. Късно след обяд пристигна в Генуа и веднага продължи за Монте Карло.

В хотела си взе вряла японска баня с евкалиптово масло и си направи масаж с мента. Доста поосвежен, Кай извади смокингa си и го облече.

В казиното си поръча зелена карта за тесен кръг посетители и само хвърли бегъл поглед в големите зали. Английски търговци средна ръка се тълпяха сред руски заселници и възстарички американки, докато заемат места, а после плахо залагаха на дребно. Покрай тях — светско общество — също втора ръка, смесено с проститутки и стари англичанки, от които няма отърване по цял свят.

Колко добре си живеят англичаните, помисли си Кай. Изнесли са всичките си стари моми или в Ривиерата, или в Египет.

В частните салони току-що приключваше серия бакара. Не беше особено интересно.

Кай напусна казиното и тръгна да се шляе по Авеню де Монте Карло. Зад пощата светеха двата входни фара на пристанището. Покрити яhti и платноходки плаваха в редица. Автомобили пъплека по улицата нагоре. Отдясно светеха прозорците на спортинг-клуба.

Кай влезе и се представи. Веднага срещна познати.

Атмосферата бе напрегната: някакъв руснак току-що бе загубил четвърт милион франка на бакара. На една рулетка за шести път излизаше черно. Тъкмо започваше ново залагане и всички трескаво сочеха полетата.

Кай остана прав, направи своята миза. Пред него стоеше груб балканджия с хлътнали слепоочия. На всеки пръст имаше по пръстен. Изработката издаваше различни стилове, но всички камъни бяха смарагди. До себе си държеше дървена лакирана касичка, японска изработка — половината червена, а другата — черна. В нея се ширеше малко паяче. Преди всяко залагане той я разтърсваше, и в зависимост от положението на паяка в кутийката — в червената или черната половина — залагаше съответно на червено или черно.

— Какъв е вашият талисман? — обърна се към Кай автомобилният фабрикант Бърт.

— За какво ми е талисман? — отвърна Кай на въпроса с въпрос.

— Тогава не бива да седате — сериозно го посъветва Бърт. — Тук никой не започва сезона за купата без талисман. Вижте например онази рижа американка. Хлопатарът, който стиска в лявата си ръка тежи поне килограм. Забележете, че нито за миг не го изпуска. Това е нейният талисман.

— Какво щастие, че не си е наумила, че ако зазвъни, ще ѝ върви повече — каза Кай.

— Не се шегувайте! А онзи мъж отсреща е бразилец, има плантации с кафе. Виждате ли малката костенурка до него? Донесъл си я е отвъд океана. Явно не ѝ понася тукашната храна, защото всеки ден ѝ поръчва от Ница специална салата. Преди да заложи, почуква всеки жетон в черупката ѝ. Току-що по този начин спечели двеста хиляди франка. Беше минала серията с шест пъти черно, когато преди седмото

залагане костенурката беше бутната от един съсед и падна на земята. Бразилецът веднага прекрати играта и си тръгна. От този момент започна да печели червено. Преди час костенурката пристигна отново; навярно е била пречистена. Но заповядайте от тази страна на рулетката. Вдясно седи принц Фиола. Успя да наложи на тази маса да се правят големи залози след дванадесет часа.

Кай си намери място и започна да играе. Не му беше особено интересно. Фиола започна да вдига залозите, така че скоро нямаше залог под хиляда франка.

Пристигна бразилецът, постави костенурката и първо заложил на някои числа. После предпочете черното. Вече се играеше по-бързо. Гласът на крупиеето се оживи, той сведе до минимум шаблонните си реплики и интервалите между игрите се скъсиха. Без да си дава сметка, Кай се загледа в едрата брошка на една американка, изкована от индианско злато. Стойността и би надминала единствено липсата и на вкус. Зад себе си Кай имаше четиринайсет часа път. В ушите му отекваше равният шум на мотора — монотонен, пеещ и приспивен.

Едва след време разбра, че е загубил всичките си залози. Извади няколко банкноти и ги побутна към полетата. Приказното усещане за двойственост не го напускаше и го караше да се чувства странно. Седеше пред рулетката като в безтегловност — пред него хора, чийто живот сега бе съсредоточен в пестеливите движения на ръцете. Само мигновено потрепване на клепача, повдигане на веждата, отместване на ръката от същинското поле на действие — масата — за да докосне слепоочието, челото, косата, или бляскавото пламъче в очите.

Над всичко това, над него самия се чуваше меко, монотонно жужене, от което орнаментите на стените изтъняваха и ставаха прозрачни. Покрай Кай като че ли прелитаха в една учудваща смесица контури на хълмове, гора, слънчеви висини, полета, залези на склона, улици и шосета, които вятърът навремето бе оставил днес по пътя зад него. Същевременно той осъзнаваше и всеки детайл от играта и продължаваше да залага.

Имаше нещо божествено в раздвоението му в две сфери — тук и някъде другаде. Примирен, усети болка в момент, в който осъзна човешкото безсилие, че в даден момент можеш да си само тук, и че, в реалния живот не можеш да си едновременно на няколко фронта.

Пред него се трупаха талони и банкноти. Принц Фиола го наблюдаваше и залагаше на същите полета като него куп банкноти. После всички останали започнаха да залагат като него. С безпогрешния си инстинкт на постоянни клиенти, те предвкусваха цяла серия. Само бразилецът седеше отчаян до своята костенурка и удряше все по-силно жетоните от галалит по черупката на животното.

Кай се обърна иронично към Бърт:

— Явно ми имат голямо доверие.

Бърт гледаше втренчено вече движещата се цел:

— Моля, не гледайте, преди топчето да е спряло.

Кай се засмя.

— Стига, Бърт — и се обърна.

В същият момент топчето скочи върху седмицата и се закова там.

Кай спечели.

Бърт сияеше:

— А сега трябва да спрете.

И веднага след това изрази всички нюанси на почудата, защото Кай побутна една доста тлъста сума отново върху седмицата.

Всички го гледаха смаяни, че прави подобна грешка, защото след като една серия е свършила, никой не залага отново там, а избира ново число.

Кай се огледа дяволито и си помисли: същите са като кръга около графиня Гест. Винаги действат правилно. Какъв ужас!

Той загуби. Интересът му към играта изчезна. Стана да изпуши една цигара и отиде при кучето си, което бе изоставил в колата.

Принц Фиола го последва и се представи. Решиха да отидат на терасата на казиното, където свиреше креолски оркестър.

Навън нощта бе като черно стъкло. Зад Хотел дьо Пари морският вятър превръщаше черното стъкло в черно копринено знаме — меко и южно.

Колата му бе паркирана пред сградата на пощата — мръсотия под калниците, измърляни полуоски, прашна и смачкана от пътуването през планината и селските пътища. Отличаваше се от бляскавите лимузини, подредени в редица на паркинга — с блестяща боя и лъснат никел. Единствената ниска спортна кола — мръсна и чудесна.

Фиола посочи натам.

— Това е моята кола — каза Кай.

— Днес ли пристигате? — попита Фиола. Кай кимна:

— Преди три часа.

Почти бяха отминали, когато видяха нещо да помръдва на задната седалка. Подаде се една глава и се чу пронизителен тъжен вой. Кай се замисли: Фруте.

С един скок догът излетя от колата и дотича до тях.

— Трябва да се отбием в кафе дьо Пари, кучето не е вечеряло.

От студените котлети, които бяха останали, той подбра най-хубавите и зорко проследи Фруте да ги изяде. Чак след като я видя да се облизва, ѝ посочи колата. Тя се отправи послушно натам, но миг преди да се покатери на седалката, се опита да хитрува. Сви се, като че ли е чула изсвирване и притича с големи скокове обратно. В последния момент сякаш я зачовърка съвестта, застана плахо на разстояние от Кай, наклонила подозрително глава встрани. Кай ѝ се закани с пръст. Тя залая първо в знак на протест, поинати се още малко, но после отчаяно се обърна и си тръгна.

На терасата се танцуваше под открито небе. За тази цел бяха направили място между масите. Оркестърът почти не се виждаше от парапета, като че ли музикалният павилион свиреше сам. Небето бе обсипано със звезди.

Чуваше се шумът на морето. Една моторница остави във водата ивици от пяна. Далеч назад, отделена от останалите, стоеше платноходка, обгърната от светлина, идваща някъде отдолу. Върху тъмната необятна шир сякаш светеше нереална магнезиева скала, необезпокоявана от никого в черния отрязък на нощта.

Креолите умееха да импровизират, така че напълно прикриваха рутината си. Мелодиите на тяхното танго бяха толкова меланхолични, че всеки можеше да танцува.

Фиола си забърка мартини. Спря се за малко и се обърна към Кай:

— Вижте само, как държи главата си тази жена! Каква линия, тръгваща от слепоочията, покрай бузите и до брадичката. Изпуснахте, вече се обърна.

След малко музиката отново я завъртя. Беше обвита в брокат и не можеше точно да се определи дали е с рокля или само с умело тропосан плат. Ханшът ѝ беше висок и тесен, на коляното проблясваше отражение. Главата ѝ бе леко отметната назад. Раменете ѝ —

разголени, и то с огромен размах, чак до крайчеца на пръстите. Нищо не беше ясно очертано и в това се криеше магията.

Пестеливо подадената светлина не допускаше разочарованието на ясните контури. Тази, обгърната в полумрака, носеща се във вихъра на танца жена, точно в този момент бе приказна.

— Колко е щастлив човек, когато е обзет от асоциации и има богата фантазия — каза Кай. — В подобни мигове може да се случи дори и нещо романтично. И чуждият се чувства по-добре от мъжа, който танцува с това създание от брокат, който точно знае какво яде тя през свободното си време, какво вино предпочита, за какво обича да си бърби. За него тя е жена, сигурно и обичана, докато за нас е... — той погледна към чашката на Фиола. — Виждам, че сте си изпили мартинито и мога да се изразя още по-прецизно... за нас тя е символ на прекрасното настроение. Дали това е върхът, към който човек се стреми.

Фиола се замисли:

— Може би мимолетните срещи притежават особена грация. Защо мислите, че всяка крачка към сближаване разочарова?

— Не разочарова, а само показва по-малко. Установява, изяснява, създава отношения, съвсем грубо казано, разрушава магията.

— Това е теория.

— Сигурно — призна Кай. — Навярно е глупаво да се живее така. Нелепо е да се живее според принципи, пък били те и погрешни. Теорията е лекарство — вземаш го, когато имаш нужда и по възможност в софистично претеглена дозировка.

— Така е удобно.

— Всяко удобство има едно предимство — че е удобно. И още едно — винаги е под ръка. Но защо човек не използва теориите в собственото си битие?

— За тази гледна точка има само едно определение: неморално — каза Фиола, като при това направи гримаса.

— Е, не липсва и логика, а това е добре. Логиката е скрита само във върха на пръстите на прогреса. После цели поколения се гордеят с нея. От друга страна парализира чувствата, ако под него не се разбират елементарните емоции, а гъвкавото активно участие на духа, подобно на гръбнака на котка — подвижен, пружиниращ и винаги готов за скок. Логиката създава великолепна стандартна ситуация на превъзходство,

всяка догадка става излишна, макар че и вън от логичното би могло да има добри решения. По този начин значимото остава изолирано, далеч от професори и банкери.

Фиола допълни шеговито:

— И от прилежни работливци.

Кай извади цигарите:

— Да не си разваляме настроението с проповеди. Смятам, че достатъчно го развалихме.

— Много лошо. Трябва да се направи нещо.

Сега креолите свиреха на банджо и саксофон. Между силуетите на присъстващите отново се появи профилът на танцуващата жена.

— Прав сте — каза Фиола. — Нещо трябва да се направи, нещо различно, особено при вида на тази танцуваща жена. — Той се усмихна на Кай с блестящите си зъби. — Да се опитаме да взривим една рулетка.

— Хайде.

И тръгнаха.

— Мисля, че сме твърдо решени — весело сподели Фиола.

— Така е. И имаме основание.

— Искам да кажа, че и моралът е на наша страна. Така че ще залагаме още по-внимателно.

* * *

Точно пред входа Фиола хвърли жетон през рамо.

— Жертвоприношение за Меркурий.

— По-скоро за Венера — Кай посочи една проститутка за по сто франка, която с почуда вдигна неочаквано падналата в краката ѝ печалба и им изпрати въздушна целувка. — Това със сигурност означава късмет.

Хвърлиха бегъл поглед към рулетките. Кай заложи пръв. Фиола си водеше записки. Залозите бяха високи, играта беше във вихъра си; край на суетенето и разговорите, нервите бяха опнати до краен предел, флуиди се стелеха във въздуха...

Банката направи няколко големи удара на нулата. Балканджията разби кутията с паяка и се предаде. Мястото му зае закръглена

белгийка. Като квачка, която мъти, тя се насади върху специалната възглавница, с която накара да облекат стола и заразмахва пълните си ръце с мудни движения над масата.

Кай опипа рулетката. Спечели три пъти на червено и опита с цялата печалба върху нечетно, спечели отново, осигури си първата дузина, утрои сумата, после и на каре, и накрая постави цялата сума върху седмицата. Това бяха всичките пари, които имаше в себе си.

Напрежението от играта го накара да се съсредоточи дотолкова, че за него не съществувахе нищо друго, освен зеленият плот на масата, която сякаш бе обладана от неестествени сили. Числата се сливаха като във водовъртеж, и изведнъж като че светкавица откри едно единствено число — ярко и огромно. Пое топчето, то се залюля, потрепна и се закова на седем. Кай спечели.

Вече поуспокоен, му хрумна, че се повтаря ситуацията от преди час. Като че ли колелото на времето се бе завъртяло обратно и му предоставяше още един шанс. Тогава мигът го грабна и отнесе, и той повтори действията си от преди — заложи отново на седем.

Фиола, който бе загубил всичко, направи заклинателен жест. Дори и крупиеето се подвоуми. Въпреки всичко Кай сложи залога. Загуби и заложи отново. Три пъти крупиеето прибра най-високия залог в банката. След още няколко удара пред Кай нямаше вече нищо. Банката възстанови загубата си.

Кай понечи да стане, но като се опираше на масата, усети под ръката си нови жетони. Някой му ги бе поставил незабелязано. Едва сега обърна внимание, че една жена отдавна седеше и играеше до него — сепна се; тя бе му пробутала жетоните, но той не я познаваше. Жената се обърна към него и му каза тихо, но твърдо:

— Трябва да заложите на следващата игра.

Няколко секунди Кай се колеба. Играта престана да бъде поредица от залагания, които можеш да прекъснеш, щом ти скимне; бе се превърнала в самостоятелна сила, обсебила цялата маса, със собствени задължителни правила. Беше подчинила ситуацията и нищо друго нямаше значение. Цялата зала се бе сляла в едно цяло от очакване и предчувствия, трескаво тръпнещо и напрегнато до краен предел.

Наистина всички, които седяха тук и се чувстваха споени в единен фронт, разбираха Кай и не биха му попречили да вземе чужди

жетони и да продължи играта, защото истинският играч използва вълнуващата магия, която предхожда и съпровожда всяка серия, и знае добре, че пропуснатото залагане би унищожило вълшебството и никога не може да се навакса.

Въодушевената групичка играчи усещаше, че трябва да се вземе съдбоносно решение, че трудна серия очаква Кай и всеки бе готов да заложи. Никой не бе забелязал, че той няма пари за залагане, иначе познатите биха му заели. Самият той би могъл да се обърне към тях за помощ, но играта бе толкова бърза, че нямаше никакво време и щеше да пропусне поне едно залагане. Това би довело до лош резултат, ново начало и абсурден опит за преиграване.

Единствено тази игра, следващата, изискваше от Кай да заложи.

Крупиято вече придърпваше залозите и хвърли поглед към него. Кай видя, че Фиола усети случващото се, бързо надписа една визитка и я подаде. Почувства до себе си и около себе си сродни души, той в последния момент постави жетона от непознатата на червено и залогът му веднага се удвои.

Върна залога с кратко кимване за благодарност и постави на нечетно, червено, и две числа. Уцели числата. Една тройна серия отнесе много от жетоните на белгийката. Тя нервно се изсмя и си тръгна. На нейно място се появи костенурката с куп банкноти, плътно изписан бележник-талисман и система — нищо лошо не би могло да ги сполети.

Кай притисна отново банката. Жената до него прозря намеренията му и се включи. Фиола също купи жетони срещу визитката си и започна отново, но банката изплащаше само ако има покритие, тъй като бразилецът загуби много.

В залата имаше още една рулетка. Фиола се изправи и заложи едновременно и там. Кай го последва. Малко след това костенурката изчезна. Вместо нея дойде Бърт и заигра с останалите срещу банката.

Вестта за безумния дуел се разпространи бързо. Останалите зали опустяха. Подредени в няколко реда зад масата, някои стояха още с вестниците от читалнята в ръце. Едно крупие дори сбърка при пресмятанията — нещо нечувано.

Треската беше заразна. Все повече хора залагаха и участваха в битката. Въпреки голямото напрежение се играеше разумно. Местата с удвоени и утроени залози бяха ангажирани.

Банката отслабваше бавно, но сигурно. Тя наистина спечели някои едри залози, но като цяло бе принудена да се предаде и да посегне към резервите. Най-сетне Фиола и Кай стигнаха докрай. Събраха се с високи залози на малко полета, които веднага се запълниха и от другите играчи. Успяха.

Банката трябваше да изплати толкова, че наличностите не достигнаха. Крупието трябваше да помоли за отсрочка.

Развеселени, хората се спуснаха към втората рулетка.

Настроението бе дотолкова братски ентузиазизирано, че повлия дори и на топчето. Още на следващото залагане се достигна максимум. Задълженията бяха толкова големи, че и тук се наложи прекъсване на играта, за да се набавят пари.

Като морски прибой мълвата плъзна навред. Спортинг-клубът имаше своята сензация, поне за три дни: цяла зала на банката гръмна.

* * *

Кай напусна клуба в чудесно настроение, чувстваше се така, като че бе довел много тежка задача докрай. Цялата шумотевица вътре не го засягаше изобщо. Усещаше лекота в крайниците си, граничеща с дързост; за него не бе толкова важно, че е спечелил пари, дори и не знаеше дали е прибрал всичко. И все пак разбираше, че този ден, който погледнат от разстояние, изглеждаше като стръмна спирала, за него бе добър. Окриляше го усещането, че има хиляди съмишленици.

Тръгна право към колата, която стоеше там, като близък приятел, стъпила ниско върху колелата си, със забележително изваяната ѝ линия на спортния модел.

На капака на радиатора имаше напластена изсъхнала кал. Кай отчупи няколко парчета и ги стри машинално между пръстите си. После взе носна кърпичка, и лъсна един малък участък, където никелът бе потъмнял.

Будното му съзнание го изненада, той хвърли кърпата и запали двигателя. Искеше му се да отиде до Ла Турби, нагоре по Гранд Корниш, за да завърши деня с този изглед.

Фруте пъкна глава под ръката му и му пречеше да кара. Бавно, с няколко маневри, той обърна колата. Авеню де Монте Карло бе

безлюдно. Само един силует се появи откъм булевард дьо ла Контамин. Малка шапчица, а под нея — леко гримирано лице и уморени устни.

Кай си помисли, че в нея разпознава проститутката, която вдигна жетона на Фиола. Тя се приближи, спря нерешително и се усмихна. Една такава слаба и малка на фона на пустата улица и извисилия се над нея планински масив. Миниатюрно късче живот под уличните лампи и тишината, с тъжна професионална усмивка, несигурна като животно, което не знае каква изненада ще му донесе следващият миг.

Усмивката ѝ развълнува Кай; в нея се четеше повече от мъка — трагедия, за която не подозираше дори самата тя. Не беше Лична трагедия — беше само едно същество, потънало в амалгама от продажни чувства — по-скоро останалите търсеха зад нея нещо човешко, не в нея, а скрито дълбоко под обвивката ѝ.

Кай отвори вратата:

— Смятам да се поразходя. Искате ли да ме придружите?

Тя не се учуди. Професията и я бе научила да приема всякакви странности. Кимна и без да продума се качи. Много скоро щеше да разбере какво следва.

Те заобиколиха градинката пред казиното, завиха по Авеню де Спелугес, Мирабо остана в дясно от тях, започнаха първите склонове. Моторът засмукваше въздух през карбуратора и набираше скорост. Отляво израсна стръмната, почти отвесна скала, отдясно местността ставаше полегата, понякога се надвесваше над парапета от ниски камъни, после изчезваше отново и се виждаше само небето.

Кай включи фаровете и насочи тесния търсец лъч на прожектора встрани. Сто метра напред пътят бе обвит в мъртвешка призрачна мантия, мощните палми се приближаваха големи и черни, а миг след това изчезваха.

Като ловджийско куче прожекторът опипваше пътя, сякаш светец показалец или игла пробождаше непознатото — вила с бяла ограда и гротескно разклонено дърво, останки от скала, градински пътеки, които изглеждаха невероятно високи в изрязания от светлината кръг, сякаш висяха във въздуха и водеха към звездите. Нощната панорама налагаше собствен облик на всичко. Бреговата ивица грандиозно се извиваше от Бордигера до нос д'Антиб. А ниско долу оставаха скалите на Монте Карло и Монако, издадени по време на

прилива като биволски гърбове, върху които се забавляват множество бръмбари; шумът на морето като тихо и спокойно дихание, блестящата в далечината пяна. Вятърът имаше слаб привкус на сол.

По насрещните склонове на няколко пъти проблеснаха светлини, които се приближиха и разшириха: фаровете на друга кола. Дълго преди да се срещнат се виждаше как минават покрай градинките и пътеките. Често завиваха и се плъзгаха по долния път към морето. Изведнъж се задържаха на хълма и след кратко лутане нагоре-надолу се вляха като блеснали очи в пътя към скалите, отразиха се и една голяма лимузина профуча край тях.

Вътрешната лампа осветяваше възрастна жена — съвсем сама. На раменете си носеше смъкната кожена наметка, а те самите бяха като на младо момиче. Кай, обърна на хълма Ла Турби. По време на цялото пътуване момичето до него не помръдна. Той също не знаеше за какво можеха да си говорят. Когато пред тях отново се появи казиното, той попита:

— Къде да ви закарам?

Чертите на лицето ѝ станаха по-правилни, брадичката и челото се опънаха. Тя всъщност е симпатична, помисли си Кай и зачака отговор.

Момичето го погледна и каза спокойно:

— Където пожелаете, — но само след миг вникна във въпроса му и объркана, побърза да добави: — на булевард дьо ла Контамин.

Лицето и отново помръкна, тя се сви на края на седалката и ръката и беше вече на ръчката. Като че ли искаше да не губи повече време.

До този момент мислите на Кай прелитаха покрай нея. Воден от превъзбуденото си настроение, той искаше да достави радост на някого и я взе със себе си. Всъщност не усети, че по време на пътуването проститутката, макар и за кратко, се бе превърнала в жена.

Когато минаха покрай спортинг-клуба, пред очите му изникна сцената с жетона на Фиола. Той взе чантичката, която се намираще между тях, натъпка я с банкноти, подаде и я и каза:

— Днес вие ми донесохте късмет, надявам се и утре да е така.

Тя се поколеба за миг, преди да поеме чантичката и на него му се стори, че би могла да си тръгне и без нея. Но после я пое с уморено

движение — за нея това бе значителна сума — все пак победи навика да не отказва пари. Тръгна си без да му благодари.

Прекалено късно Кай проумя, че не само е допуснал грешка, а се е държал много грубо. Изпита желание да каже на момичето нещо ведро, че би искал да я види и утре, че днес е пристигнал и е съсипан от умора. Всичко това само би отложило нещата, а и тя надали би го разбрала.

Изчака я да слезе по Авеню де Монте Карло — един малък силует на празния фон на улицата.

Откъм спортинг-клуба се чуха стъпките на цяла компания, която си тръгваше. Една дама прекоси улицата. У личният фенер слабо освети лицето ѝ. Това беше жената, която му предложи жетона. Беше сама и се качи в лимузината, без да поглежда встрани.

Изведнъж той се почувства страшно уморен.

ГЛАВА ВТОРА

Кай спа до късно следобед. Фруте го събуди с ужасен вой — настояваше да бъде изведена. Вместо вечерна разходка, отидоха до Ница. Но за Фруте денят бе особен. На Променад дез'Англе тя започна отново да недоволства, безцеремонно си проби път през тълпата, за да достигне най-сетне до някого, когото явно искаше да поздрави бурно, така че принуди околните да направят кордон около двамата.

Мъжът се сепна, огледа се с търсец поглед, срещна погледа на Кай и се спусна към него.

— Каква изненада! Не е възможно да сте тук отдавна, непременно бих ви видял с Фруте.

— От вчера, Лиевен. Днес съм в Ница за първи ден.

Лиевен почеса дога по главата.

Помните ли, че искахте да ми подарите Фруте, когато си тръгнахте от Соерабайа? Тогава беше още млада, а сега е станала много представителна.

— Сега вече не бих ви я и подарил. Колко време изтече от последната ни среща?

— Две години.

— Две години... времето препуска като развален часовник. А като че ли са минали само два месеца.

— Доста ли неща се случиха през това време?

— Напротив, малко. Една година живях сравнително спокойно. Малко размисъл, малко сантименталност. Отрази ми се добре.

— Старата болест — треската на застоя. Прихваща точно като маларията и се повтаря през определени периоди от време. Смятам скоро да се лекувам при Кинсли. Той е женен, обича пълнена гъска и сериозни четива. Подобно посещение ми действа добре поне една година. Докога ще останете?

Кай сви рамене:

— Не знам.

— Срещаме се точно в подходящия момент — утре заминавам за Монца. Искате ли да дойдете с мен?

— Рали ли има?

— Нещо такова, но без особено спортно значение. За мен все пак е важно. Преди няколко години купих акции от автомобилен завод. Напоследък задълбочихме взаимоотношенията си и им сътруднича. Конструирахме нов образец, който е много пъргав. Трябва да се изпробва, заявили сме една кола за утрешното рали, за да проверим без много шум как се държи при по-продължително натоварване. Тренираме с поглед към бъдещето. Ще ми се изненадващо да грабна купата на Европа. За тази цел колата не бива да достига максималните си възможности. Все още не искам победа, а само проверка. Интересува ли ви?

— Да, ще дойда с вас.

Отидоха заедно да вечерят. Поръчаха да им сервират на открито. Беше приятно — седиш си спокойно и си бърбриш за годините, прекарани заедно — като деца в сладкарница. Бронзовите статуи пред Амбасадор държаха светещи фенери. Зад хотел Негреско изгря луната. Грозният павилион на брега Жете стана малко по-поносим, когато светлините от прозорците му огряха водата.

По главната улица, строени в редици, подобно на цяла армия, профучаваха колите. Шумът на приборя се смесваше с рева на моторите.

* * *

Лиевен взе Кай. Шофьорът му беше с него. Трябвало да помага на монтьорите в Монца. Потеглиха с равномерно темпо. Шосето бе пълно с автобуси, в които образованото средно съсловие се оставяше да бъде просвещавано по география от господата с микрофони.

На едно място пътят правеше лек завой, след това навлизаше в друг — стръмен и опасен. Отзад изсвири клаксон.

Лиевен вдигна предупредително ръка, но все пак се отмести встрани, за да освободи път на другата кола.

Голяма двуместна лимузина се опита да ги изпревари с много газ. Пътничката късно осъзна, че двойният завой ще я притисне.

Въпреки това се опита бързо да надмине Лиевен; изведнъж чу клаксона на изскочилата от завоя насрещна кола и толкова се обърка, че зави много рязко обратно. Въпреки че Лиевен удари спирачки, разстоянието бе прекалено късо. Двуместната лимузина се вряза в неговата, избя единия калник и така го разтресе, че се наложи силно да завърти волана обратно, за да удържи колата да не се обърне.

Двете коли се бяха вкопчили една в друга. Лиевен пушна алармата, Кай се затича към завоя, за да спре насрещните коли.

В лимузината седеше една дама. Шофираше самата тя. Пребледняла, тя отправи поглед към Лиевен. Той повдигна рамене:

— Мал шанс.

— Вината беше моя — отвърна бързо тя.

— При автомобилите не може да се говори за вина — отговори ѝ той. Неприятна случайност. Надявам се да успеем да оправим колата ви.

Шофьорът раздели калниците. Лиевен внимателно забуксува назад, освободи колата си и я прегледа.

— Само тази дреболия с калника, нищо работа. Останалото е здраво.

Той закара колата на удобно място и после се върна с Кай, за да провери лимузината. Дамата беше слязла и безпомощно стоеше пред капака на мотора.

Лиевен запали двигателя и го заслуша. Беше наред.

— Смятам, че можете да продължите — каза той с нотка на съжаление, включи на скорост и освободи педала на съединителя. Нещо вътре изръмжа, но колата не помръдна. Зарадван, Лиевен извика: — може би има повреда в скоростната кутия — и продължи да включва скоростите една след друга.

Колата не реагираше.

Шофьорът извади седалката и постелките, и повдигна с лоста задната ос, така че колелата останаха да висят във въздуха. Когато запали двигателя, те не се задвижиха.

Лиевен кимна на младата дама:

— Открих — или счупена задна ос, или проблем с диференциала. Може да се поправи само в сервиз.

— Да не се е скъсал само някой болт — подхвърли Кай успокоително. — Предлагам ви в най-близкия сервиз да прегледат

обстойно колата, а до там ще я теглим безпроблемно на буксир.

— Ще я теглим с удоволствие — засмя се Лиевен. — Само че ни трябва въже.

— Не можем ли да оставим колата тук и да изпратим някого? — попита младата дама.

— Няма да е разумно. На това закътано място първият автобус, който мине, ще я смеле, особено ако го кара италианец със състезателен дух. А те всичките са такива. Лесно ще открием въже.

Спря няколко частни автомобила.

— Въже? — със съжаление поклащаха отрицателно глава.

Застана пред приближаващия омнибус. Рояк любопитни пътници надничаха навън.

Кай преговаря с шофьора и наистина домъкна въже. Даде на човека адреса си и му обеща да изпрати въжето в депото.

Ала шофьорът прояви професионално достойнство. Заряза омнибуса и пътниците, завря се под дефектирания автомобил и започна да обяснява нещо отдолу между гумите.

Спътникът му с микрофона започна да го вика, но той се завираше все по-дълбоко под колата. Отчаян, „микрофонът“ започна да описва местността.

Шофьорът успя без много усилие да затегне въжето, но едва след като бе изпушил няколко цигари, се поуспокои и се сети за своите задължения. Шофьорът на Лиевен затегна въжето между двете коли и седна в двуместната, за да я управлява.

Разбраха, че госпожица Мо Филби пътува към Генуа.

— И ние сме натам — каза Лиевен. — Някъде по пътя ще намерим сервиз.

Тримата седяха един до друг. Колата потегли. Лиевен извика назад:

— Работят ли спирачките?

— Да.

— Тогава въпреки ремаркетото ще си пътуваме чудесно — въздъхна поуспокоен и подхвана разговор.

След двайсетина километра видяха рекламата на сервиз. Вкараха колата вътре, демонтираха оста. Измина почти цял час, когато шофьорът дойде и съобщи, че няма смисъл да се поправя. Трябва да се

набавят резервни части и след три дни колата ще бъде отново в движение.

Лиевен Погледна Мо Филби въпросително. Тя кимна:

— Колата остава тук. Може ли да ме закарате до Генуа?

— С удоволствие, ако трябва дори и отвъд Генуа — отвърна учтиво Лиевен.

— До Генуа е достатъчно, там ме очакват.

— Да тръгваме.

Времето напредна. Лиевен караше бързо. От морето полъхваше бриз. Водата беше много синя. Небето и морето бяха подходящ фон за профила на американката. Виртуозно гримираното ѝ лице бе изваяно като релеф.

Кай остави Лиевен да я забавлява. Чужденката бе от типа жени, които трудно могат да бъдат класифицирани от пръв поглед. На всичко отгоре беше и американка, което невероятно усложняваше нещата. Ако бе европейка, човек можеше да я вземе за представителна дама от средното съсловие, но американката би могла също така да бъде и съпруга на болен от цироза борсов посредник.

По всичко личеше, че е превъзбудена. Имаше претенции и собствено, доста американско разбиране, като бъркаше вежливостта с рицарството.

В Генуа се сбoguваха. Кай и Лиевен потеглиха за Милано.

— Приятна личност — каза Лиевен. — Често съм мяркал жълтия ѝ кабриолет. Сигурно живее в Ница.

— Много е непредпазлива при изпреварването, Лиевен.

— За сметка на това при общуването е много предпазлива.

— Явно тук е сама и сигурно е неомъжена. Не се възползва от случая, може би не е свикнала на подобно отношение и не му отделя нужното внимание.

— Ако се окажете прав, Кай, шансовете са значителни.

— Напротив. Само ако има мъж и той е тук, шансовете са добри.

— Смятах я за съвсем подходяща — замислено каза Лиевен — И няма да създава проблеми при окончателната раздяла.

— Вие сте практичен човек — похвали го Кай. — Винаги е за предпочитане да се започне с умерена страст и да се вземат нужните мерки за сигурност, преди влакът на чувствата да се спусне по надолницето. Фантастична практичност!

Лиевен се облегна удобно.

— Дълъг житейски опит.

Кай го апострофира:

— Знам, знам, той ви е научил предварително да поставяте граници на всяко чувство, защото причините за катастрофите, особено тук, са от огромно значение. Но това не се харесва — яснота и студена предпазливост.

— За да може да се направи цялостна оценка на човешкото същество, онова, което наричате предпазливост, носи друго име: познание; разумно, предвиждащо познание.

— Вашето познание се отнася доста строго към началните стъпки. Имате отлични възгледи за края. Надявам се, че имате подобни непогрешими методи и за началото. Днешното преживяване водеше до евентуална нещастна плячка.

Лиевен смигна:

— Продължението на нещата е така просто, че би могло да се даде за нагледен пример в училище, за разработване на учебен проект за начинаещи. Смятам да се откажа и да я предоставя на Холщайн.

— Кой е Холщайн?

— Днес ще кара за нас в ралито — трийсет и две годишен, превъзходен на волана, но иначе — идеалист. Обещаващи зложби, умее да следи като ловджийско куче, гони плячката, но е слаб ловец.

— Установявам, че през двете години, в които не сме се виждали, сте станали дори великодушен. Чудесна промяна!

— Не е постоянно състояние, а не бива да се пропуска и фактът, че при мен разумът и великодушието вървят ръка за ръка, и великодушието надделява единствено там, където се съмнявам в себе си.

— С такова мислене сигурно рядко имате повод за съжаление.

— Та нали това е целта му. Егоизъм, приел изражението на благородство и човечност, за да не засегнеш останалите.

Въздухът стана хладен. Храстите на улицата бяха дотолкова набити с прах, че приличаха на гипсови отливки. Между небето и земята висеше облак прах, който на талази се разстилаше над полето. Колите профучаваха една след друга по улицата в посока на магистралата за Монца.

Слънцето проби през облаците. Така изглеждаше още по-непрогледно. На няколко километра от магистралата бягащите коли се превръщаха във верига, която се разкъсваше едва на паркингите.

* * *

Трибуните бяха заети, излъчваха неспокойно очакване, подобно на всяко място, пълно с хора — независимо дали е театър или писта — треска, която обладава всеки, попаднал там. Плющяха знамена, рекламни балони висяха във въздуха и невидими мотори заплашително ръмжаха на старта.

Лиевен бе изненадан от пълните трибуни. Тръгна с Кай към склада за резервни части, за да открие щанда на своя завод. Там цареше объркване. Монтьорите се бяха скупчили и трескаво обсъждаха нещо. Един младеж се насочи бързо към Лиевен. Лявата му ръка беше бинтована.

— Ей, Холщайн, какъв е този бинт? — извика Лиевен и ги запозна с Кай.

— Притиснах си ръката.

— Но с този бинт не можете да шофирате. Какво ще правим сега? — Лиевен се втренчи в стегнатия бинт. — Как стана?

— Исках още веднъж да проверя смазването на колата, повдигнах задните гуми, като по този начин явно съм изкривил крика; защото докато смазвах, колата се изплъзна и колелото ме удари по ръката.

— И?

— Само е контузена, не е страшно. Ще карам.

Лиевен ядосано поклати глава. Холщайн се усмихна притеснено.

— Ще мога, повярвайте ми! Ще управлявам основно с лявата ръка. Мога да карам добре и с лявата, така че дясната няма да ми е нужна. Освен това за спирачките и при потегля нето изковахме една кука. Ще я вържа с ремък за лакътя, така че ще действа като истинска ръка.

Тай извади куката и направи демонстрация. С малко страх, но и с надежда погледна към Лиевен. После се обърна за подкрепа и към Кай.

— Признайте, че е лесно. На такава равна писта, нищо не би могло да се случи.

Лиевен се чудеше да се смее ли, или да плаче.

— Моите уважения към гениалната ви кука! Много полезно откритие и може би някога ще го използваме в колата, кой знае. Засега ще изчакаме. Не можете да шофирате. Ще се оттеглим.

Холщайн направи отчаяно изражение. Още веднъж пое куката и каза:

— Нека ви обясня в колата, така ще е по-ясно. Направих дори една пробна обиколка.

Тай вече беше на седалката и пристягаше ремъка. Лиевен го хвана здраво за ръката:

— Голямо дете сте, Холщайн. Една кола, която кара със сто и петдесет километра в час. От северната страна на завоя, в тесния участък ще ви трябват не две, а дори и три ръце, за да удържите волана и да не изхвъркнете от пистата. Много жалко, наистина, но не може нищо да се направи. Все пак, похвално е, че искате да шофирате. Но, не. Би било невероятно безразсъдство, отивам да оттегля участието ни. — Той приятелски пое бинтованата ръка и я погали. — Дано скоро оздравее. — Кимна на Холщайн и тръгна с Кай.

Холщайн гледаше втренчено след тях.

Кай и Лиевен си пробиваха път сред тълпата. Пистата беше затворена. Първият старт щеше да бъде даден всеки момент.

— Защо се ядосвате, Лиевен? Момчето прави добро впечатление.

— Наистина е добър — отвърна Лиевен. — Най-добрият, когото успяхме да уредим; млад и напорист, но е много невнимателен. Трябва строго да се придържа към указанията.

Воят, подобен на близко преминаваща граната, ставаше все по-силен. Първите коли профучаха по пистата. Лиевен ги изпрати с поглед.

— Много разчитах Холщайн да кара. Искрахме да наблюдаваме поведението на колата. Пеш, директорът на завода, вече е на трибуната с хронометър в ръка. Още не знае. Тази сутрин беше тук и ми се обади. Всичко било наред, да съм пристигал. Междувременно заминал за Милано и не беше на щанда. Тай предпочете да мери времето от трибуната, докато аз исках да чакам на завоя на Лесмо. Намерението

ни беше да не допуснем колата да изпъкне, защото още при тренировките някои проявиха голямо любопитство.

Отново няколко коли шумно преминаха покрай тях. Лиевен потропваше с крак:

— Колко е вълнуващо! Участвал съм на толкова ралита, че би трябвало да съм свикнал. Но всеки път, щом чуя двигателят да работи с пълни обороти, кожата ми настръхва от възбуда. Много жалко, че трябва да се откажем.

Той се обърна. Някой го викаше по име. Един от монтьорите дойде тичешком.

— Елате бързо!

— Какво става?

— Холщайн!

— Какво той?

— Сваля бинта.

Лиевен почервения от яд и последва монтьора, който по пътя му докладва. Когато Лиевен и Кай си тръгнаха, Холщайн бил съвсем спокоен. Монтьорите понечили да му поговорят, но той сякаш не ги чувал, огледал колата, запалването, педалите, после седнал на радиатора и сдъвкал една цигара. Тогава от старта се чуло бученето на моторите и профучала първата кола. Холщайн като че ли изведнъж се променил, ударил с контузената си ръка по радиатора и, преди да успеят да го спрат, разкъсал бинта с куката.

Когато пристигнаха, Холщайн бе много блед, очите му бяха потъмнели, а устните — свити. Дясната ръка висеше надолу, бинтът беше разкъсан и кървав.

Лиевен взе куката от ръката на един монтьор, развика се, но при вида на лицето му, в което се четеше безпокойство, млъкна, захвърли желязото в ъгъла и постави ръка на рамото на Холщайн.

— Знам какво е да искаш и да не можеш да участваш. Особено на вашата възраст това е болезнено; по-лошо, отколкото да загубиш жена. Трябваше да псувате, да викате, дори да се опитате да огънете куката с лявата си ръка, нали така, с лявата. Но това не беше нужно, признайте го.

Устните на Холщайн трепереха безпомощно. Лиевен погледна кървавата ръка.

— Та вие изобщо не трябваше да печелите, а просто да изпробвате колата.

Холщайн изпъшка:

— Щях да спечеля.

Бледото му като восък лице беше напрегнато от болката. Лиевен го изгледа от глава до пети и тихичко Подсвирна:

— Я го гледай ти! — засмя се той. — Искяхте да ни провалите. Значи наистина извадихме късмет. Отлагаме изпитанията за следващия път.

Холщайн продума:

— Това е купата на Милано.

Лиевен кимна утвърдително:

— Знам, и нея искаме да спечелим.

Холщайн поклати глава. Изведнъж от широко ококорените му очи рукнаха едри сълзи, капеха по бузите му, лицето му бе мокро, но остана неподвижно.

Кай избута Лиевен и застана точно пред Холщайн.

— Аз ще участвам в ралито.

— Вие?! Кога?

— Сега! Днес. — Той се обърна към Лиевен: — Смятате ли, че е възможно да се промени участникът?

— Наистина ли искате да карате, Кай?

— Възбуждащо е; познавам местността; бързо ще свикна с колата. А щом няма да се боря за победа, съвсем приемливо е да опитам. Дали ще можем да променим участника?

Лиевен почти бе спечелен:

— Не вярвам, но ако настоявате да участвате, ще опитаме веднага. Докъде стигна ралито?

— Това е третият старт — отвърна монтьорът.

— Вторият кръг продължава около час. Ще имаме време да подготвим всичко. Най-добре да отидем всички при ръководството. Но преди това — при лекаря.

Холщайн бе престанал да слуша. Той тичаше пред двамата, проправяше си път към бюрото и извика шефа на ралито. Преговаряха нещо. Шефът изчезна, явно да сондира мнението и на другите организатори.

Лекарят превърза ръката на Холщайн. Най-сетне се получи разрешение за Кай.

Холщайн бе изцяло преобразен. Той обясни, че вече може да движи пръстите си и към твърдението си шеговито добави, че ударът по радиатора му се е отразил благоприятно. При вида на ръката му лекарят направи учудена физиономия и бе явно впечатлен от напредъка.

— Без съмнение — промърмори Лиевен и се обърна към Кай: — Смятате ли, че познавате добре пистата?

— Преди три години съм карал тук. Първата обиколка ще бъде внимателен, за да се ориентирам. Как се държи колата в завои?

— Не помръдва, ако карате в средата — обясни Холщайн.

— Добре, ще карам така, че да има време да набере скорост. Трябва ли да се сменят гумите?

— Да, след третия кръг. И четирите наведнъж. Искаме да проверим износването на завоите, за да можем за купата на Милано евентуално да подготвим по-дебели протектори.

Холщайн повдигна капака на мотора и обясни на Кай някои особености в конструкцията. Без да усетят, двамата бяха изпаднали в технически спор.

Вторият кръг започна. Холщайн задърпа Кай със себе си:

— Трябва да се преоблечете. Вземете моите дрехи за отгоре. Смятам, че ще ви станат. Трябва ви панталон, яке и колан, или предпочитате гащеризон? Ето. Искате ли защитен шлем? Ватирана шапка? И това не, ами тогава лека ралиджийска шапка. Очила? Вземете тези, по-светлите, с тях по-добре ще разпознавате неравностите по пътя на слънцето. На големия завои пистата е малко разбита, но отдолу е здрава. Ако ви прискърца под гумите, не се притеснявайте. Ръкавици? Е, добре, можете и без тях. Воланът има гумена обвивка. — Като майка на чедото си той даваше указания на Кай. — Ако карате здраво, можете да застанете начело още на старта. Колата има голяма теглителна способност — и добави по-тихо: — Може би, все пак ще спечелите.

Кай му намигна:

— Ама че сте инат.

Лиевен дойде:

— Пригответе се, Кай. Вторият кръг свърши.

Моторът подскочи. Кай се намести. Високооборотният двигател създаваше особено чувство: вибрациите не спираха в каросерията, те преминаваха през тялото и нахлуваха право в кръвта.

Колата потегли към старта. Кай каза номера си и обяви смяната на пилота. След две минути от високоговорителя на трибуната прозвуча неговото име.

Той огледа останалите коли, притаени в тебеширените правоъгълници като в малки боксове. Не всички пилоти бяха дошли. Един от тях нервно оправяше яката на блузата си, някои като че ли искаха да се откажат; недалеч от Кай някой от пилотите си бърбеше с някого, когото бе закрил с гърба си.

Кай се постара да запази самообладание. Забеляза, че пилотът носеше шити кафяви обувки с гумени подметки, кожената му шапка беше възтясна, а глезените на жената, с която разговаряше, бяха прелестни.

Вече видя и една ръка в дълга ръкавица, която му се стори някак позната. Едва сега мъжът се отдръпна встрани и Кай разпозна жената, с която пътуваха до Генуа — Мо Филби.

В този миг ралито му достави истинско удоволствие.

Той отмести очи встрани. Скоро усети поглед, насочен към себе си, отчете го, изчака кратко време без да отговори и се извърна. Създаваше впечатление, като че ли иска да огледа публиката, умело импровизира, че в последния момент я е разпознал и поздрави сърдечно, но доста сдържано.

Объркването, което предизвика, позна по начина, по който Мо Филби му благодари — набързо, но за сметка на това подчертано неангажирано — явно се вбеси, че не е била разпозната веднага.

Той вече гледаше встрани, но усети, че погледът ѝ продължаваше да го следи. Мо Филби бе явно учудена да го види отново, и то на ралито.

Пилотът се запъти към автомобила си. Кай долови, как го оглежда тайно. Явно го бяха обсъждали.

Настани се удобно. Колко жалко, че не биваше да се бори за победа.

Чу се стартовият изстрел. Моторите завиха и бялата кола на Кай се стрелна напред, но беше изпреварена. Намираше се в средата на потока и не можеше да се измъкне. Челната група бе с около двеста

метра напред. Първият завой Кай взе с деветдесет километра в час. Колата се държеше добре на пътя. Втория път зави по-рано и точно премерено излезе от завоя. Доволен от себе си, той пое темпото и го задържа.

Опита се да провери устойчивостта на автомобила на завоите и това доведе до загуба на време. Трябваше да пусне две коли да го изпреварят. В началото на третата обиколка даде газ. Изненадан сам от невероятните резерви, той почти изпусна колата. Изпревари двама конкуренти още преди да стигне до склада за резервни части.

Холщайн му тикна цигара в устата. Кай си дръпна настървено няколко пъти.

— Колата тегли отлично.

Монтьорите затеглиха отново гайките.

Водачите имаха около два километра преднина.

Но Кай вече бе загрял и наваксваше. С лекота изпревари няколко коли и се залепи за челната групичка. Почти четвърти мина през финала — на деветдесет секунди след победителя. Пръв се класира пилотът, който бе разговарял с Мо Филби.

Лиевен беше доволен:

— Учудващо бързо опознахте автомобила, Кай. Смятате ли, че имаме шансове за европейската купа?

— Колата е много пъргава.

Монтьорите донесоха гуми.

— Съвсем малко са износени. Странично са доста добре. Явно на завоите колата е била стабилна. Направи ли ви впечатление да приплъзва, Кай?

— Не, беше много стабилна. Тренировката трябва да се насочи основно към техниката на завоите; в това се крият шансовете на автомобила.

— Утре ще я разглобим и ще проверим къде е износена най-много.

Рояк автомобили от следващия кръг профуча покрай склада.

Холщайн седеше на бариерата и изглеждаше щастлив.

Конструкторът го търсеше, но го откри едва когато бе плътно до него и вече викаше:

— Днес така добре вземахте завоите.

Холщайн посочи към Кай и вдигна бинтованата си ръка.

— Не бях аз в колата.

Лиевен изясни ситуацията.

— Какво време показахте? — запита го Пеш. Двамата свериха часовниците си. Лиевен избухна в смях.

— Без съмнение, Кай, на края достигнахте скорост от около сто и седемдесет километра в час.

Пеш беше възбуден.

— Това е повече, отколкото очаквахме. — Обърна се към Кай: — колко резерв се крие в колата по ваше мнение?

— Мисля десет до двайсет километра.

Пеш го погледна строго:

— Като я опознаете по-добре, можете да измъкнете и повече.

— За съжаление няма да се стигне дотам — отвърна учтиво Кай.

Пеш не обърна внимание на репликата.

— Трябва непременно да поговорим. Но сега отивам при ръководството на ралито. Можем ли да се видим тази вечер?

Кай погледна към Лиевен.

— Разбира се, че можем.

* * *

Холщайн скочи от бариерата и извика изненадан:

— Мърфи се е насочил насам!

Кай се заслуша. Името Мърфи се прочу през последните две години като един от най-успешните американски пилоти. Той попита:

— И Мърфи ли участва в ралито?

— Та нали той спечели — засмя се Холщайн.

Кай не беше чул внимателно имената на останалите участници и бе изненадан от международната конкуренция. Хрумна му, че Мърфи бе онзи пилот, който разговаряше с Мо Филби. С любопитство го потърси и го видя да се приближава; тя го придружаваше.

Кай размени бърз поглед с Лиевен.

Мърфи приятелски благодари на Лиевен за помощта, оказана на госпожица Филби. Колата всъщност била негова, затова им бил особено задължен, че са я закарали в добър сервиз.

Това направи на Лиевен впечатление, въпреки че благодарността явно беше само претекст да се запознаят. Прие, че поведението на Мърфи бе продиктувано от госпожица Филби и въпреки, че запознанството им бе при не особено щастливи обстоятелства, той търсеше и се стремеше към сближаване. Първоначално се почувства готов на всякакъв компромис, окован от изящната елегантност на Мо Филби, но безуспешният му житейски опит в тази област го бе научил да не надценява съществуващите условия.

Кай не споделяше възгледите на Лиевен. Той смяташе, че Мърфи има по-основателни причини за сближаване от Мо Филби и се възползва от тази възможност. Убеждението му се усили и от факта, че Мърфи избягваше да говори за ралито, което би била най-близката тема в тази ситуация. Вместо това разправяше забавни истории, бърбореше ведро и въвличаше Холщайн в разговора, изстрелваше хвърчащи отговори, а смехът на Мо Филби създаваше добро настроение. Той го използва и изненадващо се обърна към Кай:

— Поздравления за импровизираното ви участие; ако бяхте потренирали, току виж щяхте да ме изпреварите. — Вметна тази реплика с дружелюбен и спокоен тон, с явно подчертана, дори преиграна вежливост, която искаше да намекне, че не се приема на сериозно от нито една от двете страни, а само е израз на приятелство. И добави, като изписа подобие на усмивка на устните си, все едно че искаше да разкаже виц: — Накрая карахте почти със сто и седемдесет.

Той отмести погледа си встрани, уж че имаше да върши много по-важни неща, постави ръка върху рамото на Холщайн и си даде вид, че отговорът ни най-малко не го интересува. В този момент Кай вече беше сигурен, че всичко изприказвано дотук бе подчинено единствено на задаването на този въпрос.

Мърфи жадно очакваше отговора, но не издаде разочарованието си, когато Кай отвърна, без да отдава особено значение:

— Прав сте, моторът нещо не беше наред.

Въпреки всичко Мърфи успя да изпълни плана си, като подметна на тръгване:

— Отсега нататък често ще се срещаме по пистите.

На Кай не му се щеше да даде още един мъгляв отговор, който би затвърдил впечатлението, че крие нещо. След това запознанство за него Мърфи бе добър, но припрян дипломат. Прииска му се да му

покаже колко незначително за него бе всичко това; вдигна рамене и каза само едно „може би“, с което определено призна повече, отколкото си беше наумил.

Между другото уж случайно срещна погледа на Мо Филби и в очите и забеляза подигравката над плахите опити на Мърфи. Явно тя разбираше желанието му да събере информация за новия си конкурент. Това го подтикна да продължи играта.

Мо Филби от своя страна осъзна, че ситуацията е идеален повод за започване на вълнуващ флирт с променлив успех. Не би била истинска американка, ако не се възползва от прекалено примамливата възможност да предизвика джентълменското съперничество и да се усети като награда, и все пак да остане свободна. Тя определено очакваше много от тези партньори. И макар да не бе съвсем ясно, взе светкавично решение.

Лиевен замисли план. Искаше много деликатно да проучи отношенията на Мо Филби и Мърфи, и да започне да ги подкопава — системно и приятелски, за да се появи точно до нея в решителния момент. Много добре знаеше, че е по-добре да се изчака мигът, в който жената е безпомощна, и да се използват тези странни периоди на слабост, на които се поддава дори и най-недостъпната, и в които безропотно попада в обятията на първия, обърнал ѝ внимание, без да започва всеобхватна обсада. Беше нещо като мародер в любовта и не си правеше никакви илюзии, смяташе, че точно в тази област е трудно да се спазват правила и да се бориш лице в лице — собствената непорочност не би могла да задоволи претенциите на съществуването.

Странният ромбоид на тези тайнствени интереси укрепваше познанството значително повече от омайващото взаимно привличане. Много възбудена, Мо Филби покани всички на чай през следващите дни.

* * *

Пеш вече очакваше Кай и Лиевен. Той предложи още вечерта да отидат до Генуа. Имаха само няколко часа слънце, а Лиевен смяташе, че са достатъчни, за да може да се вземе отсечката с бързо темпо.

По време на пътуването говореха малко. Кай се настани удобно и подремна няколко часа. Беше преуморен от следобеда и твърдеше, че няма по-здрав сън от този в кола с деветдесет километра в час; действително сънят тогава не е така дълбок и траен, но това се компенсира от съпровождащото го чувство за завишени гранични стойности, от лашкането на обърканото съзнание в тъмното, захвърлено с шеметна бързина към бушуващата в безвремие скорост на съня; преливането на едното в другото. Когато по едно време се събуди, той описа на Пеш чувството си като метеж сред хаоса, и след като представи възгледите си така задълбочено, с чиста съвест заспа отново, докато стигнаха склона на Мирамаре.

Поръчаха си вечеря на терасата, зад тях проблясваха широките врати-прозорци на трапезарията, а пред тях ниско долу плуваха в тъмнина само няколко храста в палмовата градина, огрени от светлина.

Виа Сен Бенедето бе потънала в бледо сияние; отляво над един къс от нощта изпъкваше свода на Централната гара. Далеч назад, високо в тъмнината, самотно висеше надписа на Хотел Савой.

Пеш се настани във фойето и попита Кай:

— Хареса ли ви колата?

— Да.

— Още не сте натиснали яко педалите. На следващото рали трябва да се изпита по-здраво.

Кай кимна. Пеш мълчеше изчаквателно. След това пробва отново:

— Дотогава може да се тренира достатъчно.

— Разбира се, дотогава ръката на Холщайн отдавна ще е оздравяла.

Лиевен се намеси:

— Защо си играем на криеница? И защо бягате, Кай. Всеки знае какво иска другият.

— Така е — засмя се Кай. — Искате да участвам за купата на Милано?

— Да — каза Пеш. — Нека поговорим за това.

— Много е прибързано. Не мисля да карам, дойдох преди няколко дни и може би скоро ще си тръгна. Прекалено е трудно при условията, които ме доведоха дотук, да взема обвързващо решение за

толкова дълъг период от време — цели четири седмици. Ще се чувствам окован, а точно от това исках да избягам.

Пеш не се предаваше.

— Купата на Милано е само за загревка. Основното... — той направи ефектна пауза, — е европейското първенство в планинското рали, в което вие ще участвате за нас.

— Европейското рали на пистата Тарга Флорио. Преди четири години сте участвали там, нали Кай? — Лиевен се наведе напрегнато напред.

Пеш добави бавно:

— Ще имате всичко на разположение.

Кай замълча.

Пеш продължи:

— Единствено трябва да се съобразите с датата на ралито.

Кай не отговори.

Пеш завърши:

— Начинът, продължителността и времето за тренировки ще решите вие — и замълча.

Кай дълго се колеба. Той познаваше магията на мотора, пред която всеки друг спорт изглеждаше дилетантски. През този следобед я усети отново; обичаше това превъплъщение щом седне зад волана на състезателната кола и концентрира целия си опит, дух и същество, целия си живот върху една безумна цел — да е с няколко секунди по-бърз от други хора с подобни автомобили. Същността на рекорда се състоеше в човешката му маловажност; точно за това той сграбчваше предизвикателството, превръщаше го в напрежение и от него дестилираше треската на великото очакване, като че ли ставаше дума за световни проблеми, а не да спечелиш няколко метра пред безразличната тълпа хора, които обичаха кожените якета и скарата.

Кай не подценяваше тези усещания, но и те не му даваха достатъчен простор за порива, с който бе дошъл. Отказа да се предаде така лесно и стана.

— Не, не бих искал да дам отговор сега.

Пеш кимна:

— Както искате. Помислете си. Аз оставам още една седмица в Сан Ремо. Ще ви очаквам.

Кай се обърна към Лиевен:

— Можем ли да тръгнем утре рано? Притеснявам се за Фруте. Не е свикнала да остава дълго сама. Хайде да отидем да поспим.

Остана за малко на балкона и се упрекна, че не е взел и кучето си. Тя беше свикнала с него и щеше да ѝ липсва много. Реши на другия ден да вземе килограм овче месо. Фруте много го обичаше.

ГЛАВА ТРЕТА

Мо Филби се налагаше по толкова естествен начин, че човек се съгласяваше с нея, дори и когато не му се искаше; все пак бе по-приятно, отколкото кръстосването на шпаги, особено ако можеше да го избегне. Тя бе запозната с много от тънкостите на флирта и не признаваше нищо друго, освен окончателната победа; останалото беше игра.

У Лиевен откри тактиката на сондиращото изчакване; той бе така ангажиран, че загуби интерес към нея. Кай от своя страна противопостави на опитите ѝ едно учтиво незачитане, и тъй като не срещна съпротива, изобщо не можеше да разбере успяла ли е, или не.

Прекалено дълго бе живяла в Америка, за да оцени истинския изискан флирт, тя обичаше битката и в нея бе виртуозна, но тайнството на молитвата и невероятното въздействие на ухажването — това не бе нейната стихия.

Не разбираше защо Кай не реагира, а приемаше поведението му за пасивна съпротива. Въпреки че не успя да си изясни какво цели, тя притежаваше вече някакъв европейски опит, за да прецени възможностите си, и все пак той бе прекалено недостатъчен, за да не обърка флирта — това чисто европейско изкуство — типично по американски не си даде сметка, че това е най-шармантният, грациозен и малко меланхоличен вариант на бърборенето, а го приемаше за спорт, при който всичко естествено завършва с хепи-енд.

Разбраха се на другата сутрин да отидат заедно на тенис. Мо Филби прие възторжено тази идея: тенис при изгрев слънце. Доставиха ѝ удоволствието да бъдат точни.

В този ранен час красивата местност бе обвита във виолетовия ореол на зората. Още неразбудени, момчетата, които гонеха топките, стояха по ъглите; тъмни джуджета в сивата сянка, вкаменени и омагьосани фигури от все още непрогледен кладенец, в който шумолеше приборят. После дойде и повоят на изгрева, за който Мо

Филби всяка сутрин намираше подходящо сравнение. Тя изпадаше във възторг, който, освен всичко друго, и много ѝ отиваше.

Ветрецът започваше да духа по едно и също време. Идваше незнайно откъде, от сивотата, която започваше бавно да се движи, нежно като крила на чайка. Първо се усещаше като хлад по челото, после се усилваше и се превръщаше във вятър. Оловното море незабелязано се преобразяваше в огромно всеобхватно безпокойство. Небето в безкрая започваше да се оцветява.

Мо Филби погледна с набръчкано чело натам:

— Две неща са ми особено трудни в живота и изпълнението им стана за мен въпрос на чест — да следя движението на малката стрелка на часовника и да дочакам изгрева на безоблачното небе. До момента не съм успяла да направя нито едно от двете, защото никога не устоявам да се вирам достатъчно дълго. Това е пропуск във възпитанието ми. В объркан век живеем, Мърфи.

Сиянието стана още по-бляскаво. В един миг слънцето изгря, огнено и ярко. Морето потрепери — Мо Филби явно го бе забелязала на втората сутрин — промени цвета си, стана брокатено, пясъкът на игрището се превърна в злато, хотелът придоби цвят на наведено фламинго. Тези сравнения Мо Филби измисли още при първия си бекхенд.

Отново нейна идея бе да закусят на открито. В малката зала на клуба докоснаха с ръце бистрата струя на фонтана; навън бяха подредили няколко маси и столове с тръбни конструкции; последваха платата и каничките.

Мо Филби бе много загрижена всеки да получи онова, което си бе поръчал. Тя самата си избра препечена филия с масло и сирене. Лиевен получи голям резен диня, която подправи с пипер и горчица — била страхотна; Мърфи си поръча само кафе, а Кай твърдеше, че ранната цигара има особения привлекателен вкус на орехови и бадемови ядки.

Мо Филби поясни, че от пушек не можело да се живее, едно от най-положителните и качества бе, че по време на ядене говореше само най-банални, общи приказки. Кай също поръча нещо по-съдържателно. Избра ананас.

Прислугата на хотела се засуети около тях; двама държаха ананаса, трети дойде с пресичка за плодове и чаши; оберкелнерът

завърши обряда и сервира на Кай с почтителна физиономия лед и сламка.

Всяка сутрин това свещенодействие му доставяше радост.

Най-сетне оставиха ракетите и си тръгнаха обратно, вече пристигаха първите гости, без да се броят самите те, естествено; Мо Филби сметна за подтискащо да се срещнат още сега; след два часа, според нея, било най-подходящото време.

По време на разходката в единайсет часа отново се засякоха и тя отново отпрати обичайните си презрителни забележки; това придаваше на разходките интимно язвително очарование. В опитите си правдиво да обрисова физиономиите на някои англичани; Лиевен се отличаваше с почти пророческите си описания и сравнения.

Мо Филби обичаше да спрат някъде на път, да си вземат питие във високи чаши, да си побърборят; умееше да накладе огъня в този уютен час, да го раздуха, да постави и фитили и да го разпалва — с дума или с поглед.

Докато седяха под огромен чадър за слънце, тя с удоволствие разказваше как катастрофиралата кола пристигнала от сервиза.

Бе преценила правилно. Мърфи заподозря Лиевен и Кай. Сметна, че те са карали непредпазливо; във всеки случаи би трябвало да предотвратят сблъсъка с автомобил, шофиран от дама. Затова той оживено разпитваше за причините за катастрофата.

Очакваното ехо не се появи. Напротив, Мо Филби се оживи и разказа за своята несръчност; тя дори преувеличаваше, за да подчертае самообладанието на Лиевен.

Така се стигна до многообещаващо начало — Мърфи вече се ядосваше; не каза нищо, а само кимна, обобщавайки лекомислено, че всичко, което му били разказали, било естествено и се учело още на шофьорските курсове. За да подсили въздействието, той допълни едно многозначително „да, да“, и с чувство на превъзходство заля леда в чашата си с абсент.

Възцари се ведро мълчание. Лиевен не искаше да противоречи, тъй като всичко било ясно; избра обратната тактика. Обясни небрежно, че госпожица Филби е много любезна, но тя била направила необходимото, като стиснала силно волана — защото, ако нещата били така, както ги били описали току-, що, не би останало нищо друго освен, меко казано, ламарини.

Бавно запали цигара. В моменти като този подобно занимание носи особено обаяние и умиротворява. Мърфи отказа цигара. Той се обърна към Мо Филби:

— Модерно е да се купуват малки килимчета от Генуа. Видях там красиви исфахани. Не бихте ли искали и вие да отидете до там?

Филби се притесни, че може би разговорът ще бъде изместен встрани. Тя побърза да отговори, че ще отиде веднага, след като поправят колата. Щяла да ходи не само в Генуа, а и в Милано, за да гледа ралито за купата.

Ситуацията ставаше все по-интересна. Мо Филби бе убедена, че направи достатъчно. Беше доволна, като чу Мърфи да си поръчва с приглушен глас още един абсент, и като видя как Лиевен пали цигара. За съжаление, всички останаха дипломатично резервирани. Тя реши да разпали разговора още малко, като попита Лиевен дали ралито е важно.

— Не особено. Това е средно по значение състезание — отвърна той, като се опита внимателно да избяга от директния отговор.

Мърфи погледна през чашата с питие.

— И все пак си струва да се спечели.

— Естествено — лаконично отвърна Лиевен. Мърфи премина в атака.

— Ще стартирате ли?

— Още не сме обявили участие — предаде се Лиевен.

— Значи участието ви зависи от това дали ръката на вашия пилот ще се е възстановила дотогава?

— Познахте — отвърна Лиевен язвително.

— Контузията ми изглежда сериозна — настоя Мърфи.

— Така е.

— Жалко, значи няма да можем да стартираме заедно.

— Ами, защо не! Може би, все пак.

Лиевен бе ядосан на американеца и се зарадва, че може да продължи играта.

Мо Филби слушаше внимателно. Усмивната, като че ли предварително ги молеше да я извинят за наивната забележка, тя запита Кай:

— Няма ли отново да замените контузения пилот?

Мърфи хвърли бърз поглед към Кай, изведнъж промени поведението си и се оживи:

— Извинете, но не знаех, дори не си бях и помислял. Иначе щях да прекъсна разговора. — Той го погледна учтиво и коварно. — Ние сме в определен смисъл конкуренти.

Въпреки опитите си, не успя да го предразположи да му даде задоволителен отговор. Предусещаше у Кай по-голяма опасност, отколкото от Холщайн, и искаше своевременно да се ориентира какво би могъл да очаква.

Лиевен бе успял да спечели искреното му отрицание, а Кай разчиташе да остане неутрален.

Беше му много неприятно, че Мо Филби се колебаеше и кокетничеше. Той прие запознанството на пистата, защото разчиташе, че ще чуе нещо, което да му помогне да оцени конкурента; но подобно развитие на нещата не бе предвидил. По един особено неприятен начин Мо Филби застана между тях, а точно тя трябваше да играе най-незначителната роля.

Като че ли й беше приятно. Забавляваше се с Лиевен и с подигравателен тон водеше с него разговор за спортинг-клуба и новоприетите в него членове.

* * *

В автомобилното шествие на асфалта Кай забеляза да спира лимузина. От нея слезе една дама.

Позна партньорката си от играта първата вечер. Беше сама и бавно вървеше по улицата. Движението на главата, положението на раменете й му навяха спомена и за друга картина: разговора с Фиола по време на танца на терасата в казиното. Стори му се, че това е същата жена.

Поздрави я и след няколко крачки тя изчезна в тълпата пешеходци. Кай погледна Мо Филби; изведнъж тя му хареса. Той извика Фруте и я погали по врата. Чу се музика. Беше спокоен; вече бе взел решение. Музиката на оркестъра звучеше като конфети и захаросани бонбони. Тенекиени неравномерни звуци сред

противопоставящи се синкопи, които се преследваха, и после, изтощени, се връщаха към основната тема.

Нещо ставаше с тромпета; при високите тонове пърхаше, но щом звукът станеше по-дълбок и солиден, простенваше и само рядко успяваше да изкара верния тон. Най-сетне и тромпетистът — дебел червенобузест мъж — го забеляза. Той поклати глава, почукна и прослуша тръбата като доктор, дори надникна вътре, прокара пръсти върху клапите, поклати главата си по-силно, после и тромпета и най-сетне се отказа отчаян.

Постави инструмента в скута си, зачете нещо в нотната си тетрадка малко по-надолу. Изпуснал мелодията, той съвсем не знаеше какво да прави.

Доста време почукваше с крак в такт с музиката, но скоро престана; остана да си седи там с по детски безпомощна усмивка на лицето, бездеен и объркан, докато другите свиреха; силният, добре угоен мъж, чието чудно конструирано сърце и фино изваян, сложен мозък не можаха да победят един запушен тромпет.

Това се прие като велика загадка на безпощадната природа.

* * *

Когато се разделяха, Кай попита спокойно Мо Филби:

— Искате ли да се поразходите днес следобед с мен? Ще ми се да отида отвъд границата, имам да уреждам нещо. Ще бъде много мило от ваша страна да ме придружите.

Тя бе изненадана; не намери никаква връзка с предишния разговор и се съгласи веднага:

— По кое време?

— Ако не възразявате, ще ви взема в пет.

— Добре.

Тя помоли Мърфи да обядва с нея.

— Мърфи се превръща в трагичен персонаж — каза Лиевен, след като продължиха.

— В момента изглежда по-скоро смешен. — Кай си подсвирна.

— Но ще стане трагичен. За сега ръмжи и на двама ни; не знае кого да нападне. Познати са ми подобни ситуации — обикновено се

хвърля към неподходящия.

— А вие да не би да знаете, кой е неподходящ?

Лиевен се замисли и отговори след миг:

— Естествено вие!

Кай се засмя.

— Понякога начинът ви на мислене е като у древните римляни.

И двамата сме неподходящи.

— Не ви разбирам.

— Изобщо не мисля, че си правите илюзии. Знаете ли, че всичко това е без значение?

— В началото винаги изглежда така — каза Лиевен с чувство на превъзходство.

— Ще видите. Можем да се обзаложим. Филби е абсолютно равнодушна.

— Към нас засега, да. Но към Мърфи?

— Скъпи Лиевен, единственият шанс на тип като Мърфи е да разсее скуката, но веднага го зарязват, щом се появи нещо, което си струва. Тъй като всичко, което си струва, е преходно, има изгледи след това да го приютят отново. Затова той ще надживее другите. Най-голямата заблуда е да се вярва, че ценностите са дълготрайни. Това е опиум на апостолите на прогреса за масите, които иначе се настройват революционно или меланхолично. Ценното винаги е мимолетно, а посредственото остава. Затова Мърфи е подходящ за съпруг. Собствеността обаче винаги е свързана с ядове, особено ако е обещана на някого и после скрита.

— Съдите доста зряло!

— Нямам намерение да съдя, а да се намеся.

Лиевен млъкна учудено. Кай продължи натъртено: — И то още днес следобед. Реших, че ми се иска да поостана тук. Няма нищо общо с тази работа, но все пак оставам. Понякога е достатъчен само един повод от съвсем друг характер, за да се задвижат нещата. През следващите дни ще издиря Фиола. Искам да го питам нещо.

Лиевен не разбра добре смисъла на това подмятане и не искаше да слуша повече; само реши да допълни доказания си метод на изчакването с изключителна бдителност.

* * *

Кай намери Мо Филби, чакаща във фойето на хотела. Потеглиха веднага.

Вечерта бе приятна, в часа преди да падне здрачът Ривиерата нямаше равна на себе си. В кристалното ухание необятността се разстилаше над морето, което блещукаше виненочервено на хоризонта. Заливите не бяха вече ярко осветени, а разграничени и разслоени от сенки. Растителността падаше от висините към улицата, оградена дискретно от стените на дворовете, като че искаше да зарови всичко под зелените си алчни цветове. Рибарски лодки с кафяви и тютюневи платна се рееха в открито море. Понякога от тях екваше вик, ясен и пронизителен, като крясък на чайка, стигнал до небето и сякаш отразен идваше от въздуха.

— Следобедът е като портокал — каза Мо Филби. — Човек се двоуми дали да му се порадва, като го съзерцава, или да го обели и захапе.

Кай не очакваше това картинно сравнение. Сега бе настроен на тема автомобили, които се изстрелваха от завоите със своите високоговорители, като острови на дръзновението. Все пак той уважи поетичното настроение, настанило се на мястото до шофьора. Отговорът му бе в синхрон, но прозвуча безучастно:

— И двете — с което вярваше че е дал повод за размисъл и поне до границата ще го оставят на мира. Той с неудоволствие свързваше шофирането на автомобила с безличен разговор.

Следващият въпрос на Филби бе значително по-практичен.

— Накъде сме се запътили?

Той си придаде тайнствен вид:

— След час сме там.

Колата продължи да бръмчи; един мост и няколко руини, после отново шосето, столетници и палми, между тях — къщи. Момичета пееха по улиците, цели семейства се бяха събрали на приказка пред отворените врати. Зад техните жестове, златисто и охра хвърляха тъмни сенки над входовете.

— Не искате ли да ми кажете, къде отиваме? — попита няколко пъти Мо Филби.

— Близо сме. — Кай отби към входа на хотел Роял. Поръча на портиера да предаде на доктор Пеш визитната му картичка и остана да го чака долу.

Пеш пристигна заедно с пиколото. Кай ги запозна и каза:

— Разделихме се преди няколко дни, без да довършим разговора си.

Пеш кимна утвърдително:

— Казах, че ще ви очаквам.

Кай се обърна към Мо Филби.

— Доктор Пеш е конструкторът на автомобила, който управлявах в Монца.

Тя разбра и стана особено чаровна.

Кай попита:

— Кой до момента се е записал за купата на Милано?

Пеш изброи няколко имена.

— Значи ще е добро рали. Вие самият записахте ли се?

— Не, ще стартираме само с една кола. Ако пожелаете да карате, ще се запишем.

Пеш се стори на Кай дори симпатичен с ината си. Мъжът нямаше никакви гаранции за него, не го познаваше, само знаеше от Лиевен, че и преди е участвал в ралита, просто се осланяше на приумицата си и се придържаше последователно към нея; това е образът на успеха — защото не самата приумица, а последователността е решаваща...

Мо Филби се наведе към Пеш.

— И кой, според вас, е фаворитът сред записалите се?

Пеш се замисли:

— Мисля, че Мърфи.

Тя засия пред Кай, който се забавляваше от нейното поведение; от сигурното пристанище на отдавна взетото решение, целеустремеността ѝ му хареса още повече. За да не ѝ разваля настроението, той придаде на гласа си тържественост и обяви на Пеш:

— Дойдох да ви кажа, че ще участвам. След седмица започвам тренировките.

На връщане Филби беше мълчалива. Вече се наслаждаваше на бъдещето, на мига, в който ще каже новината на Мърфи. Но животът имаше много по-съдържателни моменти.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Фиола разбърка сребърния шейкър.

— За да приготвя този коктейл, ми бяха необходими три седмици. Последните три дни го държах затворен с лед, за да поеме филтрирания сок от портокали, и сега вече е готов. Остава да добавя само щипка кафе и няколко капки янгостура. — Взе чаша, намаза ръбовете с разполовен лимон и ги потопи в пудра захар, която кристализира веднага. После пусна шепа лед, разбърка още веднъж шейкъра и разсипа сместа по чашите. — Без сламка, но ако искате, с малко лимон. — Той подаде на Кай лимоновите резени.

Пречупена светлина плуваше в стаята и правеше декора копирен. Шезлонг, допрян до прозореца, на ниски табуретки — куп вестници.

— Отдавна не сте идвали тук — каза Фиола. — От първата вечер не съм играл повече.

— Преди няколко дни се вдига голям шум; онзи с костенурката реши, че са го измамили. Протестираше така разгорещено, че амулетът му падна на земята; изглеждаше гротескно — костенурката бавно и тържествено пъплеше напред, докато той жестикулираше с всичките си крайници. Вече липсват добрите маниери!

Кай погледна през прозореца; две моторници като играчки тъкмо напускаха правоъгълното пристанище на Монако. Искаше да разпита Фиола за непознатата им партньорка и се чудеше как да започне. Странна плахост го възпираше да попита направо за нея; изпадна в размисъл, който се задълбочаваше все повече. Фиола прекъсна размишленията му.

— Мислите ви са далеч оттук.

Кай се стресна изненадан. В желанието да прецизира въпроса, бе се върнал в миналото. Там имаше пулсираща светлина, онова бляскаво светло сиво, зад което си представи далечни неща, помисли си за младата Барбара, за момента, в който бе застанала до него, облегната на бокса, на фона на конски хълбоци и тъмнина, на лицето ѝ израз на

първото познание. Картината бе много ясна и сега като че я виждаше отново, като светлина през прозореца, столовете и вестниците, точно срещу него; противно на волята му картината се разми, готова да се върне отново.

— Приготвили сте странен коктейл — замислено каза той. — Тъкмо се чудех не е ли прекалено да изживееш живота си без цел. Може би е по-разумно да свиеш платната, да поставиш граници и да се установиш. Нали това се очаква от човек от определена възраст нататък? Дори ми се струва, че е природен закон.

— Безспорно. Но това не вярвам да важи за всеки. — Тичаш след нещо и се оставяш да бъдеш хвърлян като топка от един водовъртеж в друг, обладан само от неповторимото си „аз“. Понякога ми се струва, че съм на кръстопът — от едната страна е съществуването ми досега, чиято основна цел е духовното самосъзнание, пропито от скептицизъм; а от другата — един живот — стабилен и разумен, добре окопан и закотвен, обвързан със знания и воля.

Фиола стана.

— Странно, имам чувството, че искате да се жените?

Кай замълча и след малко промълви:

— Явно и това се включва в идеята. — Той поклати глава. — А всъщност исках да поговорим за нещо съвсем друго.

— Днес е приемът на принцеса Парма — каза Фиола и продължи: — Съвсем подходящо за вашето настроение. Ще отидем заедно. Всъщност, имайте предвид, че хората, които са в открито море, хвалят пристанището, но вие не бихте издържали, ако наистина искат да ви приковат в пристанище.

* * *

Принцеса Парма бе стара, трудно се придвижваше и винаги се явяваше с бастун. Къщата ѝ бе голяма и не много подредена. Няколко от стаите бяха задръстени с ценни сбирки, но тя никога не влизаше в тях.

Кай и Фиола бяха поканени от нея на бал с маски. Същата вечер клубът бе празен. Портиерите криеха прозявките си в златните си ръкави, а крупнетата самотно царстваха върху масите си — сковани и

отегчени, като китайски божества. Само на една маса играеха външни посетители, останалите бяха пусти. Всички се стараеха да са точни за вечерите на принцеса Парма.

Кай започна да се готви доста отрано. Обичаше да полегне след ваната между дебелите гънки на хавлията си за баня — тези часове на опънати крайници, на полуразмисъл, на леките Цигари с тютюн Вирджиния, поставени на един шезлонг; на фотьойла до прозореца, между вестници и книги, от които са прочетени само по четири страници, сред дребни удоволствия и пилене на ноктите.

След това бавно започна да се облича, поспря за малко. Като стигна до вратовръзката, изведнъж му хрумна нещо. Застана учуден, загледан в собствената си недоверчива усмивка на измитото си лице в огледалото, изненадан, че човек може дотолкова да забрави себе си. Върза ѝ възела, после свали мрежичката от главата си. В този момент прозвуча клаксонът на Фиола.

Необичайно е да пътуваш със закрыта кола, след като си свикнал на кабриолет. Още по-странно е да не седиш на волана. Малък чудноват остров — купе, преминаващо с тихо ръмжене покрай градини и черници. Омагьосани кафяви колони, прогнил, разкъсан от времето флаг с почти изтрит герб, полюшвани корони на дърветата сред тъмнината, алеи, които носят в себе си небето, озарени от изгрева на фантастиката — автомобили, факли, светлини, вълни от златиста, червена и ярка светлина, маси, костюми, коприна.

* * *

Принцеса Парма прие гостите си в малка отдалечена стая. Нямахше нужда да я поздравяват — който искаше, можеше да си остане непознат до момента на свалянето на маските.

Повечето помещения в къщата бяха подготвени за празника. Но някои останаха неосветени.

— Това са японските стаи — каза Фиола. — Те винаги са резервирани.

* * *

Когато Кай и Фиола пристигнаха, принцесата вече бе изтощена.

— От цял час съм принудена да слушам все едно и също по коридорите, това уморява. Елате с мен, искам да си почина малко.

Тя се облегна на ръката на Фиола и поведе двамата към японските стаи. Те бяха просторни, стените — чисти, непрекъсвани от картини. Няколко дюшека, поставени един върху друг, няколко възглавници. Ухание на мимози във въздуха.

Прозорецът бе с широки и високи крила, стигащи почти до пода; зад тях като картина от цветен филм — блестящата украса на бала, от тъмнината на парка изплуваха ред фойерверки, издигнаха се нагоре, после паднаха и минаха покрай тях. Тихо, далечни и великолепни, като звезди, грейваха над хълмовете, ставаха огромни, завладяващи и после падаха, хилядократно разпадащи се в синьо и сребристо. Помежду тях нощта се раздвижваше от светещи колони, пръски и въртележки от огън.

— Като деца често седяхме тук. Вечер, когато у дома се събираше обществото, в нашите тъмни стаи — отдавна ни бяха заточили по леглата — Ние опирахме лица в стъклото, притеснени да не би да ни открият, но тръпнещи в очакване на фойерверките в градината и забравяхме да дишаме пред този романтичен свят. По-късно Ни обясниха, че в основата си това било магнезиев прах. Тогава избягах и намразих учителите си, не исках да знам как се създава северното сияние на тези мигове. Е, вече съм с бели коси и ходя с бастун, разказвам това така сантиментално. Но човек излиза от тези рамки, защото за един стилосъобразен живот не е достатъчна голата амбиция. Все още обичам фойерверките и все още ги усещам най-силно тук, скрита зад тъмния прозорец. Ето, идва и втори фойерверк, по-дълъг, бъдещ размисли.

Звездите отново останаха сами в арката на прозореца. Приглушен женски смях проехтя покрай тях, пред стъклото минаха лица и изчезнаха в парка. Лампиони като големи пеперуди се спуснаха с леко блещукане в тъмнината.

Принцеса Парма стана и каза учтиво:

— Не е добре да се стои дълго тук. Човек започва да философства, а философстването, примесено с толкова много чувства, не е за предпочитане. Да вървим.

Група маскирани хукна по стълбите и коридора, слуги ги разпределяха по стаите, като ги канеха с табли, върху тях бяха подредени разхладителни напитки. На терасата бяха разположени плоски кристални бюфети, подобно на огромни маси от лед. В средата клокочеше фонтан с оцветена вода, издаваща свежо ухание. Блестящи гърла на бутилки се подаваха от пълни с лед улеи.

— Елате с мен в павилиона — каза Фиола. — Там се танцува като в парижки бар.

Зад дърветата отново се разпръснаха зелени ракети. Той ги проследи с поглед и продължи:

— Сега тя е отново в японската стая, единствената, останала неосветена; стои и притиска лице до стъклото, както го е правила като дете, и усеща подтисканото чувство на онзи безпаметен миг, когато гробницата на сърцето остава празна и тежестта изчезва. Това е нейният звезден миг и понякога ми се струва, че за това подготвя тези тържества. Така човек се връща назад.

— Може би е само склонност към романтичното, което е вече позабравено по тези места — предположи Кай.

— Не, тази склонност съществува и Никога не е била забравена. Тя има зад себе си дълъг житейски опит. Тук са мъжете, които е обичала. И още нещо — тук тя намира и мъжете, които е забравила. Защото тя бе така жизнена, че щом видеше нещо ново, вече забравяше отминалото. Не съм срещал жена с по-малко предразсъдъци. Заговаряше хората, които ѝ харесват, без изобщо да бъде погрешно разбрана; толкова непоклатима бе репутацията ѝ. Мъжът, за който се омъжи на шейсет години, благодарение на нея стана министър, въпреки че беше невероятен наивник. Тя изживя славно живота си, с много спирки; има високопоставени мъже, които няма да я забравят никога. А сега си стои до тъмния прозорец — върнала се е в младостта си, по-човешка и добродушна, и все пак младост.

— Стигнахме отново до темата на разговора ни в клуба. През последната седмица често мисля за това и усещам, като че навлизам в криза.

— Щом като толкова ви занимава тази мисъл, трудно ще можем да се разберем. Бих искал да опитам по обиколен път; прекалено сме начетени, за да злоупотребяваме; такива хора като нас не стават за градинари.

— И към едното, и към другото се привиква.

— Градинарството, да, то дори изисква навици; но другото, напротив, е отричане на навика. Харесва ти темпото, то е всичко. Нали не споделяте убежденията на теоретика за изкуството да живееш: любовта към темпото на всяка цена да се свързва с повърхностност.

Кай направи жест на отрицание.

— И аз не мога да го приема — продължи Фиола, затова и не изпадам в криза като вас. Не съзирам противопоставянето, което е в основата ѝ, живеем така затворено, като мъж, който е влюбен само в една жена, горкичката, и за него целият свят се превръща в суетня. Затова сме приспособили и тренирали органите си да издържат на преживяванията; тези филтри със сигурност не допускат нищо от това, което създава егоцентризма. Единствената разлика е в темпото. Другите са бавни, мудни и постигат много малко, а ние сме бързи, жизнени и постигаме повече. Обичаме многото, както онези си обичат малкото, и при нас, и при тях това е въпрос на необходимост. Разликата е само в степента, а не в същността; защо да скромничим, щом като така не се стига по-далеч? Нима искате да изпаднете под влиянието на масите?

Кай се подвоуми:

— Не мога да се реша, понякога изникват спомени, с които не знам какво да направя. И въпреки това не ми се ще да ги отпратя. Вече съм достатъчно дълго тук, за да се отегча от уморителната картина и шаблонната ѝ красота. Защо не си тръгвам? Не смея, имам усещането, че ще пропусна нещо. Но не знам какво.

Както си беше прав, Фиола извика:

— Ужасно е да се разгадае вашият случай. Зад това неминуемо стои жена. Що за абсурдна идея!

Кай също се засмя и отвърна:

— Няма никаква жена, или поне в смисъла, който подозирате. Най-вярното доказателство за това е, че точно исках да ви попитам за една свършено непозната за мен жена.

— А може би това доказва точно обратното!?

Кай взе един нарцис и онемя. Фиола съвсем не беше сбъркал. Неясното чувство, което го тревожеше, бе свързано с малката Барбара. Тя беше някак на заден план и все пак присъстваше. Съвсем отчетливо се налагаше непреодолимото — Барбара никога не биваше да се

превръща в епизод. Ако взетото решение натежи в нейна полза, то ще е трайно, независимо от последиците. Барбара — това означаваше живот — тих и неповторим. Странно, колко убедително звучеше това.

— Разговорът ни е много открит — Фиола хвана Кай под ръка.

— И безизходен — въздъхна отчаян Кай.

— Японската стая е виновна. Едно е успокояващо — който често мечтае да се установи някъде, никога не го постига. Онзи, който по природа е улегнал, се стреми към приключения.

* * *

Между дъбовете пред тях се намиреше павилионът. Беше изграден специално за танци. Вместо под имаше дебела стъклена плоча. Под нея минаваха жици и омекотените светлини от прожектори, преливащи едни в други, без резки преходи. Друго осветление нямаше. Лицата не се виждаха, защото светлината не достигаше до тях; само от време навреме се мярваха една къдрица, чело или ухо.

Осветени бяха само краката, като че водеха свой собствен живот сред илюминациите, глезени и колена танцуваха ритмично в такта на музиката. Коприни на Пиеро, леко подскачащи под каскада от помпони, облени във водопад от светлина — и дълги тесни бедра, като светли ивици нагоре към ханша, обвит в тясна бляскава материя.

Кай не остана дълго. Точно сега не издържаше повече еротичната акробатика и неистово ѝ се противопостави, особено когато към нея се прибави и музиката.

Излезе сам навън, намери път през листата и тръгна да се разхожда. От едно място можеше да се види терасата. Той остана в мрака, с маска в ръка, освободен от напрежението и спокоен. От страничната пътека се чуха стъпки, тихи стъпки, на бавно приближаваща жена. Много неясно видя приближаващия силует. При преминаването си покрай него, тя го докосна и се стресна от неочакваната поява на човек така близо до нея. Кай се извини. Бил избягал от павилиона и потърсил миг спокойствие.

— Мислех си, че ще ме отминете, без да ме забележите и реших, че е по-просто да си остана неподвижен — той изчака за миг. — Оттук се открива много тайнствен изглед към бюфета.

— Но и много платоничен. Мислите ли, че такова излъчване е типично за бюфети?

— Да, ако не си гладен. А иначе човек винаги може да си промени мнението.

— Доста практично, но не е за всеки.

Кай се засмя.

— Осъзнавате ли за какви незначителни неща си говорим. Да имаш становище за всяка дреболия създава напрежение, а освен това би било и досадно. По-добре е човек да има запас от нестандартни мнения, от които при нужда да извади онова, което му трябва. Това са един вид дребни монети за незначителни случаи.

— А за по-важното трябва да се извадят неопровержими аргументи.

Кай стана внимателен. Разбираше, че се готви парад, лашкащ се между шегата и играта, който можеше да стане безпощаден, ако се започне, и ако някой се опита да го спре. Не беше обичайно да те отпратят така невъзмутимо, но би било погрешно да си разкриеш душата и да се мъчиш да блеснеш с дълбокомислие. Много позанимателни бяха умело подобрите баналности.

Той пусна маската да се клати около китката му и леко подметна:

— Думи, думи, говори се това и онова. Важното е какво му се иска на човек в момента. Защо са ни дрехи? Ние не сме герои. Това е типично женска черта, да обича дрехите. За жалост точно този манталитет преобладава в света. Дори и адвокатите понякога искат да са рицари на сърцето. Ужасна амбиция.

— Но ако я няма и нея, какво би останало?

Кай реши да опита почвата и подметна внимателно:

— Защо да я няма? Достатъчно е само да се ограничи. Импулсите да се приемат естествено, а не като закони. Животът не е толкова безметежен. Трябва да сме му благодарни за конфликтите; а конфликтите около жената са най-удобните, най-честите и най-първичните. Може ли да не се отчете, че това са само вариации?

— Няма ли да е непоносимо, ако думите станат прекалено много? Как тогава бихме разграничили вкуса от безвкусицата?

— И двете са непоносими, но все пак не е чак толкова досадно.

— За сметка на това е уморително.

— По-краткотрайно.

— По-снобско.

Те се спогледаха и ги обзе една и съща мисъл. Кай я изрече:

— Вечерта не е съвсем подходяща да се задълбочаваме в подобни разговори. Поувлякохме се в словесната игра и се намираме съвсем не на място в този храсталак. Да отидем до павилиона отсреща. Да се върнем при останалите, за да можем поне формално да поставим точка.

Те се върнаха по зашумената пътека обратно и започнаха лек разговор, който стана забавен, защото срещу себе си Кай усети човек, който сигурно и с разбиране поема намеците и им отвърща така, че не се налагаха пояснения. Изгради се взаимно доверие по един необясним начин, по-силно, отколкото при дълго познанство, което издаваше магическо, приятно настроение, без страх, че може да се разруши.

Изразите бяха изящни, понякога се разминаваха, а понякога се следваха, често търсеха обиколни пътища и се покриваха единствено с ритъма на настроението.

Пред тях се появи павилиона. Плуваше в приглушена музика, като че идваше от потънал град. Облак от арпегии, зад колибри и пицикато, и мелодия на цигулка.

— Искате ли да танцуваме?

— Не сега, предпочитам да погледаме.

Те се облегнаха на входа. Фиола се появи от мрака на двойките и се запъти към тях.

— Каква сдържаност — да стоите така без да се включите!

— Да се включим!?

Фиола посочи към Кай:

— Днес използвате сократски методи. Смилете се! Какво ще кажете да донеса нещо за пиене?

Той се върна с бутилки и сладкиши, извади няколко ниски столчета, подреди ги и напълни чашите. Тогава се обърна към Кай:

— Преди празници и събирания човек би трябвало да прочете нещо от Уайлд. Това би го предпазило от излишни реакции.

Непознатата остави чашката си:

— Човек потръпва от мисълта колко мъдрост отива на вятъра. Постоянно слушам максими за изкуството да се живее. Явно е доста крехко и безпомощно, след като му трябва толкова много съвети да се утвърди.

Фиола въздъхна:

— Почти познахте. Но всъщност нещата стоят по-зле — то изобщо не съществува. То е само средство. Високомерна банка, от която весело се теглят пари. Единствено така може да се издържи непрестанното обсъждане.

Той се сбогува. Веднага след това оркестърът спря изведнъж. Изненадан от паузата, Кай каза нещо, което всъщност искаше да премълчи.

— Имам усещането, че ви познавам.

Тя направи небрежен жест.

Той допълни:

— Не, не го приемайте като въпрос. Просто ми хрумна, и аз не знам как.

Тя стана.

— Напълно е възможно. Толкова често хората се срещат на плажа. Не мога да ви се сърдя за това.

Той се засмя и тръгна с нея. Не можеше да се реши да се разделят. Те се запътиха към къщата, прекосиха залата. В съседното помещение имаше маси, на които се залагаше.

Един слаб, доста млад Пиеро вдигна глава от играта, стана и се насочи към нея.

— А, ето ви и вас. Бях започнал да се притеснявам.

— Сам виждате, че не е било нужно. — Тя не спря дори за миг, мина покрай него като покрай картина, но онова, което завладя Кай бе, че не го правеше грубо, а напротив — сърдечно, но непреклонно. Интересно му бе да срещне подобно необикновено самоуверено превъзходство, граничещо с добродушие.

— Искате ли да играете?

— Да, само за малко.

Те си потърсиха място и седнаха. Кай стоеше зад нейния стол. В него нахлу споменът от първата му вечер в Монте Карло. Засмя се — сляп ли е бил?! Жената пред него бе същата, която тогава му бе подала тайно жетона.

* * *

Тя потърси съвета му в една комбинация. Той се наведе и разпредели жетоните ѝ. Така поиграха малко, после прекратиха играта и напуснаха залата.

— Приятно е да се поразходи човек.

Бяха отново до лехата с нарциси. В едно езерце плуваха лодки с лампиони. Над евкалиптовите дървета грееше луната.

— Една от дребните хитринки е, че външните неща облекчават повече в тежки душевни състояния, отколкото разбирането и утехата. Отчайваща ситуация. Човек се обгражда с онова, което обича, и всичко става по-просто, или напротив — не се затваря, а тръгва, вдишвайки бавно, върви и вижда как пред него се стопяват предразсъдъците му.

Жената не отговори и Кай замълча, върнаха се на терасата. Тук го спря с ръка, той остана и изчака, докато тя изчезна. Не се бе случило нищо, което би могло да го възбуди — среща, няколко разменени слова, разговори за времето, и въпреки това усети промяната, всъщност малка, но също така естествена и безпрекословна като тази жена. Той потърси определение за това, но то бе прекалено дребно, за да бъде обхванато. Не можа да открие нищо, освен описанието: едно приятно чувство, което сякаш имаше нещо общо с Матиас Клаудиус.

* * *

Нещата не останаха дълго така, превърнаха се в желаниа. Кай обиколи къщата. Жената вече я нямаше. Втълпяваше си, че не я търси, но щеше да му бъде приятно, ако я съзре. За сметка на това се сблъска с Пиеро, който го изглежда от масата с продължителен презрителен поглед. Неохотно седна на същата рулетка и започна да залага.

Когато отново усети погледа на другия отстрани, осъзна, че оня е побеснял и го остави да потъне до горното копче на копринената си риза. Пиеро стисна нервно зъби, но издържа. Кай загуби интерес към играта и потърси Фиола.

Срещна го в беседката. След няколко бегли реплики го попита за името на непознатата.

Фиола се сепна:

— Наистина ли не знаете?

— Не.

— Значи ви завиждам за това интермецо.

Кай повдигна глава:

— Защо?

— Това е най-трудната, капризна и невярна жена през този сезон.

Кай седеше в очакване.

Фиола се засмя:

— Лилиан Дънкърк. Тя е влюбена в граф Курбисон.

ГЛАВА ПЕТА

На ярката ивица на пистата Монца бе разрешено да се тренира от ранни зори; чу се тътен от състезателни коли. Паркът на италианския крал бе разтърсен от трясъка на експлозиите, като провлачен, замиращ вой в далечината, а после се зареждаше отново като ураган.

— Великолепен концерт! — каза ведро Лиевен на Кай, докато крачеха към боксовете.

Ясният въздух леко потрепваше, трибуните бяха облени от светлината на изгрева. Лиевен посочи:

— Вижте как светлината е спряла там, на дървения правоъгълник, а всичко зад нея е в сянка. Изглежда като скелет на гръден кош. Мразя празните трибуни; направо могат да Ти развалят Настроението — особено с тази излишна и досадна символика. Суеверен ли сте?

— Понякога.

— Тогава днес внимавайте! Правете само най-наложителното.

Холщайн изкара колата от бокса. Изчака насреща им.

— Чудесно е да покараш рано сутрин. Не издържах и направих две обиколки, Мърфи страшно се ядосва, струва ми се, че вече от час е тук.

Кай примижа на слънцето и се радваше, че дойде на тренировката. За него бе необходимост в следващите няколко дни да не прави нищо друго, освен да шофира и да спи. Не искаше да мисли за нищо. Нека проблемите, които висяха във въздуха, да се опитат да се оправят и без него. Това му се случваше често — да забави взимането на решение, без да го е грижа, кое е най-доброто. Една седмица тренировка в Монца му идваше съвсем навреме. За него напрежението беше като сън, на когото човек се доверява безпрекословно и разчита, че като се събуди светът ще е друг. Чудесно е да върши нещо с ръце и очи, за пръв път и то до пълно изтощение.

Ръмженето на моторите бе вълнуваща музика. Те невидимо се движеха по пистата и само понякога свистяха като гранати, малки

плоски снаряди от метал, колела и гуми.

— Колко души са се записали досега?

— В нашия клас са дванайсет.

Червен автомобил излетя от завоя и профуча покрай тях. Зад волана под бялата шапка се виждаха две присвити очи и стиснати устни.

— Това не беше ли...? — Кай погледна Холщайн въпросително.

Тай добави с насмешка:

— Мърфи.

Сега Кай усети по-силно живителната свежест на утрото още.

Целта бе ясна и еднозначна — открояваше се на мъглявия фон на бъдещето; не беше нещо фатално — просто една задача — безсмислена, но обсебваща.

Мъжът там в червената кола не го интересуваше като човек, нямаше значение, че доста дръзко бе провокирал яден сблъсък в една объркана ситуация, бъркотия, която той доброволно подхранваше и можеше да му изпрати благодарствено писмо за това; имаше и една съвсем друга причина; която блесна като мълния в мисълта на Кай. Това бе вечно очакваното желание за битка, дори и у префинения интелект, за премерване на силите — този примитивен първичен инстинкт, който често загадъчно изтласква размисъл и интелигентност, отказва се от дух, култура и личност, и удря твърдо и решително с очи и ръце: „Хайде, давай! Но се огледай!“

Онова, което досега бе занимавка, в този миг стана значима реалност. Кай бе готов да приеме битката с Мърфи, бе готов в продължение на седмица да се настрои така, като че ли няма нищо по-важно на земята от това да премине през даден участък; като стигне до целта с няколкостотин метра преди другия.

— Да започваме! — Той облече екипа си. — Огледахте ли автомобила?

— Всичко е наред.

— Добре, ще направя десет обиколки. Щом вдигнете дясната си ръка настрани — ще ускоря, ако я вдигнете високо горе — ще ускорявам още, ако я вдигнете обаче напред — ще отнема от газта.

Колата потегли по десеткилометровата отсечка и се върна. Лиевен вдигна дясната ръка горе; Кай се концентрира върху педала на газта, ускори и влезе в завоя рисковано. След десет обиколки спря.

Кръвта бясно биеше във вените му. Бе взел нещата присърце и бе забравил колебанието и безпокойството.

— На старт.

Колата потегли, той задържа на полусъединител, натисна спирачките и спря. Двигателят изръмжа, веднъж, десет пъти, петдесет пъти, докато достигна желаната скорост.

Стана обяд. Достатъчно. Трябваше непременно да хапне. Първият ден обикновено имаше огромен апетит. Да се отдаде на обяда.

Той се изми и с Лиевен и Холщайн се отправи към ресторанта.

— Виждате ли патешкожълта кола, Кай? — Лиевен се оживи. — Между Милано и Ница не пътуват много такива коли.

Мо Филби беше до Мърфи. Тя извика към пристигащите:

— Елате с нас на обяд в Милано.

С чувство на задоволство тя наблюдаваше сдържания и премерен начин, по който Мърфи и Лиевен се поздравиха.

Мърфи бързо се обърна към нея:

— Трябва да ме извините, но искам да остана на пистата.

— Аз също ще карам и следобед — каза Кай.

С невинен поглед Мо Филби попита:

— Сигурно сериозно сте се заели със състезанието?

— Съвсем.

Лиевен се намеси предвидливо, за да смени темата:

— Можем да обядваме и тук. Наистина ще бъде импровизирано, но за сметка на това — практично.

— Добра идея. Имам дори — Филби се усмихна на Кай, — и ананас в колата — за десерт.

Това окончателно развали настроението на Мърфи. Стоеше мрачен, като ноемврийска вечер и изобщо не участваше в разговора. Първоначално грубо отказа ананаса, но като забеляза развеселеното ъгълче на устните на Филби, се опомни и изяде мълчаливо и унило почти целия плод. Малко го разведри вида на Лиевен, който не можеше да си обясни всичко това. Мо Филби добродушно го помоли за цигара.

Мърфи направи грешката да търси причини за кокетниченето на Филби. Донякъде разбираше поведението ѝ, но не дотам, че да разгадае какво точно цели, а може би самата тя не го знаеше.

Можеше да пресече безславно забавните ѝ игрички, ако направеше най-близкото до ума — да ѝ противопостави неангажиращо

равнодушие. Вместо това той изпадна в другата крайност — искаше да ускори нещата, да постигне резултат. Това в общи линии е правилна тактика в един несложен, нормален любовен триъгълник, но при декадентски и интелектуално преплетени отношения, беше грешка. Играта със скрити карти не носи точните резултати, а по-скоро е склонна към блъф и самообладание.

Мърфи искаше да спечели състезанието, да триумфира пред Кай. С тази си амбиция, обаче, засега не печелеше Филби, а просто му я предоставяше. Той го усещаше и още по-нетърпеливо очакваше промяната след победата си. Тръгна си по-рано, въпреки че му бе неприятно да остави Кай и Лиевен насаме с Мо Филби.

Скоро отново чува ръмженето на колата му по пистата. Това бе мигът на Филби. През последните дни не бе поддържала елегантния хъс на общия разговор и се бе ограничила с обичайните вмятания. Почвата бе добре подготвена, но би могло да стане опасно, да се стигне до сблъсък. Тя веднага опита внимателно да посмекчи нещата, защото бе настъпил моментът да се обработят двете страни поотделно. Зае се с тази задача с голямо удоволствие.

Незабелязано подхвана разговор за състезанието, с намерението да подхвърли няколко хвалебствия за Мърфи.

Кай нямаше намерение да се остави да бъде въввлечен в играта и отвърна убедено:

— Уверен съм, че Мърфи ще спечели.

Тя му хвърли бърз поглед и потърси ирония в очите му. Но той не ѝ достави това удоволствие, а изрече няколко технически термина, които преминаха в безсмислено бръцоловене.

Беше ѝ невъзможно да промени нещо. Успокоително и подейства, че Кай и Холщайн се отправиха към пистата. Реши да вечеря с Мърфи.

При нея остана само Лиевен, който за първи път се наслаждаваше на плодовете от тактиката на изчакване. Когато бяха вече сами, имаше няколко причини Мо Филби да стане особено мила, но никоя от тях не бе свързана с него. Той великодушно се отказа от подробен анализ и се радваше на онова, което му се предоставяше. От време на време се заслушваше към пистата, щом шумът на моторите се усилише, той удобно се облягаше назад и бърбеше забавно и

самоуверено, като успокояваше съзнанието си, че конкурентите му тази седмица ще бъдат много ангажирани.

* * *

Мо Филби рядко се отбиваше. Не искаше да застрашава развоя на нещата, а когато дойдеше, не се застояваше. Още в следващите дни отношенията между Мърфи и останалите се промениха — Мърфи стана неочаквано учтив и изведнъж се включи в бърборенето.

— Шпионира ни — каза Холщайн. — Няма да научи кой знае какво.

Всеки ден Кай отиваше на пистата. Тук нещата бяха подредени и съвсем прегледни. Само да протегнеш ръка и вече си ги овладял, въпросът беше да се задържат така. Колата, в която вече бръмчеше моторът, трябваше да се обуздае и контролира, за да се извлече най-доброто от него — това бе задачата, твърда и ясна, честна, без шикалкавенето и несигурността на изплъзващите се като риба чувства. Можеше да се вложи амбиция, без да се изпада в заблуда.

Невидимото напрежение с всеки изминал ден все по-осезаемо Надвисваше над пистата. Конкурентите се наблюдаваха и се опитваха всячески да увеличат скоростта си. Срещаха се безпощадни хора с хронометри в джоба и безгрижно крачеха насам-натам.

Кай изчака обедния час на дремливо затишие, за да може да изпробва основно колата на по-дълго разстояние. По това време на пистата не се мяркаше никой, така че успя да се подготви за старта незабелязано.

Лиевен и Холщайн се бяха подредили за генералната репетиция. Кай потегли бавно и внимателно, като се огледа за нежелани зяпачи и после пое с пълна газ.

Той се шумуваше в завоите като в меки възглавници и под колелата десетте километра минаха на един дъх; приближаваше трибуните, Лиевен и глухата писта, гората, отново трибуните — бляскави и бели. Кай отдалеч впери поглед в трибуните; видя нещо — светло петно; по-близо — костюм; фигура, скрита в сянката. Като се доближи достатъчно, махна на Лиевен да засече времето, мина още веднъж с по-бавно темпо, оглеждаше трибуните, за заблуда профуча с

пълна газ, върна се няколко пъти по-бавно и при последното минаване покрай трибуните му се стори, че разпозна Мърфи.

* * *

Ядосан удари спирачка. Сега Мърфи знаеше на какво е способен автомобилът, ако не бе успял да го заблуди с маневрите си по време на двете заключителни обиколки. Оставаше му само надеждата, че не е успял да хване всичките обиколки. Но тази надежда беше слаба. Кай се спря и извика:

— Някой стои на трибуните. Вероятно е Мърфи.

С няколко скока, като ругаеше, Лиевен донесе бинокъла.

— Къде е?

— Вдясно, точно на ъгъла. Откога ли е там?

Лиевен пребледня от гняв.

— Той е, наистина. Слиза надолу. Ще отида при него и ще го разоблича.

Кай го спря.

— Няма смисъл. Това, което прави, е нечестно, но не е забранено. И другите го правят. Възмущението няма да ни доведе до нищо. Сега имаме само един изход — и ние трябва да установим скоростта му. И ще го направим, дори да се наложи да не помръднем оттук.

Холщайн прошепна:

— Идва към нас.

— Каква лисица е само — усети, че го видяхме.

Лиевен учудено погледна към Кай.

— Наистина идва. Това дързост ли е или смелост?

— Така трябва.

— Ще го...

— Ще се държим непринудено, Лиевен.

— Не мога — каза Холщайн и си тръгна със зачервено лице.

Мърфи се приближаваше без да бърза и направи дружелюбна физиономия.

— Видях ви да карате. Колата тегли отлично.

За миг Кай се поколеба. Може Мърфи да е попаднал съвсем случайно на трибуната. В противен случай явно го е подценявал. Директното насочване към най-деликатния въпрос беше умно решение, или поне нестандартно.

Той избегна въпроса:

— Още не съм доволен.

— Тогава сте прекалено взискателен. Скоростта ви по мое мнение бе над сто и осемдесет километра в час.

— Де да беше така. — Кай се учуди още повече. Тази настойчивост на Мърфи, поразителната и безсрамна последователност в опитите си да го заблуди, бе просто ненужна, щом държеше резултатите в ръце. Всичко това не можеше да послужи дори за заблуда. Кай добави:

— Още по-добре би било ако се доближим до двеста.

— Тогава състезанието ви е в кърпа вързано — Мърфи се засмя, и се облегна на радиатора.

— Как ви се струва температурата на радиатора? — предизвика го Лиевен.

Мърфи се изопна, очите му трепнаха, погледна Лиевен. Тогава опипа радиатора и отвърна студено:

— Отлично, наистина отлично — и си тръгна.

— Струва ми се, че сгрехихте, Лиевен — замислено каза Кай, когато останаха сами. — Помислихте си, че иска да провери загряването на радиатора. Убеден съм, че беше случайност. Той остана толкова искрено учуден, та смятам, че не е било преднамерено. За малко да минем в областта, където хората се разбират най-добре — с удар между зъбите.

Лиевен повдигна рамене.

— Обиди ли се?

— Много.

— Все ми е тая. Не обичам шпионите. Какво търсеше при нас?

— Неспокоен е.

— Ние също — особено сега.

— Признавам, но той бе принуден да изгуби равновесието си.

— Принуден?! — Лиевен намигна и избухна в смях. — Простено да му е.

— С една уговорка. Искам да ви призная нещо. От днес нататък, освен обективен, имам и субективен интерес към състезанието. Мърфи разбуди самолюбието ми. Ще му излезем със същите оръжия, както и той на нас. Ако успеем, ще станем дори и по-груби. Е. Това не е поведението от изисканите салони, но е по-въздействащо.

* * *

През последните дни на брадата на Холщайн покара светъл мъх. От толкова усърдие нямаше време да се обръсне. Дори за миг не се отделяше от пистата. Вече различаваше мотора на Мърфи отдалеч.

Усилията му, обаче, бяха безрезултатни. Каквото и да правеше, не можеше да пипне Мърфи. Американецът си караше като преди, но резултатите му бяха така противоречиви, че нямаха никаква стойност.

Холщайн не успя да засече цяла нормална обиколка. Мърфи знаеше, че го наблюдават и беше много предпазлив. Холщайн се отчая. Лиевен го успокояваше.

— Няма значение, дори и да не спечелим. Тази година основната ни цел е титла от европейското първенство в Сицилия.

Кай бе наел една барака, която подреди като работилница. Там го посети Мо Филби. Тя се изненада от радушния прием. Цветята, които носеше със себе си, Кай пъкна в радиатора на колата със загадъчна усмивка. Погледна творението си критично и подръпна оттук оттам.

— Сигурен талисман.

Мо Филби установи, че има късмет. Отсъствието ѝ бе увеличило напрежението.

— Искам да си почина около час. Ще пиете ли чай с мен?

Кай вече се подготвяше. Тръгнаха. Той отби към пистата.

— Искам да погледна дали Холщайн е тук. Трябва да му поръчам нещо.

Холщайн не бе там, но за сметка на това се появи Мърфи. Кай обърна по посока на Милано. Развесели се, че успя да ядоса Мърфи по толкова примитивен начин; по-грубите оръжия се оказаха и по-добри.

Той прекара чудесен следобед. Успялото злосторничество го направи сърдечен и Мо Филби бе заразена от неговото настроение. Те

си бърбеа невинно и се харесваха. На тази основа между тях за пръв път се породи истинско чувство.

* * *

Вечерта Кай отново беше в бараката. Махна цветята от колата, но се усети, вдигна ги, постави ги в чаша и им направи нещо като реверанс. Сянката му на стената също се наведе. Развеселен, той се опита да изиграе една сцена на сенките със самия себе си, като на остров Ява.

Накрая все пак взе цветята и ги изхвърли. Повдигна колата с два крика така, че задните колела не докосваха пода, и започна да оглежда подаването на газ от карбуратора. Хрумна му идея, той бързо надраска нещо, изтича до най-близкия телефон и помоли Холщайн да дойде веднага с един монтьор.

За няколко минути и двамата се явиха. Холщайн притеснен отвори с тласък вратата.

— Да не сте се ударили?

— Не, нека опитаме нещо. — Кай обясни неточния си чертеж. — Това е опит горивната смес да се подава много по-бързо и фино разпръсната. Скоро ще го опитаме, за да сме готови за европейското. Но сега искам от вас нещо друго — сигурно сте забелязали, че при максимална скорост колата не е абсолютно стабилна, а се тресе и приплъзва странично.

Холщайн кимна.

— При хлъзгав път — продължи Кай.

— Дали да не дадем пълна газ — сети се Холщайн — Мислил съм за това. Колата трябва да се олекоти отпред; така ще стане по-стабилна. Причината е в спирането на четирите колела. Ще свалим двете предни спирачки. Това ще помогне.

Холщайн придърпа кабелите на подвижната лампа.

— Наистина ще помогне. Хайде да се залавяме, да свалим оста.

Те работеха трескаво. На светлината на крушките моторът блестеше от смазката. Чувахе се звън на ключове, скърцане на болтове; стана нощ.

— Не сте ли гладен, Холщайн?

— Бихме могли да си поръчаме нещо.

Монтъорът се върна с пушена риба, сирене, хляб и вино. Нямаше как, измиха си ръцете; Холщайн седна на масата, Кай се обърна към стената — в едната ръка парче хляб, в другата — сребристи рибки, а на хартията пред тях — остатъкът от вечерята. Те започнаха да се хранят с огромно удоволствие. Отпиваха и големи глътки възбуждащо вино.

Кай чу вятъра около бараката. Между големите тъмни дупки в стената проникваше приглушена светлина, която се отразяваше, ярка и бляскава, върху металните части. За миг го връхлетяха спомени за вечерта с Фруте и младата Барбара между конете, сред мъглявата светлина на конюшната. Причу му се глас: „Отново ли си тръгвате, Кай?“

Заслуша се, а после се отърси.

— Да започваме да сглобяваме.

Работеха тихо. Кай видя, че привършват. Холщайн бе направил сериозна физиономия.

— А вие, Холщайн, защо сте така мълчалив?

Магията изчезна.

— Не знам — засмя се тай. — Изведнъж ме обзе особено чувство.

— Получих графитна смес за маслото, за да се намали триенето на буталото. Ще видим как действа.

Свалиха колата от криковете и запалиха. Прозорците задрънчаха, бараката се затресе, виното в чашите се разлюля — като окован великан със свистящи колела в тясно помещение.

Когато след няколко минути ръмженето замря, тайнствено се прокрадна тишината. Кай премери температурата на водата и маслото, опипа цилиндрите; отново запалиха двигателя, моторът издуха целия въздух от бараката; най-сетне се успокои и отслабна, и замря виещ и подсвирващ.

В отмиращата песен от далечината се примеси и един друг тон — тих и упорит, продължителен и усилващ се, преминаващ от тъп тътен до ясен звук на орган, изчезваше и се появяваше отново-още по-силен.

Те се заслушаха. С един скок Холщайн се намери до вратата и я отвори рязко. Нощта навън бе необятна, звездна и хладна. Слушаха

напрегнато. Холщайн бе сложил ръце на ушите си, бе отворил широко уста, за да чува по-добре. В нощта ехтеше ясният звук от далечината.

Холщайн се обърна.

— Някаква кола тренира на пистата.

— По това време?

Нощта бе осветена от луната. Но как бе стигнала колата до пистата?

Кай изчака. Без съмнение — това беше мотор, работещ на бързи обороти. В главата му се загнезди една мисъл. Холщайн я прочете в очите му, хукна към бараката и донесе хронометри.

Отправиха се към пистата с велосипеди. Колелетата безшумно газеха шосето. Воят стана по-интензивен и силен; звучеше като брехтене на мощен елен. Ловната страст ги обзе.

Оставиха колелата в парка и се насочиха към пистата.

— Ще ми се да знам как е влязъл... — пошушна Кай.

Застанаха зад една ограда и си потърсиха наблюдателница. Тихо се промъкнаха по-нататък, докато съзряха част от пистата.

Тя беше сребристо сива на лунната светлина, като от кадифе. Завоят беше белезникав, засенчен от мрака и губещ се в него. А отзад — небето — неясно, треперещо и разтърсвано от ръмженето, което господстваше осезаемо, лашкано между гората и звездите.

Наближи. Кай вдигна глава, циферблатите на хронометрите проблеснаха под пръстите. Раменете се повдигнаха, клепачите се свиха, свободната ръка се сви в юмрук. Тогава от тъмното изникна нещо още по-тъмно, заплашително приближи, прелетя над ръба на пистата, стрелна се в завоя като нощна птица и изчезна.

— Познахте ли го?

— Мърфи.

— Засякохте ли?

— Да.

— Останете тук и чакайте. Аз ще изтичам до завоя.

— Доста авантюристично — Холщайн се засмя, по лицето му се четеше истинска индианска романтика.

— Даже е неприлично, но създава напрежение. Реванш.

Кай заобиколи, отново чу тътена на пневматиката. Появи се бледата сянка на колата, призрачно се насочи към него, сви в

последния миг; нагоре, секвайки дъха, право към небето, бесни колела, излетели, хванати от ръка на магьосник и върнати отново в правата.

Първия път картината поразил Кай, втория — наблюдаваше, а третия засече техниката, четвъртия — вече знаеше достатъчно и се върна при Холщайн, който лежеше на земята с хронометър и хартия до себе си, с ръка прикриваше светлината на джобното му фенерче, плътно прилепено до земята, за да може да пише.

Върнаха се в бараката и изчислиха скоростта на Мърфи. Холщайн пребледня.

— Бил е много бърз.

— Разбира се, но като се вземе предвид, че нощем се кара с около десет процента по-бързо, а нашето време е от обяд. Сега ще видим как точно стоят нещата.

— Как така?

— Ще покарам — сега. Ще бъде страхотно. По всичко личи, че пистата е отворена.

Холщайн започна да се смее.

— Чудесна идея, идвам и аз.

Кай го потупа по рамото.

— Понякога се налага да правим неща, които не са особено джентълменски; прекалената честност води до склероза. А това, напротив, вдъхва живот. Рядко съм в такова добро настроение и готов за приключения.

— Може би Мърфи още е там.

— Това само би придало на ситуацията допълнителен чар. Няма за какво да се безпокоиш. Какво ни пука. Искаме да сме лекомислени. Ако го срещнем, още по-добре за него. При всяко едно положение. Отиваме.

Моторът изръмжа и подскочи; с един скок се появи на хоризонта, като опасен вълк, който изгаряше в амок.

Една котка едва успя да се изплъзне изпод гумите. Холщайн я подплаши.

Кай заклати глава.

— Котка и луна — днес вече нищо лошо не може да ни се случи, неуязвими сме.

Стигнаха до пистата. Мърфи вече го нямаше. С млад дух и очи Кай натисна здраво газта в цилиндрите и се смъкна зад волана. Беше

отново двайсетгодишен, това преживяване го възбуждаше повече, дори и от жените. Леко осветеният от луната участък остана назад и колата летеше като някое извънземно между облаците.

Усещането беше като на майка, вълнуващо, обвито в тайнство, полусън, полувнушение. Едва като видя жестикулациите на Холщайн, се върна към реалността и започна да кара внимателно. Те пресметнаха скоростта си.

— По-бързи сме.

ГЛАВА ШЕСТА

На следващия ден времето беше ясно. От сутринта Кай се беше стегнал и заедно с Холщайн работеха интензивно. По обяд се върна от Милано.

— Искам да отида до Ница.

Холщайн се изправи учуден.

— Нали имахме намерение да тренираме?

— Днес не мога. Изведнъж ми се прииска да прескоча до Ница. Не знам откъде ми хрумна, нито какво ще търся там. Понякога идеите са толкова натрапливи, че човек не може да им се противопостави. Утре по обяд се връщам.

— Разбирам, но все пак е по-добре да останете.

Кай постави ръка върху рамото му.

— Странно — чувството за дълг се проявява до двайсет и пет и след трийсет и пет години; първият път от идеализъм, вторият — от практически размисъл. Между тях е периодът на настроеня и непредвидими хрумвания. Да се разберем така — ще се побера в графика ви.

* * *

Принцесата имаше стая пълна с аквариуми и терариуми. Вечер обичаше да стои там. Само над един голям басейн, обрасъл с валиснерии и сагитарии светеше матова лампа. Водата бе огряна от нея и в тъмното помещение създаваше впечатление за прозрачна, светлозелена кристална дълбина, в която бавно плуваха много тънки декаденси със своите източени перки и ивици по корема, и сребристочерни амазонски птерофили... Червените охлюви се бяха настанили с кръглите си къщурки в плътните фотьойли от ричия, странно присвити висяха гръбчетата на пурпурните и перлени

хапловируси, дошли от остров Лопес, между стъклените листенца на малки стръкове елодии.

Принцесата беше сама. Посочи на Кай място до себе си пред широката страна на аквариума.

— Смятах, че сте в Монца.

— Днес бях и утре се връщам обратно.

— А сега?

— Хрумване — дойде ненадейно и го последвах.

Принцесата се засмя:

— Колко сте млад само!

— Вече не съм.

Смехът стана още по-дълбок.

— Все още сте, сега сте.

— Точно това не зная, дори се притеснявам. Чувствам се раздвоен. Абсолютно нищо не държа здраво в ръце, а покрай мен преминават толкова много неща; но аз нехващам и не искам да хвана нещо. Понякога имам чувството, че балансирам; отдясно — тишината, отляво — безпокойството, това е последното ми балансиране и от мен се очаква да взема решение.

Принцесата каза загрижено:

— Решенията се взимат до двацетата година.

Тогава основната насока е окончателно решена. Онова, което идва после, може би се смята за решение, защото в него се вписват велики имена, но най-често е само промяна на повърхността, на обкръжението, може би и на наклонностите; но решения не, за вас всичко е предрешено.

— Досега само веднъж съм се измъквал от кръстопът с неприятно чувство на боязън и разбрах, че не може повече така. Трябва да реша как ще протече животът ми оттук нататък. И преди съм мислил по същия начин, както и сега. Но сега станах несигурен, започнах да харесвам границите, или поне да ги оценявам по различен начин. Преди ми се струваха оковаващи, сега си давам сметка, че те могат да концентрират човека. Това е цял един комплекс — тишина, спокойствие, парче родна земя, може би и една жена; доброволно пускане на корени, обсебване, задължения — трайното. Знаете, че и за това има разбираемо понятие; съществуване от центъра навън, а не от периферията; радиус, а не тангента.

Принцесата го измери с поглед.

— Аз вече съм стара жена, но едно разбрах: няма трайна връзка, нито траен съюз, има само трайна раздяла.

Кай кимна и се загледа в зигзагообразните движения на плоските риби зад стъклените стени.

Принцесата каза нежно:

— Това са барзоите сред рибите — също така елегантни, като тази порода кучета. Шараните са по-полезни; но каква е ползата от това за самия шаран?!

Рибите кръжаха като пеперуди и плуваха през зеленината.

Тя продължи:

— Ако снемеш тежестта от плещите на хамалина, той се чувства облекчен, но ако му вземеш душата, страда. От поколения насам дотолкова сме се отучили да бъдем свободни, че харесваме баластрата. Защо ви е да се товарите? Не е важно откъде минава реката — направо или с хиляди завои; важното е, че се влива в морето, а не в езеро, с чиято вода се мели брашно, избелва се лен и се плакне бельо.

Тя говореше високо. Кай усети странния миг и намери верния тон, за да каже нещо, което предизвика усмивка на лицето ѝ.

— Ще ви отвърна с вашите думи — колко сте млада!

— Не се измъквайте; разбира се, това, което използвах, са само картини, а картината никога нищо не доказва, само подсилва ефекта. И в този свят никой нищо никога не доказва; върнете се през вековете — те са се оформяли без да търсят доказателства и без справедливост. Това е смъртната присъда за всяка демокрация, колкото и за хуманна да се смята тя. Както и смъртна присъда за полезното.

Той сбръчка чело.

— Полезно — само как звучи! Ужасяващо, като изтрити дребни монети. Подобна дума идва, лепва се за някакво понятие и после му се подиграва оттам: „ти си аз“. А всъщност двете са напълно различни и думата е винаги многократно по-слаба от чувството, което се крие зад нея. Това трябва да се отчита, защото е много лесно и безопасно да изходиш от думата и по този начин да направиш за смях безсловесното, което се крие зад нея. Може би е по-добре човек да опита, макар да е по-трудно, да намери описание и да започне отзад напред.

Принцеса Парма наклони към него едрото си повяхнало лице.

— Сега стигнахте до една моя слабост — няма нищо по-ненужно от езика. Това човек усеща, когато често е сам. Езикът идва от улицата и винаги съхранява в себе си нещо от нея. Обобщава онова, докато най-сетне се получи недоразумение, което би трябвало да си остане лично. Той е довел само до едно добро нещо.

В бледите крайчета на устните ѝ се прочете ирония. Кай повдигна вежди в очакване.

Тя още повече приглуши мрачния си глас:

— Приближил ни е до заблудата, че съдържанието е по-важно от формата. Това става само когато човек иска да докаже нещо на самия себе си. — Тя бе обляна от ведра вълна, нежна и сърдечна радост, дяволитост и дори лека ехидност. — Не става дума за това, колко земя е изкопана от шахтата, а как изобщо ще се справим със задачата. Жестът е повече от съдържанието. Съдържанието е познато, досадно, и в крайна сметка — безсмислено, защото ние умираме много след него и то не ни принадлежи. То е чуждо и ние само се измъчваме с него. Жестът е наш, толкова наш че без нас не би могъл да съществува и тъй като сме свързани дотолкова, остава вечен. Но и това не означава нищо — „вечно“ е не само помощна дума, а време. Истини, които надживяват човека — какъв смисъл. Да ги търси човек не е геройство, а честност. Можеш да се оставиш на течението; но това не трае дълго. Едва когато лутането към трансцедентални врати и мостове престане, започва животът, в чийто център сме и оставаме самите ние. А как ще се направи това, е все едно. Избрах една доста странна област, в която да влагам грижите, старанието и любовта си — тези екзотични създания, които толкова малко напомнят тежест и стъпки. — Замълча за миг и после продължи тихо, със спокоен израз на лицето: — Човек не бива никога да обвързва сърцето си с хора; това е нетрайно и доста съмнително щастие. Още по-лошо е да отдадеш сърцето си на един-единствен човек; защото какво би ви останало, ако той си тръгне? А той непременно ще си тръгне.

Изведнъж в стаята нахлуха спомени, сенки и имена. Събраха се в очите на принцеса Парма, кръжаха около нея и се навеждаха над съсухрените и ръце. Вече не болеше, това не беше оплакване, а смисъл на един живот, възкръснал от самия себе си, от миналото, докато в тези добродушни очи тлее все още искрица живот.

Тя наклони лице към стъклото на аквариума. Плоските високоперковци беззвучно изплуваха от горичката сагитарии и заставаха до стъклото.

— Вече ме познават. Колко странно им е изглеждало всичко в началото — гиганти, плуващи към тях с подскоци и куцукане, пещерата на устата и езерата на очите, бледо северно сияние пред техните триъгълни глави, покрити с люспи. Какво ли има зад тези глави? Човек не може дълго да мисли за това.

— И не бива. Не сме стигнали още дотам, да се оставим да ни обземат подобни дълги размисли. Животинското у нас не е толкова далеч, че да започваме вече да се оглеждаме. Човек рискува да полети обратно. Засега ще го наречем бягство и връщане в нормално положение; защото светът, от който сме избягали, ни изолира и следи. И всеки носи в себе си наследството като предател. Още не сме дотам различни, че да започнем да се сравняваме.

Принцесата се засмя.

— Сега вече сам изрекохте присъдата си — твърдите, че имате подозрителен произход и затова не е препоръчително да се ровим толкова дълбоко. По-добре би било да останем на повърхността и да я утвърждаваме. Но вие сам искате да стигнете до дълбините — миньор в шахтите на душата; виждате ли, от ужас ми хрумват алегии.

Кай скръсти ръце.

— Днес и аз мисля като вас, лошо ли е, ако утре нещата се променят? Може ли човек да е сигурен, че и в бъдеще ще е в състояние да определя съдбата си?

Принцеса Парма посегна към бастуна си.

— Но защо тогава се опитвате така отчаяно да разгадате бъдещето? Всичко ще стане така, както трябва; а на вас, който отделяте толкова внимание на своето бъдеще, днес ще кажа за втори път: колко сте млад!

Кай се наведе над ръката ѝ. Тя се надигна и го погледна. Тогава той усети, че тя мисли за нещо съвсем различно. Зад него сега се промъкваха спомените и сенките на онзи велик живот, който преди е запълвал стаята. Те бяха силни и все още предизвикваха любов и съпричастие; духът на миналото бликаше от тях; но те бяха дребни и безсилни пред едно — в неговото тяло биеше тайнството на кръвта и теченията на живота го въздигаха и снижаваха.

* * *

Погледът на принцесата се раздвижи. Малко преди да се върне отново в настоящето, тя се замисли. После пое ръката на Кай.

— Нали ще участвате на състезанието в неделя?

— И след като той кимна, добави: — Ще ви дам талисман. — Донесе една монета. — Не ми останаха много от тях; това са старинни монети на щастието от Корея. Щом ѝ се наситите, подарете я на друг. В тези предписания се крие много мъдрост.

ГЛАВА СЕДМА

Кай се върна в Милано, ала не докосна автомобила последните два дни преди състезанието. Холщайн се навърташе в паника около него, но нищо не можеше да промени. Най-изненадани бяха Мърфи и Мо Филби.

Мърфи подозираше капан и не напускаше пистата, за да е подготвен за всичко. Холщайн изпадаше в униние, като гледаше как американецът тренира. Мо Филби бе изпълнена със сдържано очакване и извънредна бдителност. Първата вечер прояви следи от сантименталност. Следобед беше с Кай и ѝ се наложи да проумее, че той не реагира и на най-умелата провокация, а просто изпадаше в безкрайна учтивост, идваща като валяк и смилеща всяко камъче по пътя си.

Не ѝ оставаше нищо друго, освен да изчака да премине този му пристъп. Но вечерта нещата тръгнаха още по-зле. Кай бе изгубил изцяло интерес към състезанието и говореше за него като за изложба на говеда. Мо Филби се ядоса много и ѝ бяха необходими неимоверни усилия, за да не премине към американските форми на общуване.

Набързо анализира всички точки и не намери собствена грешка. Явно ставаше дума само за настроение на Кай. Затова тя остана резервирана и не отстъпваше, докато той евентуално официално не се откаже да вземе участие в състезанието.

За сметка на това се осланяше на Лиевен, който бе неотлъчно до нея и не мислеше за нищо друго, освен за ралито. Тя го похвали, но след като Кай си тръгна, не можа да се въздържа да попита дали изобщо ще стартира.

— Естествено — отговори учудено Лиевен.

— Тогава или е прекалено сигурен, че ще спечели... — тя замълча и се вторачи в Лиевен.

— Не искате да спечели, това ли имате предвид? — допълни той. — Нито едното, нито другото. Познавам тактиката му. Последните два

дни не иска да чуе нищо за ралито, за да се освободи психически и да се яви на старта спокоен. Винаги постъпва така.

Мо Филби си отдъхна — Лиевен я изглежда изпитателно и си помисли, че прекалено много се занимава с Кай. Това излизаше извън рамките на играта, дори му се стори, че надминава заплетената ситуация между двамата конкуренти. Ясно се очертаваше следа от нещо лично. Той реши да накара Кай да отдели подобаващо внимание на Мо Филби и обмисляше как да придаде на тази си стъпка нюанс на безкористност, защото му бе пределно ясно, че незачитането от страна на Кай поддържаше интереса на Филби и бе убеден, че това би могло да прерасне в трайно, смущаващо влюбване, ако той спечели. Кай трябваше да обърне внимание на Филби, за да не ѝ липсва. Това бе най-благоприятната почва за специалните планове на Лиевен. Откри комбинацията и бе особено горд от злбничката си приумица в тази индиректна инициатива. Беше предвидил тотален дамски гамбит.

Отиде с Филби на ралито, за да е на разположение при евентуални изненади. Предния ден успя да я убеди, че са нещо като съзаклятници. Знаеше, че това ще бъде чудесна опора при една по-късна атака.

Сега му беше необходимо само огромното разочарование на Мо Филби и той тайничко си мислеше, че най-добре би било да спечели състезанието трети.

Малко кокетираше с тази си мисъл, защото винаги поставяше личните си интереси над служебните. Така че имаше различни версии за изход от превръщащата се вече в открит дуел битка Кай-Мърфи.

* * *

Доста преди началото на ралито трибуните бяха заети — леха от импресионистично мацнати пъстри петна, които леко потрепваха. Самолети кръжаха над пистата и пускаха рояци рекламни брошури, които долитаха като риби — черни и бели — сред хората и се завихряха на пистата, откъдето бързо бяха измитани от отговорниците на участъците.

Тебеширените правоъгълници на старта просветваха. Боксовете гъмжаха от сини монтьорски престилки, купища гуми — черни и сиви,

инструменти помежду им, крикове, бутилки и кофи с вода.

Колите от първия кръг отидоха на старта. Изстрелът проехтя и групата изфуча. Мо Филби, без да погледне пистата, очакваше Кай и Мърфи. Кай пръв дойде при нея. Тя му помахна оживено. Той каза:

— Тръгвам веднага, първият кръг е доста кратък.

Тя сияеше.

— Желая ви успех.

Той се усмихна добродушно.

— Ще видим.

Лиевен бе почти засегнат. Съмненията му се усилиха, като видя Мо Филби така възбудена след тези няколко незначителни думи. Въпреки външното си спокойствие все пак човеколюбивото му настроение се възвърна, след като и Мърфи, който дойде малко след това, бе изпратен с подобни пожелания. Тя е и ще си остане мерзавка, помисли си Лиевен и заряза добрите си намерения.

Първият кръг завърши. Високоговорителите започнаха да викат за купата на Милано. Стартови номера и имена минаваха покрай ушите им. Колите се събраха.

Кай напипа в джоба си монетата на принцеса Парма. Изпълни го топлина; изведнъж чу в ушите си шумоленето на парка, фойерверките и една жена, светлината падаше през рамото ѝ — като с магическа пръчка настроението му се смени и премина в полъх от предчувствие, надежда и желание; сплетени в странна смесица — светла, широка, искряща; хвана здраво кормилото.

Отекна стартовият изстрел, като трепване на муха сред внезапния тътен на машините.

Мърфи застана начело още от старта и водеше групата с трийсетина метра.

Червената му кола грееше отпред като флаг по време на буря.

Мо Филби се изправи. Профилът ѝ се напрегна и застана в тясна, алчна линия, устните ѝ се присвиха.

— Кой е начело?

— Мърфи. Сега минава покрай поляната. Кай...

— Кай?

Лиевен се изправи нервно.

— Кай не е в групата.

— Къде е?

— Къде е Кай?

Филби протегна ръка.

— Там.

Лиевен едва сдържа една ругатня. Бялата кола бе останала на старта.

— Не е потеглил.

Като че бе минала цяла вечност. Колата не помръдваше. Лиевен не можеше да гледа повече. Той се обърна гневно, с опънати до краен предел нерви, стрелна един пълничък възрастен господин, когото изобщо не познаваше и само чакаше да излее яда си, ако другият му бе дал повод.

Мо Филби се взираше в старта. Изведнъж самотното бяло петно забръмча, избуча и избълва облак дим след себе си. Лиевен се обърна и каза с жест на дълбоко разочарование:

— Късно, прекалено късно.

Погледна часовника си, разтърси го, обърна се към Мо Филби и запита колко е часът. След като свериха времето, Лиевен се оживи; смяташе, че Кай е загубил няколко минути, а всъщност бе само на четиридесет и осем секунди след останалите.

Гонката застрашително се приближаваше. Мърфи водеше, беше увеличил преднината си, зад него групата беше доста компактна; а после се появи и Кай, който малко беше наваксал. В третата обиколка Кай беше плътно зад предпоследния. Бавно си пробиваше път напред. След пет обиколки вече беше изпреварил двама, но Мърфи беше на четири километра пред него.

Мо Филби свали ръце от парапета.

— Бавно напредва.

— Ралито е съвсем честно.

— Мислите ли, че ще настигне — тя се поправи, — че ще успее да навакса още?

— Има още петнайсет обиколки. За момента не може да се говори за шансове Дори и за тези на Мърфи.

По време на седмата обиколка Кай се забави и се насочи към бокса.

Холщайн извика:

— Задна дясна гума!

Монтьорите се спуснаха към колелата.

— Сменете всичките! — отвърна Кай. Холщайн му пъкна цигара в устата и му предложи бутилка с газирана вода:

— Ще пийнете ли?

— Не. Лошо потеглихме, Холщайн, но това не бива да ни разваля удоволствието. Колата тегли чудесно. — Кай хвърли поглед към гумите; криковете се спуснаха с трясък на земята. Той беше вече на седалката. — Добра работа, момчета, няма и минута.

Пистата се сля в едно. Високоговорителите ехтяха над трибуните:

— Мазини чупи бутало на завоя Лесмо; отказва се. Рат има дефект в свещите — продължава. Остават още шестима участници в ралито.

Кай се лепна за последния и на правата го изпревари с газ. По инерция изпревари и следващия си съперник; залепи се зад синия автомобил с форма на капка и го застигаше метър след метър.

Работата стана сериозна. Профучавайки покрай боксовете, видя бледото лице на Холщайн и изведнъж зад него — колата на Мърфи. Тя беше спряла. Мърфи тъкмо се качваше, когато Кай го задмина. Но той го водеше с още една обиколка, която трябваше да навакса.

След още две обиколки Мърфи зацапа свещите с масло. Престоят му струваше почти цялата преднина. Кай беше трети — само на няколко метра зад него.

Той караше по-рисково и така успя да задмине втория автомобил. Сега пред него беше само Мърфи.

Успокои се. Възбудата от изтеклите часове се уталожи; беше убеден, че е по-бърз от Мърфи и може да намали дистанцията, дори и да изпревари, само да не се случи нещо непредвидено.

С пълна газ взе големия завой, като продължи да дава газ и в завоя; за миг се залепи до червената кола, дръпна силно и се изстреля напред — Мо Филби нервно подръпваше кърпичката си от батиста. Трибуните тръпнеха от възбуда. Непознати един след друг страстно съветваха. Разгорещени, хората висяха по парапетите.

— Идват.

Наелектризирани, всички погледи бяха вперени в пистата. Много бързо колите приближаваха, бялата беше далеч напред.

— Кай!

Мо Филби въздъхна и изведнъж се почувства отпаднала.

— Лиевен, бихте ли ми донесли един портокал?

Той бе изненадан и откри причината, когато видя безкрайно отпуснатото ѝ лице. Поклати глава и скоро се върна с плодовете. Време беше да действа — предположенията му се оказаха верни.

Кай караше покрай трибуните. Навлизаха в последната обиколка, напрежението бе изключително. Той се бе притаил като тръпнец, светъл, стъклено-прозрачен звяр над тълпата и подтискаше всеки шум, превръщаше го в огромно, мълчаливо очакване.

* * *

Изведнъж там в далечината нещо се раздвижи. Чу се женски глас. Никой не обърна внимание. Жената извика отново, по-настойчиво, по-горчиво, по-силно — все още мълчанието държеше връх. Но скоро се прибавиха и други гласове, множаха се; най-после се видя какво се бе случило: светла топка козина се появи на пистата, а след нея още една, две копринени кълбета, които бяха преминали бариерата. Като че танцуваха в кръг. Последвани от виковете, на пистата безгрижно си играеха две малтийски кученца.

Като мътва плъзна съпричастието, напрежението на мига се надигна като висока вълна, разтовари се върху това дребно премеждие и го облада без задръжки. Хората свиреха, викаха, ръкомахаха. В един момент двете кутрета станаха център на внимание.

* * *

Малтийските кученца съвсем се объркаха и станаха още по-неспокойни. Някой се опита да прескочи оградата, но беше дръпнат обратно; със спрял от страх и съчувствие към животинките дъх; свистенето на компресорите се чуваше по-силно. Колите приближаваха финалната права.

* * *

Кай можеше да увеличи разстоянието, защото единият от цилиндрите на Мърфи отново не работеше, така че колата не можеше да достигне максимална скорост. Беше сигурен, че ще спечели и тази сигурност му носеше удовлетворение.

Всъщност за него бе по-вълнуващо, докато гонеше Мърфи, отколкото сега, почти без борба да мине през финала.

Той вече виждаше трибуните и погледът му се спря върху махащите, възбудени редици; вгледа се по-добре и забеляза двете точки на пистата. Веднага се ориентира, защото познаваше оваците на ентузиазираната тълпа при спортни състезания; в този момент той осъзна, че кученцата бяха по-важни за трибуните, отколкото самото рали. Злосторничеството е заразно, но и състраданието може да се превърне светкавично в епидемия и всеки с удоволствие би използвал ситуацията за това.

На Кай му хрумна нещо, което го завладя толкова бързо, че не можа да му устои. Той бързо се огледа, беше достатъчно напред, отне внимателно газта, леко натисна спирачки, после намали още — кученцата сега вече се виждаха ясно, объркани от виковете, бягаха насам-натам, точно срещу колата; гумите изсвистяха, колата се разклати, плъзна се встрани и спря пред трибуните, на няколко метра от финала, но само на няколко от животните. Кай се протегна — едно от животните скочи право в ръцете му, той го вдигна и посегна към другото, но то му се изплъзна и се шумугна под колата.

Тогава покрай тях прелетя червената кола на Мърфи и прекоси финала. Той спечели купата на Милано.

* * *

Но аплодисментите бяха за Кай. Всички разбраха, че той не се поддаде на импулса на победата, а спаси животните. Без значение дали това беше поза или любов, хората просто оцениха жеста му.

Кай бе хванал едното кученце под мишница и се опитваше да измъкне и другото, но то се дръпна още назад и яростно лаеше между гумите. Кай чу тътена на останалите коли и посегна да хване животното.

И последните коли префучаха, а Кай оглеждаше стъписано ръката си, която кучето така силно бе захапало, че кървеше. Хората забелязаха това и по трибуните се появиха усмивки. Първите цветя полетяха към пистата; възторгът бе лумнал, ралито бе забравено покрай тази случка, която разцъфтя съвсем случайно и се понесе ведро като вятър. Рекордът бе незначителен и на заден план; новото беше, че някой се отказа от него в името на един жест, а може би и заради двете копринени топки. Но дори и да беше само заради жеста — още по-мило.

* * *

Високоговорителите като че говореха на глухи. По парапетите настана леко сбутване, протягаха се множество ръце, готови да помогнат; над останалите глави се появи една тъмна глава с дребно личице, после млада дама скочи и прекоси пистата; кутретата се затътриха весело към нея, тя ги сграбчи — по едно във всяка ръка — и застана пред Кай. Отново пусна животните и го покри с целувки пред всички.

Публиката бе омагьосана. Хората въодушевено искаха да щурмуват пистата и да понесат Кай на ръце. Той едва стигна до колата си.

В бокса се сблъска с Мърфи, който веднага го поздрави за отличното му шофиране. Кай продължи церемонията, като поздрави Мърфи с победата. Мърфи, от своя страна, в изблик на честност обясни, че без произшествието на Кай никога нямаше да спечели, тъй като появилите се в колата дефекти го били забавили много.

— Беше по-скоро щастие, отколкото нещастие — засмя се Кай.

Мърфи го погледна неразбиращо.

— Счупено бутало? — попита той делово.

Организаторите на ралито спасиха Кай от отговора, те не бяха на себе си. Не знаеха какво точно да предприемат в този случай. С поведението си Кай беше нарушил регламента, но това беше без значение, тъй като не беше спечелил.

Те го наобиколиха; дали е имал причина; той спокойно можел да продължи — при тези малки кученца колата не би помръднала, дори и

да ги беше сгазил, най-вероятно дори и не би усетил удара.

Кай кимна сериозно.

— Свалихте ми товар от плещите. Ще го запомня за следващия път.

Дали били негови кучетата; дали познавал дамата. Първите репортери бяха стиснали моливите между пръстите си, готови за старт.

Сега Кай стана нерешителен и разбра, че е много просто да се извърши смела постъпка, но по-трудно след това може с убедителни доводи да се задоволи любопитството на околните. Всяко нещо трябваше да си има обяснение, причина, иначе те гледат недоверчиво. Причини, причини — в това се състои световното злочестие.

Кай избяга при Фруте и поздравя приятелите си.

ГЛАВА ОСМА

Заливите се изпълваха със сребърно и синьо. И все по-силно контурите на хълмовете свиреха като тънки струни на цигулка в тон с последните слънчеви лъчи. След това светлината се плъзна над тях, като че говореше насаме със зеленото небе. Кай седна на килима до Фруте.

— Вече два часа мълчим и се оставяме на времето, Фруте. Това е сигурен знак, че човек е замислен или определя настроението си. Обидихме Мърфи. Не бях си го и помислял по време на състезанието. Ние всъщност се оказахме позъори, а нали точно с подобно нещо болезнено се сблъскахме преди десетина години. Останахме си само с едно макар и предизвикано одобрение. Това е присъщо на истинския песимист. Мо Филби, е не е толкова важно. Приятно е и едновременно толкова обезпокояващо; може би и тя е засегната, а може би не е; ще се разбере някак си. Но ето и Барбара, Фруте, Барбара, с която всичко започва отново, раздвоението нахлува в сърцето ти и вече си отвъд, при нея. Барбара е не просто жена, Фруте, тя е принцип. Кръстопът, на който човек трябва да се определи. А всяко преопределяне е неприятно. По-добре е да изчакаме и временно да насочим усилията си в противоположната област. Това помага повече от размисъла. И без това недооценяваме мисленето. А после и Лилиан Дънкърк. Трудно е да се предприеме нещо, защото тя е толкова особена, Фиола твърди, че обичала граф Курбисон. Лилиан Дънкърк... Трябва да внимаваме, Фруте!

Мърфи изгледа косо Мо Филби.

— Кай трябваше да стане актьор, а не пилот.

— Това е трудна професия — отвърна язвително тя. — А той всъщност пилот ли е?

— Явно обича ефектите. Така постъпват всички аматьори.

— Смятам, че е доста добър за аматьор.

— Той е шарлатанин, който спекулира с чувствата на трибуните.

— Самият той си призна вчера.

— Само за да ни обърка. Каква друга причина би могъл да има?

Мо Филби се наведе и го запита приятелски:

— А вие, самият, имахте ли някаква причина?

— Той постъпи нечестно.

Тя с досада вдигна рамене.

— Хората го намират шик и светски.

— За това могат да се намерят и по-подходящи поводи. Той превърна състезанието във фарс и се отнесе безцеремонно към конкурентите си. Направи го нарочно — После изръмжа: — Повярвайте ми, Мо, ако знаех защо е спрял, щях да спра и аз; дори и да се бях преобърнал, нямаше да премина финала. — Той повдигна очи в очакване. — Това беше неравна битка, в която Кай имаше право само да спечели, а аз — само да загубя.

— Ставате доста безвкусен, Мърфи. А освен това, сантименталността не ви отива.

— Не ми е приятно; не съм акробат на чувствата. Но има неща от миналото, които така се срастват с човека, че издържат на всички промени и изискват специално отношение. Заедно ядохме сладолед и слушахме френски думи; Мо, вие всъщност бяхте доста объркана; всеки беше за другия олицетворение на неясните представи и без да го осъзнаваме. Ние си помагахме. Сега отдавна сме надраснали общото и всеки сам се огражда с неща, които вече не може просто да подмине, както преди; но в нас са останали спомени, една определена частица търси вашето име, за да се защити — това не е малодушие, а — простете ми за израза — нежност към другия.

Мо Филби се усмихна.

— Вярно е, че ядохме сладолед, Мърфи, и плувахме заедно до яхтата. Но откога сте станали така чувствителен, че искате да съхраните спомените?

— Откакто кръстосахме шпаги с един позьор, който бърка пистата със салон.

— Мърфи, избухливостта ви говори, че сте сериозно засегнат. Признайте си честно — зад целия ви гняв стои ясното съзнание, че стига да беше поискал, Кай щеше да спечели.

Мърфи седеше в креслото си без да помръдне. Мо Филби го наблюдаваше с любопитство. Очакваше избухване, но той започна меко:

— Да бъдем честни и двамата — не защитавам никакви спомени, а едно бъдеще. Моля, подигравайте ми се. Защитавам вас, Мо, за себе си. Защо ли? Така съм решил и вие го знаете.

— Завиждам ви за откритостта. Сещам се, че на два пъти ми правихте предложение да се омъжа за вас. Аз не можех да ви отговоря нищо и бързо ги забравих. Сега ме карате да се замисля. Вие притежавате много от чертите на съпруг. В момента дори имам чувството, че сме се родили женени. Добре сте запознат с поведението на опитен съпруг. Разтапайте се от етичност и човеколюбие. Какво ви става?

— Бесен съм!

— Още по-зле! Страдате от недоизказан гняв. — Тя одобри негодуванието му. — Вие самият току-що говорихте за комплекси, та да останем на темата. Ще се оправите, Мърфи.

— Напоследък имате склонност към психологични шеги. Тази област ми е малко чужда и няма да стигнем много далеч. Нека да си поговорим, както в Тексас!

— Значи, делово?

— Открито. Да оставим чувствата настрана. Знаете, че искам да ви задържа. Премислил съм добре, познавам и тези ви качества, които не одобрявам. Познавам ги и се опитвам да им дам отпор. Не можете да промените моето решение. Откъде е дошло така непоколебимо, не мога и не искам да ви давам обяснения. Искам да ви задържа, Мо. Но вие харесвате играта, добре. — Той направи един успокоителен жест с ръка. — Знаете какво имам предвид, жонглираме, задържане на дъха, лутане насам-натам — възбуждащо, но и опасно. Играйте, Мо.

Тя го гледаше с полупритворени очи и с нищо не показваше колко е напрегната при този сблъсък, който всъщност бе очаквала отдавна.

Той продължи:

— Сега играете отново и противникът ми е Кай.

— Кай — засмя се тя.

— Да, но веднъж завинаги трябва да се сложи край. Това, което за вас бе игра, аз смятах за спорт. Исках да вярвам, че е така. Първият етап мина. Ралито в Монца бе превърнато във фарс. Следва планинското рали за европейската купа. Нека то да реши!

— Какво да реши?

— За вас, Мо — студено отвърна Мърфи.

— Сега вече говорите като истински тексасец.

— Правите се, че не ме разбирате. Не става дума за Кай и за мен. Кай е преходен, след него могат да последват и други. Вие трябва да решите за себе си. Дали да продължава така, или не. Знам, че в тези неща на нас, американците, ни липсва психологичната гъвкавост на европейците. Ние търсим само резултата и според мен, единствено той е от значение. Ако спечеля състезанието, печеля над всеки Кай — веднъж завинаги.

— Струва ми се, че ме бъркате с брояч на обиколки, Мърфи. Житейското ви кредо е доста просто, скъпи; като че ли е производно на автомобилизма.

— Сега пък вие ставате сантиментална, Мо. Нали самата вие бяхте против?

— Изискване само към вас. Но при мен нещата са различни; аз живея точно от това.

— Доста опростено си представяте живота ми. Искане ми се да беше така. Сведох настоящата ситуация до една проста формула. Направих го с неудоволствие, като премълчах и преодолях доста, преди да взема решение. Да не спорим за това — само във ваш ущърб е. Аз по-трудно приемам избора на подобна тема, отколкото вие. Но доколкото разбирам, сте се ориентирали. Често във важни моменти, в които не може да намери изход, човек предоставя вземането на решение на случайността или ги обвързва с други действия. Примириявам се, въпреки че не е в мой интерес.

Тя очакваше неизбежния въпрос „защо“.

— Защото колата на Кай е по-добра от моята. Ралито в Монца го доказва. Няма да спечели той, а колата му.

— Високите скорости при следващото планинско рали не са от такова съществено значение.

— Не са най-важното, но освен това Кай направи подобрения на карбуратора, което позволява на колата да тегли по-бързо.

— Това важно ли е?

— Дотолкова, че условията вече не са равнопоставени.

— Откъде знаете?

— От него, от Холщайн, от Лиевен... Те не го крият.

— Но не знаете за какво точно става дума?

— Не. — Мърфи се замисли: — Ако знаех, шансовете биха се изравнили. При нормално състезание, в определен смисъл не би имало значение, защото всеки трябва да се грижи за себе си. При дуел на подобна основа, би трябвало шансовете да се изравнят. Така ще бъде коректно.

Мо Филби знаеше накъде бие Мърфи. Остави го да стигне още по-далеч.

— Ами Кай?

Мърфи каза съвсем спокойно:

— Трябва да му се обясни, Мо. Вие трябва да му обясните.

— Това е абсурд!

Не искаше да се захваща с това, дори и с най-малкия намек, защото имаше прекалено малко доверие в Кай. Недоверието на Мърфи беше безскрупулно, но полезно и ласкателно. Ако можеше да го управлява и подреди добре, би могло да стане истинска приказка.

Мо Филби бе наясно, че само ревността на Мърфи я бе тласнала към Кай. Тя имаше съвсем модерно мислене, за да знае, че флиртът винаги започва несигурно, а се превръща в огън, който се предизвиква и поддържа единствено чрез триене. Затова не я беше грижа за личното ѝ въздействие, особено при удачно стеклите се обстоятелства.

Точно по тази причина беше готова на всичко и смяташе всичко за възможно.

Спомни си за пътуването с Кай до Сан Ремо при Пеш, когато се реши участието му на ралито в Монца. Чувствата на Кай още оттогава са насочени срещу Мърфи. Достатъчен бе само един повод, за да се превърне в междуличностен конфликт, който тя да използва за себе си. Реши да намери такъв повод.

Пред себе си тя призна, че се водеше не само от интелектуалната нагласа за флирт в името на спорта, както смяташе Мърфи. Имаше и друго. От дълго време насам искаше Кай. Мърфи трябваше да ѝ помогне. Мърфи беше прав — той си оставаше, но за по-късно, след това. Тогава, когато човек спокойно може да гледа напред.

Първоначално той бе предизвикал доста объркана и заплетена ситуация, от която трябваше да излезе, без да се обвързва, но и без да се нарани. Най-доброто средство за това бе нападението. И тъй като Мърфи считаше атаката почти за приключена, и то в своя полза, просто си заслужаваше да го обърка с противното.

— Надявам се, че не съм ви разбрала добре, Мърфи. Не ми е ясно предложението ви. Говорихте, като че ли се намирате в монтьорска работилница. Щяхте да сте по-ясен, ако дадете път на желанията да галопират пред маниерите ви. Нека да забравим този разговор.

Мърфи бе сразен. Не можа да улови промяната и дори и не забеляза завоя, който направи тя, без да потвърди и без да се обвърже. Понечи да я прекъсне, но тя не му позволи.

— Разговорът е приключен.

Той искаше да ѝ отвърне, но тя го усети и го изпревари, ставайки.

— Трябва да използвате случая и да тренирате усърдно не само колата, но и фантазията си, тя е в доста занемарено състояние.

Мисълта да накара Кай да заговори пред нея за конструкцията на колата си, я възбуждаше. Но дори и да не го направи, продължаваше да държи Мърфи.

Това свое предимство тя използва в последната си реплика.

— До европейското рали ще имате възможност и за двете.

— А условията? — запита Мърфи и скочи припряно.

— Те си остават същите. — Тя не дочака отговор, а си тръгна бързо.

ГЛАВА ДЕВЕТА

Спортинг-клубът организира стрелба по гълъби. Беше с ограничен достъп, не се допускаха външни хора. Така се събра доста представителна група.

Предварителните състезания бяха започнали сутринта. През целия ден се чуваше леко пукане и тропане по алеите, масите за игра и читалните. Шумът се промъкваше през врати и прозорци — лек, елегантен и убийствен.

Следобед местността се изпълни за решителната битка.

Кай се отправи натам с Мо Филби.

Беше късен следобед — златният час на пастелните тонове на Ривиерата, часът на морето и наситените светлини. Маркизи на райета висяха над широко отворените портали и правеха сянка пред себе си като мътещи квачки. Балюстрадата отгоре беше изпъстрена от камбанките на чадърите за слънце. Зад полукръга на мястото за стрелба се виждаше приливът на Лапислазули, в който нежно се къпеха източените ръце на заливите.

На ъгъла на ограденото място се вееше флаг. На масата имаше документи, записи, хартийки. Предварителният кръг почти бе приключил. Бяха останали само двама конкуренти, които в противоборство щяха да решат съдбата на титлата.

Лиевен се приближи до Мо Филби и ги информира — противниците били капитан О'Донъл и граф Курбисон. Двамата постигнаха от трийсет изстрела двамайт и шест точни попадения. Сега регламентът предвиждаше за всеки по петдесет изстрела.

— Току-що стреля Курбисон.

Кай погледна натам. Курбисон беше млад човек, със светли коси и английско лице. Само очите му бяха тъмни и издаваха произхода му. Той се владееше добре и въпреки напрежението, движенията му бяха спокойни.

Една струна в Кай се опъна. Спомни си за парка на принцеса Парма, думите на Фиола, Лилиан Дънкърк и Пиеро, как го изгледа като

влезе с нея в игралната зала. Пиеро всъщност беше Курбисон.

Отсреща дадоха знак, че ще пускат гълъб. Разглобямата кутия се отвори и Курбисон леко повдигна оръжието си. Гълъбът, обаче, заслепен от ярката слънчева светлина, последвала тъмнината на кутията, остана на място. Изправи се на земята и плашливо разпери крилца.

Курбисон отмести пушката — беше против регламента да се стреля по неподвижен гълъб. Той се обърна наполовина и се засмя, малко позираше със своята сигурност, че ще улучи.

Това ядоса Кай. Разликата в този момент беше ужасяваща: там — безпомощното изплашено животно, а отсам — добре отгледан, сигурен с отличното си оръжие и скъпо изработен костюм мъж — самата позираща смърт.

Хората до кошовете подплашиха гълъба. Той се затича и излетя със силни удари на крилето. Курбисон явно бе добър стрелец, защото изчака за миг, после цевта на пушката направи малък завой, гръмна, изпусна струя дим, и мятащо се, животното падна, точно в момента на първия загребващ и пълен с надежда размах на крилето си, малка гърчеща се топка от пера, която бързо бе отстранена.

— Превъзходен изстрел!

Кай продължи няколко крачки и мина плътно покрай лентите. Няколко господа от журито го извикаха и го поканиха да се включи в борбата. Той бе признат стрелец.

Някой му подаде къс хартия.

— Ще направим изключение. Шансовете ви съвсем не са лоши. Да ви впиша ли?

— Не.

— Но може да имате късмет. Лабушер и Монти отпаднаха.

Кай поклати глава. Забеляза, че Курбисон бе застанал нащрек.

— Но защо не искате?

— Ако гълъбите бяха глинени — да! Не ми се струва особено привлекателно да убивам за развлечение тези красиви, но беззащитни животни.

Нарочно говореше отчетливо, за да го разберат. Курбисон чу последните му думи и ги разбра добре. Продължаваше да стои с пушка в ръка, не я остави и когато направи две крачки напред и се обърна към Кай:

— Бихте ли били така добър да изкажете мнението си още веднъж? Но помислете добре, че след миг ще продължа да стрелям по живи гълъби!

Ситуацията стана доста напрегната. Кай отвърна съвсем спокойно:

— Нямам навика да удостоявам с разговор непознати.

Курбисон пребледня и се отдръпна. Не можа да каже нищо. Започнаха да го успокояват. О’Донъл се опита да ги сдобри.

— Курбисон, действахте прибързано. — После се опита да потуши инцидента с помощта на Лиевен. Но преди да стигнат до някакво решение, някой се намеси в тайното им шушукане.

— Вярно е, тази стрелба е ненужна и жестока.

Като с магическа пръчка разговорът бе прекратен. Кай позна гласа. До него стоеше Лилиан Дънкърк.

Тишината се разнесе. Изведнъж започнаха да говорят много хора, един през друг, и разговорите се разпръсваха като скачаща вълна. Жената до Кай знаеше какво прави, на какво е способна. Слаба, почти като момче, тя седеше като в тържествена зала и чакаше. От нея бликаше такава омагьосваща естественост, че овладя и подчини ситуацията.

Поведението ѝ не оставяше място за нищо друго. О’Донъл излезе напред и заяви, че иска да се откаже от продължаване на състезанието.

Напрежението спадна. С отказа си капитанът намали остротата, хората се усмихваха и бяха въодушевени, че станаха свидетели на малка сензация, чийто повод вече бе забравен, един каприз на Лилиан Дънкърк, който заедно с чара на О’Донъл даде повод за приятни разговори, възхищаваха се на тази жена, на нейната ненатраплива убедителност и спокойствие, чиято дума бе достатъчна, за да създаде атмосфера, която със своята простота сякаш принадлежеше на миналия век. Като отражение на рококо, когато волята на дамата е била закон, а доброволната служба в нейна чест — съвсем естествена; върна ги за миг сред сламени колиби и пушки, — а сега топлият поток на съпричастното премина и у останалите, те се преобразиха и усетиха тази магия на формата, тази грация на самообладанието, която сама създава всяка ситуация.

Лилиан Дънкърк пое ръката на О'Донъл и тръгна с него по мостчето към края на кръглата тераса. Те поговориха малко под ярката светлина, която, отразена от прилива ги обливаше от всички страни. Зад тях беше морето, което ги правеше свободни, смели и красиви.

После се върнаха и Лилиан Дънкърк със същото спокойствие се запъти към Кай; не каза нищо, но въпреки това той знаеше, че трябва да я последва. Тръгна до нея — близо, и все пак на разстояние, доверен и чужд, леко, весело и необвързващо.

По стълбите задуха. Те се качиха нагоре. Релсите пред гарата блестяха с цвят на олово. Музиката преминаваше по моста към терасата. Прозорците на горните зали бяха отворени.

Цветната градина също участваше като вярно добродушно куче. Един ред автомобили. Минаха покрай тях. Встрани бяха паркирани още няколко коли. На една от тях се бе облегал Курбисон.

Лилиан Дънкърк не промени изражението си, въпреки че сигурно бе го видяла. Поведе разговор, не изведнъж, а леко, ефирно, като че ваеше настроението с думи, като мъглата в роса. Тя нито забави крачка, нито забърза; вървеше все едно, че най-естественото нещо е да отиде до колата си и напълно пренебрегна Курбисон.

Той стоеше с ръка върху жерава от емблемата на радиатора, малко отчужден и изчакващ да изтече част от безкрайната секунда. Кай ѝ отвори вратата, и Лилиан Дънкърк, преди да постави крак върху стъпалото, му каза спокойно, с наклонена към него глава:

— Бихте ли ме закарали у дома?

Курбисон беше като попарен. Пристъпи крачка напред и без да може да се овладее, постави ръка на вратата и изсумтя:

— Мадам, вие ще пътувате с мен!

Кай го изгледа.

— Съвсем наскоро се показахте доста нетактичен. Ако трябва човек да ви вземе на сериозно, бих казал, че сега вече се изложихте.

Той го спря с поглед, привидно небрежно и нехайно, но всъщност подготвен и нащрек.

Тръгването на Курбисон обаче бе забелязано. Фиола, Лиевен и О'Донъл тъкмо се приближаваха към групата, Фиола го хвана под ръка и го поведе след себе си. Той го последва безропотно.

Кай се качи в колата и освободи спирачките. Кръвта му бе поела тихата песен на мотора, който работи на високи обороти, за миг той бе

избягал от обкръжението си и като намагнетизирана игла усети, че към него се е устремило едно преживяване, далеч от конвенционалното и логично постижимото, което изискваше пълното му себеотдаване. Несъзнателно вече се бе настроил, защото имаше преимуществото на един живот без пихтията на сгъстените чувства: течността на чистата кръв, която ясно усети инстинкта, пазач на сетивата, който надува хорната, още докато спите.

Обърна се към Лилиан Дънкърк, като че току-що са разменили няколко безобидни думи, и хвана здраво лоста на скоростите.

— Втора скорост е горе вдясно, нали?

Тя кимна.

— А трета — от другата страна?

— Да.

Лилиан Дънкърк не спомена повече за инцидента. Каза посоката и колата плавно потъна през булеварда в квартала с вилите; той спря доста навътре пред една вила, скрита между палмите и евкалиптовите дървета.

Никой от двамата не изрече и дума. Те влязоха заедно в къщата, между избуяли лози и каменна галерия. Тъмно, масивно и тютюнево ги посрещна в хладината на портала, а когато го доближиха, през него се разкриха детайлите.

Долните помещения бяха на нивото на земята, почти без стъпала. Така паркът не беше затворен, а просто преминаваше в стени и килими, които не подтискаха, като да бяха отделени. Само малко мебели прекъсваха спокойния концерт на плоскостта; прозорците изглеждаха големи, те представляваха картини, в чийто пейзаж навън се откриваше местността.

Дървото беше тъмно, килимите — стари и избледнели. Нищо от тоновете не беше твърдо. Пастел, в който само прозорците отразяваха пъстрия парк и небето.

От своето кресло Кай можеше да види обраслия парк. Отпред — ливада и буен тис, зад тях — каменни езера, акации и няколко кипариси. Омагьосващи счупени нимфи в хрусталака, един пан, свирещ на флейта — на полянката. Забравени от времето. Лилиан Дънкърк се върна, беше се преоблякла. Тя проследи погледа му.

— Паркът е занемарен, често ми го казват, но не мога да се реша да му отнема свободата. Неговите богове са търпеливи и мълчаливи.

Покоят им не бива да се смущава от градинарски ножици. По-добре да ги закриля паркът — така ми харесва повече.

Кай пое мисълта ѝ:

— Не бива да се опитваме да съхраним нещо във времето. Музеите го доказват — величието на Атина потънало в прах под стъкло или в осветени зали. Колко по-добре би било, ако нямаше нищо друго, освен легендата!

— Това ще отнеме самочувствието и хляба на хиляди хора; всички онези, които са създали катедри или търсят парченца, които другите още не са открили.

— Така изглежда само безсмъртието.

— Има и по-лошо от това. В Британския музей. Египетските фараони, които желяели, дори и телесно, да си осигурят безсмъртие. Мумиите им лежат там. Като в сергия на търговец в Южно море. Справедливо наказание. Нека всеки види, че са безсмъртни.

— Затова са писани и добри стихове.

— Но са и доста неубедителни. Дори само с присъствието си явно доказват, че не са знаели какво да правят с безсмъртието.

— Това не е ли зловна шега?

— Какво друго ни остава?

— Остава ли ни нещо изобщо?

— Шегата може би изяснява, но не разрушава нищо.

— И какво остава?

— Нищо, което да не е смъртно.

— Но...

— Вечно — отвърна Кай леко, без никакъв патос.

Лилиан Дънкърк го прие като комплимент. Намери верния тон и вмъкна:

— Ще прием чая тук.

Кай не опита да продължи разговора, въпреки, че бяха спрели точно в момента, когато силното желание за спор, който проблясва във всеки парадокс, би подвел умелия саблъбор да последва още малко акробатиката на идеи, но тя показа стил, като направи остър завой; защото да продължат, това означаваше да изпаднат в бърборене и самолюбие. Резкият преход беше само една клопка, която би трябвало да смае и разобличи човека на красноречието и настроението в

сантименталност. Имаше ситуации, в които си струваше човек да замълчи; така се разкриваха по-лесно, отколкото в брътвежа на думите.

Те продължиха да разговарят за друго, за незначителни неща, за чай, японски картини и книги, за автомобили, за Сан Себастиан, за проблемите на окултизма. Лилиан Дънкърк трябваше да признае колко добре ѝ акомпанираше Кай, без да се предава. Тя се плъзгаше по пистата на изреченията и се приземяваше плавно в някоя отдалечена област.

Кай не губеше усета си, довършваше, допълваше, заобикаляше, но винаги с достойнство. Ставаше по-бавен, почти в тон с настъпващия здрач — по-интимен.

Това не се долавяше в думите; по-скоро в тембъра, който придаваше на деловитостта собствен оттенък.

Лилиан Дънкърк го усети като полъх — топъл, южен и ненатрапчив. Тя се сгуши и се чудеше дали това е просто вятър или буря. Седяха в креслата един срещу друг. Като фотограф-портретист с чувство за финес настъпващата вечер ги правеше неясни, лицата изгубиха точните си очертания, ръцете приемаха светли тонове, върху които тлееше червеното от огънчето на цигарата.

Те потъваха в едно все по-напрегнато и гъвкаво изящество на изразите. Кай усети, че при тази жена нищо не бе казано погрешно и не на място. Тя започваше със завладяваща увереност, пораждаше възбуждащо чувство, почти като нежно опиянение:

Да бъдеш разбран, без да се налага да се изясняваш, само да докоснеш и вече да усетиш силата на другата ръка. Тази страст към битката, която представлява и мистерията на любовта, и на сродното съществуване:

Желанието със същото високо напрежение да кръстосат шпаги; защото да обичаш и да разрушаваш имат един и същи корен.

Разговорът загуби логическата връзка, бе понесен от течения, които нямаха нищо общо с причинно-следствените връзки, а само с усета, който обясняваше и разбираше, преди разумът да сложи диоптровите очила.

Те балансираха на ръба, изричаха думи, които не означават нищо като носители на понятия, ползваха ги бегло само като импресии, картини, които се изнизваха светкавично.

Лилиан Дънкърк се наведе напред. Ръцете ѝ си играеха с един медальон, който бе показала на Кай. Тя държеше камъните срещу прозореца. В полумрака изглеждаха тъмнозелени, почти черни. Само очертанията им светеха като плоски езера в ясни дни. В средата на украсението имаше голям александрит. Той беше с цвят на рози и кварц, но щом го спуснеше надолу, ставаше тъмновиолетов, като епитрахил на свещеник.

— Това е единственият джентълмен сред камъните, защото променя цвета си и се съобразява с обкръжението; винаги е по-концентриран от него и никога без стил.

Прозорците на терасата стигаха до пода. Те бяха отворени. Въздухът и вечерта нахлуваха вътре и носеха особен чар. Лилиан Дънкърк стана и се облегна на едно кресло. Само ръката ѝ бе светла, тялото ѝ остана в сумрака на ъгъла. Ръката все още беше там, над облегалката, нежна като живо същество; изглеждаше, като че ли диша.

От тъмното тя говореше на Кай, бавно, спокойно, със звучен глас. Полутоновите галеха пръстите ѝ. Ръката се насочи към украсението, задържа го високо, цветният отблясък на александрита обгръщаше китката ѝ. Бе много по-вълнуващо да се гледа ръката, отколкото човека. Но и гласът започна да съблазнява.

Лилиан Дънкърк говореше на Кай, спря, отдалечи се, върна се отново, изреченията ставаха все по-опасни и многозначителни. Кай се отдаде на незначителното, свърна към безобидно-обичайното, което носеше много интимност. Нито веднъж не се остави да го подведе въпросът „какво“, той знаеше отговора на въпроса „как“ и беше спокоен. Дойде мигът, в който рутината властно изискваше да действа, но знаеше, че става дума за много повече и задържа неангажиращия тон.

Дънкърк стоеше до него. Плътно пред погледа му бяха раменете ѝ, кожата ѝ, устните ѝ — тя се усмихваше, спря, като че ли бе забравила нещо, повдигна рамене, докосна го, докато минаваше покрай него, обърна се, остана така — Кай не се промени, колкото и да го примамваше мигът. Кой знае: ако се поддаде и я последва, играта се превръщаше в реалност и щеше да пропусне много неща — той познаваше тази игра — опипването, примамването, което имаше за цел да изпробва партньора — дали е способен на по-големи натоварвания,

или при първия сблъсък не усеща уловката: тази игра, в която партньорите не можеха да спечелят, но можеха да изгубят всичко.

Малко неща имаха значение, достатъчно бе да имат такт и вкус. В тази ситуация това означаваше много; защото беше трудно, нещо, за което се знаеше, че е истина, че със сигурност ще стане истина, да не се грабне предварително, а да се изчака и да се действа предпазливо, по средата, за да не го нарани с прекаленото и да не го обезкуражи с недостатъчното.

Кай усещаше пулса на наелектризираните си нерви, прие играта и дори направи повече: отдръпна се, даваше вид, че не може да издържа повече и ще се провали. В мълчанието, тръпнещо във въздуха, вибриращото очакване на жена, подхранвано както от страх, така и от страст, той мина по периферията, направи остър преход и избяга в областта на ежедневните фрази. Изричаше ги с подчертано ласкателен тон, за да подчертае, че има предвид единствено тяхната декоративна форма, а маловажното съдържание би искал да се разбира само като вторична пикантерия. Струваше му се, че управлява автомобила си по път, осеян със завои, имаше усещането и за пропаст, и за сигурност, и влизаше в завоите колкото се може по-рисковано.

Лилян Дънкърк бе учудена от моментните му промени. Той не спираше, а продължи покрай нея. Не беше просташки индивидуален, а остана делови в интимното и очарователен в общото.

Те тръгнаха през парка, покрай боговете, през евкалиптовите алеи. Една стена. Улица. Решетки. Отново парка, който водеше чак до морето.

Малко странично от залива беше акостирали яхта, бяла върху синята вода.

Разговорът навлезе в обичайните си релси и приключи почти тривиално. Всеки знаеше достатъчно за другия и не беше нужно това да се потвърждава или да се изрича. Тривиалният завършек съхраняваше най-добре единството преди разпадането.

Лилян Дънкърк показа на Кай яхтата си и му разказа, че през миналата година е спечелила няколко състезания. Те постояха малко на рилинга. И сега Кай за пръв път атакува и даде повода, който беше естествен, но можеше да дойде само от него. Той каза уж между другото:

— Ще пътувате ли още през този сезон?

— Да, след около три седмици заминавам за Неапол.

— По това време ще започна тренировки в Палермо. Пътят е същият.

— Ще ви изпратя вест.

И двамата знаеха какво означаваше това.

ГЛАВА ДЕСЕТА

На път за хотела си Кай се разходи. Бе отпуснат и се наслаждаваше на прекрасната свежест на вечерта. „Сега ще получа писмо от младата Барбара“, помисли си той, като че ли това беше най-естественото нещо на света.

Пристигна след цял един час. Посегна към пощенската кутия. Вътре имаше само едно писмо, голям бял плик. Надписан беше от младата Барбара.

Кай отказа на момчето от асансьора. Качи се по стълбите с писмото в ръка. Отвори го веднага щом влезе в стаята си. Барбара му пишеше, че се намира в Сен Мориц, дали не би искал да я посети.

Сякаш стана още по-тихо. Кай беше насаме със своето писмо; той усети, че е останал насаме и с живота си.

Градината на младостта му, чието опиянение отдавна го безпокоеше, възкръсна на хоризонта. Дърветата ечаха, в тях отекваха забравени гласове.

Дълбоко вдишване повдигна гърдния му кош. Той реши да направи избора. Искаше да отиде в Сен Мориц.

На другата сутрин му съобщиха за пристигането на капитан О'Донъл, придружен от един член на спортинг-клуба, който се казваше Шатингиус. Почти беше очаквал това посещение. С непомрачена радост прие бягството на О'Донъл; ивиците на панталона му бяха прекалено тесни, а и за нагръдника му можеха да се кажат някои неща.

О'Донъл се чувстваше осезаемо зле.

Още по-церемониален беше непознатият Шатингиус. Той излъчваше атмосфера, лъхаща на коректен дуел за накърнена чест и предаде с добре премерени слова поканата за дуел от Курбисон.

Кай я прие и посочи за свои свидетели Фиола и Лиевен, които щял да уведоми лично. С това Шатингиус смяташе случаят за приключен и започна с пестеливи движения да се подготвя за формално сбогуване.

Кай с мъка устоя на желанието да му предложи аперитив. Само мисълта, че ще бъде изцяло погрешно разбран го възпря да наруши церемонията.

О'Донъл изрази всичко, което имаше да каже, само с един поглед.

Кай го разбираше и знаеше, че се е оставил да го убедят да стане секундант единствено от желание ситуацията да не се изостри ненужно.

За съжаление Фруте попречи на ефектното оттегляне на Шатингиус; тя не разбираше особено много от стил и счете коректното сбогуване за обида. Беше застанала на пост в близост до вратата и успя с един-единствен гърлен лай дотолкова да сплаши Шатингиус, че цилиндърът му падна.

Това удовлетвори Кай. Той се извини, а вътрешно се радваше на изкривената гримаса на засегнатия вестносец.

После се свърза по телефона с Фиола и Лиевен. Фиола веднага дойде при него. Той бе ядосан на глупостта на Курбисон.

— Прекалено е млад за подобни неща. В него се крие много страст, и затова ми харесва; но има неистова склонност към романтика и не разбира от нещата, които стават от само себе си. Имахте ли намерение да го предизвикате?

— Всъщност не. Но тогава ме възмути стрелбата по гълъби.

— Много сте чувствителен, Кай. Нали преди две години самият вие участвахте? Кай кимна.

— Не това е причината. Смятам, че е правилно да се мисли логично, но не и да се живее логично. Фиола се засмя.

— Прав сте, не бива да се тревожим за това, какво сме мислили вчера. Трябва да имате предвид, че Курбисон е възпитаван в Англия. Там много неща се обясняват със спортни термини и в това няма нищо неестествено.

— Признавам му го.

Фиола повдигна рамене.

— Как да не се ядосва човек, но е невъзможно да се разберете с него.

Той изгледа изпитателно Кай.

Кай отвърна на погледа и каза спокойно:

— Точно така, не бих могъл да се разбера с него.

За кратко време настъпи тишина, Фиола проследи мисълта му. Знаеше какво цели. Кай искаше разрива, защото искаше Лилиан Дънкърк, и беше оправдан в този си разрив.

— А ако Курбисон се извини?

— Няма да се извини.

— Прав сте. — Фиола отново се замисли, после продължи: — Доколкото знам, сте доста добър стрелец с пистолет.

— Да.

— Бих искал да ви обърна внимание, че Курбисон разбира много малко от това. Истинска катастрофа. С пушката е отличен, почти без конкуренция, но с пистолет мисля, че никога няма и да се научи.

Кай каза тихо:

— Не се притеснявайте, няма да го улуча.

— Ще ви бъда безкрайно задължен, ако приемете нещата така.

Кай кимна.

— Точно такива бяха намеренията ми.

Кай добави:

— Дори смятам да дам на Курбисон още един шанс.

Фиола се сепна.

— Какво имате предвид? Той е лош стрелец, и освен това, разбира се, веднага ще отида при него.

Кай отвърна:

— Нямам предвид това.

— Не съм безучастен към развоя на този инцидент, от друга страна — може би дори съм го причинил.

Фиола бързо повдигна глава и каза внимателно:

— Мисля, че вече ви разбирам. Искате да кажете, че този инцидент не би могъл да бъде избегнат.

— Да. Скоро щеше да се случи, а и така ми е по-удобно. Бих могъл да дам на Курбисон и формално удовлетворение. То ще му... — той се подвоуми, — помогне да излезе от тази ситуация. С това причината ще бъде призната. Което не че е правилно, но все пак ще е по-безболезнено за него от другото, което би последвало. Прекалено е млад, за да разбере, че ценното у него е точно младостта му.

Фиола се засмя:

— Бих продължил с удоволствие да си бъбря с вас, но трябва да говоря с Курбисон; нали знаете, че сме далечни роднини. После ще

разговарям и с Лиевен и О'Донъл. За кога смятате...

— Утре заран.

Фиола се запъти към Курбисон, който беше гузен и затова се опита да го приеме резервирано.

Фиола не се притесни от това. Застана плътно до него и каза енергично, но спокойно:

— Вие провокирахте дуел, Рене, на който съм призован за свидетел. Дори и това е достатъчно, за да ви изясня характера на двубоя. Бих искал да не се приема по друг начин, освен като формално уреждане на въпроса. Задължително, Рене!

Той повдигна клепачите си и погледна бегло другия.

Курбисон обърна погледа си нерешително, почти на инат.

Фиола тръгна към вратата и едва когато беше вече до рамката, се обърна още веднъж:

— Нали ме разбрахте, Рене?

— Да.

Курбисон не помръдна. Беше блед и изглеждаше отпуснат.

Фиола се договори с Лиевен. Заедно с О'Донъл и Шатингиус обсъдиха времето и мястото на срещата. Трябваше да се срещнат на по-следващата сутрин зад игрището на голф-клуба на Монте Карло.

* * *

Морето беше сиво и оловно; само на хоризонта беше по-светло; в заливите беше тъмно като черна стомана. През дълги интервали от време вълните се разбиваха в брега — хрумна му прекрасната мисъл да заплува навътре, в оловната магия на ранната утрин, в която още дремеха синьото и сребристото на деня — да се разбудят сред пръски и пяна и отражение на светлото тяло, докато изгряващото слънце хвърляше виненочервени отблясъци.

Кай потрепери на балкона от студения въздух, който се беше промъкнал с мистичната прохлада, която призрачно обвиваше залива след залез слънце.

Той се облече. Хрумна му, че напоследък доста е пренебрегнал Мо Филби и реши още днес да я открие.

Всъщност му идваха множество различни мисли. Мислеше за колата си, за Барбара, за Мърфи, за младия Холщайн — намираше, че е прекрасно да живееш и да имаш нещо пред себе си.

Знаеше защо се явяват в мислите му сега и точно затова обичаше такива ситуации.

Измръзнал, той се върна и пусна водата в банята. Стаята беше топла и лъскава със своите никел и кахли. Усецаше в ръцете си грапавите соли за вана, докато ги разпръскваше във водата. Топлината беше приятна, като легло в Исландия. Пусна студената вода на душа, а останалото свършиха кърпите за масаж.

Фиола и Лиевен дойдоха с лекаря по Авенж де Монте Карло и се срещнаха с Кай в кафе дьо Пари.

Колата тръгна по посока на Гранд Кормиш, правеше завой след завой, докато сви в отбивката за Кол де Л'арм. Каменни стени спираха погледа от едната страна, от другата се виждаха скалите на Монако с няколко бледи светлини и размазани очертания на заливите. С всяка изминала минута ставаше все по-светло. Морето започна да блести и върховете на Алпите станаха червени.

Когато достигнаха платото на игрището за голф, слънцето изгря, Фиола погледна часовника си. Бяха точни. Колата спря отляво на игрището и се отправиха към уреченото място пеш.

Никой още не беше дошъл, но се чу шумът на кола, изкачваща се по хълма. Приглушени звуци от клаксон; понякога по-силни. Когато колата беше пред вятъра, или по-слаби, когато серпантината бе насочена към скалите.

Лиевен се вгледа внимателно и каза учуден:

— Само двама господата, но може би...

Поздравиха се сдържано.

За учудване на Фиола и Кай се появиха само О'Донъл и Шатингиус; Шатингиус с жлъчна сериозност, О'Донъл — много загрижен.

Двамата чакаха и се съвещаваха тихо. О'Донъл се върна още веднъж и дойде след няколко минути, клатейки глава.

Шатингиус направи заключително движение и пристъпи към Фиола.

— Нека да сверим времето.

— Сега е шест часа и десет минути.

— Това означава десет минути след уговорката. За свое съжаление трябва да обявя, че от вчера следобед не успяхме да открием граф Курбисон. Затова наистина съжалявам, не е възможно и да се получи обяснение за невявяването му. Отчитайки обстоятелствата, засега не мога да приема друго обяснение, освен че е станала злополука, или някаква абсолютно неотложна причина го е възпрепятствала да остави съобщение. Моля ви да приемете същата причина до изясняване на подробности по случая и да ни извините за безплодните усилия.

Фиола беше ужасен и погледна към О'Донъл, който направи отчаяна гримаса:

— През нощта не беше в жилището си.

Лиевен постави ръката си на рамото на Фиола и се заслуша. Всички замълчаха и се заслушаха.

Вятърът носеше шума на втора кола.

— Докторе — помоли Фиола, — не се знае кой идва... Моля отдръпнете се малко назад.

Някой се приближаваше бързо. Шатингиус изведнъж се скова отново и отстъпи. Курбисон се появи изневиделица между дърветата.

Беше блед и възбуден. Поздрави секундантите си с почти отсъстващ поглед и им каза нещо.

Шатингиус искаше да отиде при Фиола, но Курбисон го спря с измъчена усмивка. Той беше напълно съсипан, но имаше сила дотолкова, че да приключи сам с тази история.

Предния ден, след като всичко беше уговорено, поискал да открие Лилиан Дънкърк, но не успял да се срещне с нея сутринта.

Следобеда отишъл още веднъж, изпълнен със съмнения, че Лилиан Дънкърк няма да иска да го приеме, за което имала хиляди причини.

За своя изненада, обаче, веднага го поканили. Там той открил, за което също не бил подготвен, една весела компания и нямал и най-малката възможност да поговори с Дънкърк за онова, което му било на сърцето.

Тя се държала с него, като че нищо не се е случило. Той правил благовидни физиономии и изчаквал, докато другите си тръгнат. Когато останали малко гости, успял да остане насаме с нея в една съседна стая.

Искал да я помоли да поговорят; но преди да успее да започне, тя мило се приближила към него и го помолила да ѝ подаде ръката си.

— Бъдете щастлив, Рене. Моля, не ми давайте никакви обяснения. Би било ужасно да играете трагична роля. Преди да стигнете дотам ви очаква цял един живот. Та вие сте насред път. Бъдете Щастлив!

Той искал да говори, да убеждава, да действа, да извърши нещо велико — но нищо от това не би помогнало; раздялата била неминуема.

Така той вървял по улиците, час след час. Кочияши го викали, коли спирали пред него. Чувствал се като човек, ухапан от змия, който трябвало да върви, и вървял автоматично, без да спира.

Разхождал се през стария град, стръмните улици, неспокоен, отчаян и безчувствен.

Отдолу се виждали фенерите на морската тераса на казиното, между палмите, та чак до морето. Гарата блестяла пъстра като детска играчка, а кръглото стрелбище се откроявало от морето.

Курбисон говорел тихо, като че на самия себе си, клетви, всичко онова, което искал да изрече. Станало късно през нощта, мъглата намокрила дрехите му. Изведнъж усетил толкова непреодолимо и силно чувство за глад, че му затреперили колената. Стигнал до най-близката врата, една малка гостилница, където седели само местни, поискал хляб и плодове, хапнал лакомо и набързо, оставил парите на масата и си продължил.

Най-сетне стигнал до малък хотел. Сторило му се невъзможно да се върне по обратния път до дома. Престанал да мисли, поискал стая и моментално потънал в дълбок сън.

Един-единствен път се събудил, светнал лампата и се опитал да мисли. Спомнил си, че трябва да изпрати съобщение на секундантите си, но решил да мине покрай тях и да ги вземе. Участта му изглеждала различно от предната вечер, вече бил отстъпил, но недостатъчно.

Разбрал, че самият той бил виновен, и като че ли за няколко часа бил станал с години по-зрял. Видял нови цели в досегашното си безгрижно съществуване и взел важни решения през тази нощ.

Надявал се, че е преодолял кризата, но не знаел, че всъщност само я е задълбочил; защото зад всичките тези планове прозирало основно желанието му да спечели отново Лилиан Дънкърк.

После отново задремал и проспал в дълбок сън събудането. Не намерил секундантите си, защото пристигнал с половин час закъснение. Пришпорил колата нагоре към игрището за голф с все още неясната, изведнъж хрумнала му мисъл, да докаже, че е способен и да свърши нещо значимо и правилно.

Досега приемаше симпатиите, които му бе подарила Лилиан Дънкърк, без да се замисля, сега, обаче, осъзнаваше величието и незаслужеността на този подарък и искаше, макар и късно, да докаже, че е достоен за него.

Той не усещаше нищо трогателно в това свое желание, закъсняло за нещо безвъзвратно изгубено.

В хаоса от чувства той спря и каза бързо на О'Донъл и Шатингиус, че поводът за неговата покана за дуел е станал незначителен.

О'Донъл въздъхна дълбоко. Шатингиус запита с превзето достойнство:

— Значи би трябвало да се обясни, че се отказвате.

— Да. — Курбисон го задържа и събра сили, за да каже достатъчно силно, така че да го чуе и Кай: — Бих искал да обясня, че получих определена информация, която прави излишна моята покана за дуел.

Фиола се спусна спонтанно към него и го поздрави за прозрението му.

Курбисон поклати глава, тръгна с Фиола към Кай.

Вгледа се в него, замълча колебливо и търсеше думите.

Кай забеляза как младежът страдаше от загубата; колко е горд да го каже и да действа по този начин, и как, според своето възпитание в честност, макар и с болка на сърце, се опитваше да не завижда на противника си за победата.

Той бързо взе ръката на Курбисон и каза, преди другият да успее да каже нещо:

— Ние и двамата надценихме една ситуация — вие от едната страна, аз — от другата. Но това, че намерихте разрешение, ми доказва, че знаете за двойственния характер на тези неща. Но тогава знаете и — той снижи гласа си, — че разривът не винаги означава край, а често е стъпка преди възхода.

Курбисон се изчерви.

Фиола се засмя на Кай, който довърши:

— Бих искал да поговорим още веднъж. След няколко седмици започвам тренировката за европейското първенство; смятам, че тогава един разговор между нас ще изясни много неща.

Курбисон изведнъж се промени. Усети, че натискът намалява, светлината отново го озари, той стисна ръцете на Кай, а в погледа му се четеше надежда.

— Ще дойда.

Той си тръгна с Фиола и приятелите си.

Кай остана с Лиевен още малко на игрището за голф. Тревата блестеше на слънцето. Пред небето се издигаха скалите — кафяви, с много оттенъци. Гората се беше наклонила над тях и щедро предлагаше прегърбената си зелена снага на светлината. Долу се простираха цветните полета, шикозни като пъстри кръпки върху сребристо-сивото на маслините.

Заливът по посока на Вентимилия блестеше неясно червеникаво, но към Ница добре се открояваше една къща. Прозорците на замъка на Монако блестяха. Къщите на скалата също светеха от отражението. Колите по улиците проблясваха.

Лиевен взе в ръка ракетата за голф и проряза въздуха с нея.

— Голфът без съмнение е интересен, но предпочитам автомобилите. Искам да спечелим европейската купа, Кай!

— Ще бъде напрегната надпревара.

— Какво очаквате от Мърфи?

— Всичко.

На устните на Лиевен бе застинал и втори въпрос, но той предпочете да го премълчи. Предпазливостта — това е стратегията на обходните подходи. Беше по-добре да не разпитва Кай за Мо Филби.

ГЛАВА ЕДИНАЙСЕТА

Фруте слушаше Кай с търпеливото превъзходство на съществото си. Първоначално тя не го разбираше, но се опита да го усмири с хитро изражение на муцуната, докато успее да отгатне.

Кай ѝ говори дълго. Най-сетне прекъсна, потупа я по гърба и ѝ каза дружелюбно:

— Права си, Фруте, говоря като адвокат, а имам предвид нещо съвсем друго. И все ще стане така — отиваме в Сен Мориц, но ще вземем и Холщайн.

Трябваше им само половин час, за да пригответ за пътуването напълно неподозиращия Холщайн. Кай и той се бяха сприятелили много; потеглиха в превъзходно настроение, за да сменят рязко годишните времена и да изживеят в средата на пролетта няколко дни люта зима. Пред тях се простираха красивите, дълги и светли магистрали, на които моторът придаваше нов романтичен нюанс.

Долината остана зад гърба им, планините започнаха да приближават. Преодоляваха криволиचेщите остри завои. Изненада ги такъв силен поробен дъжд, че колата се гмурна като във фонтан. Въздухът стана непрозрачен от пелената на дъжда, не можеха да се видят и няколко метра напред и Кай предпочете да спре на края на оттичащото се шосе.

От двете страни на гюрука им се стичаха широки ручеи. Синият дим от цигарите оставаше затворен в колата, не намираше път през потопа. Гюрукът представляваше малък остров на спасението.

Най-сетне шумоленето се превърна в нежно шеговита музика на ромолящата, падаща в улеите вода, дъждовната мъгла изпълзя в пукнатините, времето се проясняваше, докато най-сетне се откроиха като отрязани с нож, а гумите безропотно оставяха върху шосето профила на грайферите си в две дълги успоредни ивици.

След това дойдоха студените, буреносни хребети и снегът.

Първоначално той се появи на вълнообразни ивици върху един склон, с издатък под него, който изглеждаше особено изящно, но точно

там снегът ставаше вече безформен и свършваше; обрамчваше топли, кафяви места с маслинозелени, миналогодишни чимове трева. Между тях навсякъде бяха наболи стъбълца на минзухари във всички цветове — на юг и на север, един до друг в хладна схватка.

Колата се промъкваше необезпокоявана през познатата местност и се катереше все по-нагоре.

Схлупени колиби, изгледът — една далечна бляскава долина, сребърни върхове отзад, склон, плато, тъмни кафяви къщи, селото, каменните кутийки на хотела Сен Мориц.

Фруте толкова бързо изскочи от колата, че се преобърна в снега. При втория си скок почти събори младата Барбара и я заля с толкова енергична нежност, че тя не можеше да пристъпи напред и трябваше да поздрави Кай, усмихвайки се отдалеч, докато догът малко се поуспокои и освободи пътя пред нея.

Кай я гледаше мълчаливо. Сърцето му не туптеше по-силно от друг път. Не беше възбуден, въпреки че вярваше, че трябва да е така. Но усети по-остро и по-непосредствено тишината, която Барбара носеше със себе си. Лицето ѝ бе почерняло, и така линиите му бяха станали по-определени от преди, движенията ѝ бяха свободни и отпуснати, леки, без всякакво усилие. Тя беше непринудена като дама, и все пак още девойка.

Един до друг те крачеха в снега. Кай с удоволствие го газеше с подметките си.

— Отдавна не сме виждали сняг, Барбара. На Средиземно море цъфтят мимози и нарциси.

Стъклената врата, разделена на шест, я обгърна. Само колкото едно дихание Кай и Барбара останаха един до друг като в стъклена съкровищница. После кристалът и месингът се отвориха и ги отвяха в свежия въздух на залата. Която след светлината на снега, изглеждаше в полумрак.

— Избрала съм ви хубава стая, Кай. С най-красивия изглед и най-хубавите шезлонги.

— Барбара, приятно е да се чувстваш обграден с грижи. Нека да вземем Холщайн и да потичаме из снега.

Местността беше като безмълвна експлозия под удара на светлината, бяла върху бяло, блясък върху светлина. Цветни пуловери изпълзяха, обикаляха и се събираха на ледените езера като топки,

пъстри като папагали от Амазония. Одухотворени жени вървяха, пищни в карираните си бричове, без да изпитват срам, за сметка на това, привличаха погледите върху себе си. Странно седяха очилата, обрамчени със злато върху шоколадовата кожа. Кай твърдеше, че никога не е виждал темета да лъщят по-ярко, отколкото тук. Те светеха като съзвездия.

Барбара бърбореше за най-различни неща. Тя имаше чар, затова можеше да говори, каквото си поиска. Риташе снега с крак, хващаше го, изгърсваше го от накичените клони на някой бор, гледаше го сериозно, душеше го, твърдеше, че е намерила нещо, а най-сетне го хвърляше високо и притичваше под него.

Но за Фруте беше направо чудесно, тя профучаваше и го хапеше, гонеше го с хитра муцуна и напразни отчетливи скокове. Това пък даваше повод на Барбара, те се гонеха, тичаха и се покриваха със сняг, забързани, докато останеха без дъх, докато паднеха и кучето с нежни лапи отново блъскаше момичето в снега, щом само се опиташе да стане и с кратък откъслечен лай лудуваше около нея.

Не след дълго и Холщайн се включи — започна едно хвърляне на снежни топки насам-натам, между тях скачаше кучето, тичаше ту към единия, ту към другия, Кай стоеше и разпалваше всички, но не помагаше на никого и не можеше да се отърси от едно особено чувство, не неприятно, леко смущаващо, нещо, което почти го възпираше, без самият той да го иска.

Вечерта отидоха да танцуват. На море и в планината дробовете са настроени празнично от мекото опиянение на въздуха, кожата като че ли издишва слънце, а часовете, прекарани между свободните властни линии на планините, на хоризонтите и на простора, придават на вечерните събирания такова излъчване на подвижна и ритмична здравина, че артериите пращят и кръвта пее, мисълта като че ли се впуска във вихъра на танца, а тялото пулсира до крайчеца на пръстите от радост за самия себе си.

Отраженията в чашите, цигулките, прозорците, зад завесите им — планини, небе, нощ и безкрай — Барбара и Холщайн не пропускаха нито веднъж да излязат на танцовата площадка.

Кай си измоли опрощение. Започна да си бърка коктейл, все едно, че вършеше особено сериозна Работа. Преди да отпие, намигна на чашата, леко, иронично и доброжелателно.

Винаги щом Барбара преминеше покрай него по време на танца, погледът ѝ минаваше през рамото на Холщайн към него. Всеки път той отвръщаше на погледа с почти флегматична смелост и се чувстваше неудобно, но доволен.

С Барбара тишината настъпи отново; на нея принадлежаха и чинарите пред къщата, и полето; червените вечери на равнината, непробудните нощи, горите, звездите, ранната светлина, ясният ден. Но с нея отново изникна и конфликтът, задръжките и непонятната плахост.

Стана късно. По лицето на Холщайн се четеше умора. Кай помахна на двамата.

— Денят беше доста напрегнат за всички, Барбара. Особено за Холщайн; нека да го отпратим да поспи. До утре сутрин, Холщайн!

След кратък протест той си тръгна безропотно. Барбара постави ръката си в дланта на Кай.

— Искате ли да се поразходим малко навън? Всяка вечер го правя.

Кай я загърна с палтото ѝ. Въздухът беше толкова студен, че не се усещаше — нямаше вятър. Лапите на Фруте почукваха като непохватно щъпуркане на малко дете върху заледената земя.

Барбара разказа за стария господин Крой, за сестрите Холгерсен, за една кобила, която бе родила снежнобяло жребче с триъгълно черно петно на челото — в Египет може би щеше да бъде обявено за свещено; за своите кучета, за парка, за съседите, за приятелите. Това се вливаше в Кай като добър топъл летен ден. Той мълчеше и не знаеше какво друго да каже, освен думите, обичайни за един разговор.

Те се върнаха обратно. В залата Барбара спря.

— Лека нощ, Кай.

— Лека нощ, Барбара.

Бръчките по лицето му се криеха в сянката. Една мисъл премина през главата му: „Това не беше ли се случвало вече?“ взе ръката ѝ и я погали.

— Лека нощ.

Тя го погледна с един толкова странен безличен поглед, че изведнъж сякаш не беше Барбара, а някоя чужда жена. После познатото се върна.

— Лека нощ.

Няколко сутрини Кай оставаше в хотела. Казваше, че има да урежда поща. Барбара и Холщайн отиваха сами да карат ски. Те бързо свикнаха един с друг; и двамата бяха много млади.

Понякога на тръгване Кай отново усещаше погледа на младата Барбара, който го безпокоеше и показваше, че в мислите си почти не беше взел предвид, че тя не беше само принцип и дете, а бе в периода, когато животът за месеци напредва повече, отколкото по-късно щеше да напредне за години.

Когато оставаше сам, дните му изглеждаха дълги. Той се изтягаше на балкона и предоставяше останалото на слънцето.

За обяд дойде късно, защото се надяваше да намери Барбара и Холщайн на верандата. Беше Разочарован, когато видя местата им празни и веднага се засмя на себе си.

За него винаги имаше резервирана малка маса, както и за останалите гости. Един ден слезе доста късно и завари залата възбудена. Фруте беше прекарала преди обедта сама навън. Вече знаеше къде е кухнята. Когато ударил гонгът за обяд, тя се появила точно за да поздрави Кай на масата му. Но не го намерила и бе останала на пода да го чака.

Без да подозира нищо, покрай масата минала американска група, с цялата самоувереност на тази раса. Когато се намирили на две крачки от нея, Фруте се надигнала; при следващата стъпка станала и когато първата ръка докоснала облегалката на стола, така повдигнала горната си устна, че групата се спряла.

Управителят обяснил, че масата е резервирана и за тях е предвидена друга маса. В този момент у ръководителката заговорило достойнството на някакви фински съюзи от нейната родина. Изискала да изведат кучето. Когато Кай влезе, залата бе изпаднала в безпомощност, злорадство и силни викове на този оригинален език.

Догът се промени, но остана на мястото си, не хукна към него. Едва когато той стигна до масата, тя освободи стола. Кай с бегъл поглед прецени ситуацията и седна равнодушно, все едно, че за него нищо нямаше значение.

Протестът бе потушен тихомълком. С кимване на глава и чувствено пухтене, групата се настани на съседната маса. По време на яденето две момичета бяха назидавани от ръководителката, като че ли

се намираха в смъртна опасност. Всяко ястие първо трябваше да се обсъжда.

Фруте се настани до Кай и се изпъна с ръмжене. Ръководителката на групата беше видимо неспокойна как да продължи нататък. Тя си бърбеше с момичетата, взе парче котлет и със свити устни, готови да подсвирнат, го подаде на дога. Беше решена на неупинудено сближаване.

Фруте обърна леко глава и дръпна ушите назад. Не приемаше нищо повече, но с леко драскане направи знак на Кай, че е време да получи намазаната си филия. Парчето котлет беше прибрано, но тя не се предаваше; похвали добре възпитаното куче. Кай беше готов за нови преживявания.

Барбара и Холщайн не дойдоха за обяд. Бяха поръчали да им Увийт печено месо, плодове, препечени филийки и масло, и бяха оставили съобщение за Кай да се качи при тях. Той си представи картината: те седяха някъде там в снега и светът беше светъл пред тези млади създания.

— Какво да правим, Фруте? — Той се разходи с кучето наоколо. — Може и да не повярваш, Фруте, но от няколко дни се чувствам стар. Приемаш, че си остарял, когато простите неща ти се сторят сложни, точно защото са прости. Виждаш ли, този Холщайн, той знае кое е правилното и го прави. А аз първо си поставям бариери, за да мога после да се чудя защо пътят ми не е свободен. Можеш ли да си представиш само, че този мъж пред теб спечели Агнес Гемантес с фриволен блъф и успя да я заблуди в продължение на почти цял месец, че не му е достатъчна? Същият сега стои безпомощен и не знае какво да прави. Особено е с жени, които познаваш от деца и си ги видял как порастват; човек трудно намира път до тях. Изобщо е трудно да започнеш нови отношения с хора, които познаваш отдавна. Американската групичка излезе навън и вече се усмихваше доверчиво. Това окончателно затвърди лошото настроение на Кай. Той цял ден си остана в стаята, докато Барбара не го изведе.

Вечерта Фруте преживя второ премеждие. Кай чете до късно и забрави да заключи стаята си. Фруте използвала случая да натисне дръжката и да предприеме авантюра по коридора. Кай се стресна от подтиснат вик, видя, че кучето го няма и хукна към стълбите.

Отсреща, малко встрани, видя мъж по пижама, който не смееше да затвори изцяло полуотворената врата зад себе си, защото догът стоеше точно пред него. Кай я извика веднага и пижамата бързо се покри, така че не се наложи да се извинява заради кучето. Искаше да го направи на следващата сутрин и запомни номера на стаята.

Но щом попита портиера кой живее там, той му каза името на една дама от Пенсилвания, което обезсмисли всичко останало.

* * *

Последния ден Барбара искаше да ги заведе до една колиба. Оставиха Фруте в хотела и потеглиха още през нощта с фенери. Снегът беше блед и сив като удавник, а кръговете от фенерите изглеждаха дребни и безкрайно отпуснати сред неговата безчувственост.

След два часа на върха се появиха светлинки. Някои бяха поясни, други изглеждаха като в пелена от мъгла. После отново станаха тъмни, а въздухът под тях се освети и се отдръпна. В тази игра печелеха само върховете. Към това се присъедини и червеното, което, слизайки по ската, мина покрай раменете им, мъглата започна да свети като перли, блестеше навсякъде, ръбовете се изпъчиха напред, златни, вцепенени от порива — светлината разби укрепленията, слънцето се издигна над планината.

Студът си отиде. Скоро Барбара си свали шапката. Холщайн разкопча якето си. Кай предложи да свършат начинанието както трябва — якета и пуловери отидоха в раниците, ръкавите бяха навити, а отпред към хижата с тънка бяла блуза крачеше Барбара — като момче, малка, почерняла и изгубена в този скат.

Отпред имаше кухня с камина и дърва за огъня. На една греда бе закачена бележка с полезни предупреждения. Зад кухнята беше спалнята. На южната ѝ страна имаше пейка. Обходиха терена и събраха дърва, за да допълнят наличностите. После всички легнаха на слънце, кой където си пожелае.

Следобед Барбара тропаше с котлета и тенджери. От силния аромат на кафе Холщайн се размърда.

— Цивилизацията си има своето очарование — призна той така изненадващо, че Кай се скапа да се смее и се замъкна към кухнята.

После разгледаха книгата за посещения на колибата и Холщайн изнесе блестящ концерт на устна хармоника.

Вечерта Кай бе обзет от меланхолия. Загледа се навън. Армия от сенки обгръщаше светлината, която бягаше и вече се предаваше, докато най-сетне скочи от покрива на къщата и изчезна във въздуха.

Тишината му подейства. Той се почувства самотен и това чувство се превърна в осезаема самота, щом чу от колибата приглушения разговор на Барбара и Холщайн.

Колебливо погледна живота си в очите и му се стори прекалено да жънеш, без да си посял. Един селянин, който обработва нивата, беше по-честен и истински, дори по-героичен. Беше добре да вършиш скромно ежедневните неща. Останалото бе лъжа; останалото също не беше кой знае какво; и в двата случая не се придвижваш напред.

Кай откри с пръчката снежния улей, който се затъркаля надолу по стръмното. Той замислено гледаше сриващите се снежни топки и потъна в областта на символиката с толкова образни сравнения, че състоянието започна да му изглежда почти безвкусно. Краят освен това беше непредвидим; защото подобни сравнения са като розови венци, където едното цвете автоматично води след себе си второ.

Тогава чу Барбара да го вика и се върна в колибата. На една греда в кухнята висеше газова лампа, а в огнището тлееше огън. С навити ръкави тя подготви вечерята в няколко купички. Холщайн ѝ досаждаше със съвети.

Въпреки това се получи вечеря.

За нощта се бяха погрижили и запасили с одеяла, пуловери и якета. Холщайн заспа пръв. Гласът на Барбара се чу още няколко пъти, после и дишането ѝ се успокои.

Кай дълго остана буден. За него това бе нощ на размисъл. Единственото, което успя да установи посред нощ, беше чувството за глад. Извади бисквити от раницата и най-сетне заспа.

Утрото беше свежо и светло. Хората се разхождаха весело сред сняг и глъч. Летяха облаци сняг от спускащите се надолу скиори, които правеха завойчета.

До отпътуването оставаха няколко часа. Холщайн отиде, за да освободи Фруте от принудителния затвор в хотела. Още веднъж Кай и Барбара останаха насаме. Те седяха един срещу друг; двамата изчакваха. Кай отново усети проучващия ѝ поглед върху себе си, но не

знаеше какво да отговори. И изведнъж му се стори безсмислено да повярва, че изпитва чувства към Барбара. Раздялата правеше всичко да изглежда дребнаво и не можеше да бъде анализирана.

Кай знаеше, че се заблуждава, но нямаше смелост да си признае.

„Тъжен съм“, помисли си той учуден.

Пред входа те се сбогуваха.

— Виждате ли, Барбара, на Фруте ѝ е мъчно, че трябва да си тръгне.

— Да, Кай.

Колата потегли.

— Довиждане, Барбара.

После дойде другият завой и настана празнота.

ГЛАВА ДВАНАЙСЕТА

Мо Филби имаше тесни бедра, като на Диана, изваяни до сантиметър и тя сякаш се носеше във въздуха и бягаше; ако поетите имаха вкус, щяха да възпеят нея в химните си, а не душата. Над колената имаше малка вдлъбнатина, която ѝ позволяваше да заема най-опасната за една жена поза, гледана отзад, без обувки да продължава да излъчва грация и да пружинира.

Кай беше последният, който нямаше да го забележи; той знаеше, че малко жени го умеят и че чарът на тялото не е толкова в ставите, колкото във формата на колената.

Мо Филби, облечена в бански костюм от синя коприна, балансираше заедно с Фруте върху камъните на втората тераса. Зад нея се вееха червени и сини слънчеви чадъри. Над кръглите масички Между кабинките имаше бюфет с широки крака и множество запечатани бутилки и салати. Учителите по плуване с тела на Аполон бяха обсебени от група американки, като спокойно и любезно си вършеха работата: да бъдат шоколаденокафяви, мускулести, добре сложени и чаровни. През час се преобличаха с нови трика. С неудоволствие влизаха във водата. Това и рядко се изискваше от тях.

Кай лежеше на каменната пътека, която достигаше до приборя и с премрежени очи наблюдаваше един креол, който се гмуркаше като амфибия; далеч назад във водата бяха саловете с дюшеци от кокос; те бяха изпълнени с онези крясъци, на които в целия свят е способен само англо-саксонският език.

За Мо Филби сцената със стрелбата по гълъби бе един много неприятен инцидент. Тя веднага разбра за какво всъщност става дума, както и че Кай я беше взел нарочно със себе си. За нея ефектът беше така неочакван, като абсолютно предателство на собствените ѝ планове. Онова, което смяташе, че е изградила през последните седмици, бе обезсмислено само за миг. Без значение беше дали Кай се познаваше с Лилиан Дънкърк, или едва сега започваха дръзка,

безогледна и възбуждаща игра; това бе един от редките случаи, когато единствено фактите са от значение.

Мо Филби беше далеч от мисълта да се почувства засегната. Трябваше да си признае, противно на волята си, че сдържаната ѝ привързаност към Кай се бе превърнала в силна и здрава сплав от яд, учудване и нещо друго, което засега не се решаваше да определи точно. Кай ѝ се изплъзна — още по-лошо; нарочно ѝ се измъкна, а това доказваше, че в отношенията си с него тя все още беше в началото. Ситуацията между Кай и Лилиан Дънкърк ѝ допадаше, тя разбираше от тези неща; действаше рисковано, въпреки своята безгрижност; с малко повече старание от двете страни и всичко можеше да свърши ужасно. Точно такова хладнокривно начало с равностоен партньор си представяше развълнувана Мо Филби за себе си. Затова още погорчиво прие ролята си на безучастен свидетел. Цялото хладнокръвие на мисълта ѝ се разпадаше от това, а Кай не би могъл да направи подобър ход, за да я спечели, да не говорим, че изобщо не държеше на това. Мо Филби седна на камъните до Кай.

— Вчера водата бе толкова прозрачна, че човек можеше да види собствената си сянка на дъното. Като плувах към брега, тя плуваше пред мен отдолу, разкривена от движенията ми. Имах чувството, че самолет лети над облаците и влачи бързо и загадъчно сянката със себе си.

— Странно нещо са сенките — каза Кай. — Можеш да се препънеш в тях. Най-опърничави са нощем пред фаровете. Стоят си в някоя канавка и изведнъж изскачат като животни, стават огромни и побягват изплашени. Разправят една случка, на някакъв човек се наложило да смени крушката на фара си на магистралата. След като потеглил отново, пред колата затанцувал призрак — за миг приличал на човек с разперени ръце, а в следващия — на същински призрак. Не можел да си обясни какво става и едва по-късно забелязал, че при подмяната на крушката във фара попаднала муха, която от отражението на параболичното огледало се увеличила многократно и попаднала в светлинния лъч.

Мо Филби постави краката си един до друг и обви с ръце глезените.

— Много интересно! Струва ми се, че сте романтик.

— И на мен понякога ми се струва.

— Не е ли доста напрегащо?

Тя постави брадичката си върху коляното. Под банския ѝ костюм се отбелязаха фините прешлени на гръбнака ѝ — сякаш, ако ръцете се отпуснеха, щеше да се разхвърчи на всички страни.

— Ако го умееш, не чак толкова — каза Кай, който отново изпита желание да разговаря.

— А ако не умееш?

— Тогава става като с рибаря, който във водата попаднал в собствената си мрежа и се удавил.

— Това трябва да е ужасен край.

— Най-ужасни са последните минути — в собствената мрежа!

— Значи романтиката може да бъде и опасна?

— Страшно!

— Значи трябва човек и да умее?

— Ето ти задача — отвърна замислено Кай — Традиционно човек търси нещо романтично. Какво би станало иначе с любовта?

Синият ѝ копринен гръб се изправи.

— Искате ли да поплуваме?

Те се запътиха към водата; Мо Филби откопча обувките си. Камъчетата под краката ѝ изскърцаха. Хванаха се здраво за въжетата, които водеха до морето и се запътиха натам.

Вълните на прибой идваха млечносини, удряха се в телата им, разбиваха се и искаха да ги откъснат; но ръцете удържаха; следващата вълна ги удари в главите. Те се пуснаха и заплуваха. Зад тях пляскаше Фруте.

Първият сал беше непосредствено до тях. Те го заобиколиха и пропуснаха край себе си. Следващият беше доста навътре и бе празен. Покачиха се на него. Фруте се появи като отломка от бронзова статуя, с главата над водата, остави се да ѝ помогнат да се покатери, изтръска козината си, така че се разхвърчаха пръски. Салът се носеше по вълните. Те стояха отгоре.

— Обявихте ли вече участието си в европейското първенство?

Салът се наклони, Мо Филби се задържа за ръката на Кай и го погледна.

— Все още не е минал срокът за записване — каза той, хвана я неочаквано и безцеремонно я хвърли във водата, а лаещата Фруте скочи след нея.

Те веднага се появиха отново; Кай се изтегна на дюшека, с лице на ръба на сала, близо до главата ѝ.

— Бихте ли желали да хапнете с мен? — Тя му хвърли шепа вода в очите, кимна и бързо избяга.

Обядваха на малка маса на балкона на първия етаж на хотела.

До средата ѝ беше спусната тента, за да запази масата от ярката светлина. Ръбът на сянката падаше косо, така че се получаваше двойна атмосфера: навън — силното, бяло слънце, а под лененото платно — мека копринена светлина.

Мо Филби стоеше на ръба на балкона със светещи коси и блеснал тил, недостижима, една искряща амазонка — тя пресече линията на сенките и кожата ѝ стана матова, усмивката, очите, които не можеха да се определят — отново бе станала жена.

Банята им донесе лека умора, която бе много подходяща за приятен разговор и флирт. Между тях вибрираше еротиката на естетичното, радостта за очите, почти инстинктивното утвърждаване.

Кай приемаше тишината като експанзия, в която много неща бяха преплетени едно в друго, така че той самият не можеше да прецени дали беше отзвук от дните, прекарани с Барбара, или предвкусване на времето с Лилиан Дънкърк, или пък бе влиянието на живата реалност с Мо Филби.

Нещата преливаха едно в друго. Времето се лашкаше и проникваше, растеше и се превръщаше от „едва ли не“, в едно дишащо и треперещо „вече?“, което се беше устремило към Мо Филби; защото тя бе тук и с това беше по-силна от останалите; в нея се събираше неизясненото в едно спокойно „заедно“, временно и мимолетно, и все пак в този особен момент Барбара и Лилиан Дънкърк сякаш духом бяха с нея и я подкрепяха. За кратко време те се сляха в хетерогенен фронт — нежен вариант на непрестанното, тайнственото и женственото, макар и между чужди — женски фронт срещу мъжа.

Мо Филби потопи пръстите на краката си в басейнчето и остави салфетката.

— Подайте ми една цигара.

Тя стана, но не посмя да излезе от сянката под силното слънце.

Кай ѝ подаде огънче, Мо наклони глава малко напред, ръката с огънчето леко се повдигна към нея, на нивото на устните ѝ; видя я толкова близко и ясно, колкото никога досега; шоколадовия тен,

заоблечения маникюр, лицето ѝ също изглеждаше близо; и изведнъж, на мъждукащата светлина на кибритената клечка, която правеше ръката и лицето ѝ по-матови и тъмни в светлината на деня, в това обичайно движение, при вдишването на първия цигарен дим, при което почти отсъстващият ѝ поглед се спря върху Кай, в този миг тя разбра, че го обича.

Беше така изненадана, че се почувства безпомощна. Неочакваното дотолкова я облада, че усети слабост и нужда да се облегне. Тя постави ръка върху пръстите му, като че ли искаше да насочи огънчето; държеше се като на пиацата, без никакви задръжки. Само едно движение и всичко щеше да се превърне в себеотдаване.

Кай не би имал абсолютно нищо против отношенията му с нея да станат по-интимни. Често се бе забавлявал с подобна мисъл; а сега, при тези обстоятелства, идеята напълно му допаднаше.

И все пак изпусна момента — въпреки че притежаваше верен инстинкт, който му помагаше при събития от важен характер и беше достатъчно гъвкав, за да не го издава, а просто да го използва, пред типа, чийто представител беше Мо Филби, той ставаше нерешителен, ако се познаваха достатъчно дълго.

Тя принадлежеше към обърсващата средна класа, у която единственото истинско нещо изглежда бе хазартът. С това тя не ставаше по-незначима, но игра в такива размери изисква все пак всеобхватна човечност и духовна дистанция, за да си струва заниманието с него и да не изпадне човек в заблуда.

У Мо Филби всичко това се намираше в изобилие, за да може с финес да предизвика зло, но беше прекалено малко, за да открие със сигурност едно чувство. И тъй като това може би ѝ се случваше за първи път в живота, се стигна до трагикомедията — тя, винаги сигурна във всичко, при вземане на това решение допусна грешка, и целият ѝ рафиниран арсенал, доказан в множество случаи, сега, когато за пръв път ѝ бе така необходим, не само че отказа, а направо ѝ пречеше.

Съпротивата правеше безпомощността ѝ да изглежда преднамерена и Кай откри игра там, където всъщност я нямаше.

Той се спря и моментът отмина.

Мо Филби се почувства отхвърлена, без да забележи, че изобщо не беше разбрана. Само градусът на чувствата ѝ беше мерило — и тъй като почти го бе преодоляла, изпита срам, обида, беше така огорчена,

но искаше възможно по-бързо да оправи нещо, което изобщо не се бе обърквало.

Тя пожела да се защити с най-близкото, което ѝ попадне. Като се опитваше да обърне ситуацията и да мотивира влечението си към Кай с интерес към някой друг. Мърфи беше най-доброто прикритие. За да реагира незабавно, тя пристъпи без грам дипломатичност.

— Разбрах, че сте направили конструктивна промяна в колата си? — запита тя и седна отново.

Кай беше озадачен от рязката промяна на темата, която не можеше да разбере. Той кимна утвърдително.

— Да, би трябвало да е подобрение. — Сега той стана по-предпазлив и последва следата, по която трябваше да бъде примамен. Започна да дебне. — Чули сте за това — краят увисна във въздуха.

Филби веднага отвърна и се предаде, за да не бъде предадена:

— Да, от Мърфи.

— Така значи, Мърфи.

— Да, той ми спомена за това. Смята, че е важно.

— Е, не чак толкова.

Мо Филби стана по-спокойна, защото усети, че Кай се поддаде; сега продължи ролята си, стигна по-далеч, отколкото всъщност възнамеряваше; но тъй като това ѝ се стори по-малкото зло, тя продължи охотно и пое дружески тон.

— С това състезанието не губи ли част от своето очарование?

— За Мърфи — сигурно.

— Смятам, че и за вас. Точно за вас. Та вие не карате, за да спечелите на всяка цена, а заради напрежението. — Тя си позволи още един малък натиск. — Вие обичате непредрешените ситуации, нали?

Кай стана толкова любопитен, че почти успя да отгатне истината. Който напада така директно, сигурно се чувства застрашен другаде. И той пристъпи към нападение.

— Смятате, че ще бъде по-интересно, ако шансовете се изравнят?!

— Да. — Тя въздъхна. Като че ли опасността беше попреминала.

— А вие специално ли държите на това? — Кай дори не я погледна при този въпрос.

Малко стресната, тя замълча.

Той стана и след малко се върна с къс хартия в ръка и ѝ я подаде.

— Ето двата конструктивни чертежа, за които говорихте.

Изненадана, тя гледаше листовете хартия, които бяха пред нея, обърквана от посоката, в която се развиха нещата и още по-засрамена от преди. Чувството, от което искаше да избяга, се върна още по-силно и я откри още по-беззащитна. Тя с мъка промълви:

— Вие ми давате...

— Това са дубликати, които повече не са ми нужни.

— И защо го правите?

— За да може — леко се подсмихна Кай, — състезанието да придобие по-голямо очарование.

Мо Филби бе прекалено вцепенена, за да може да разсъждава. Бе обзета единствено от глупавото желание да постави всичко на мястото му и да изясни нещата. За нея беше без значение какво ще последва. Взе листите и ги разкъса.

— Не, не е вярно! Не ги искам.

Кай откри взаимовръзката. Нейното поведение издаде това, което липсваше в неговата комбинация. Сега вече той се опасяваше от онова, което преди няколко минути му изглеждаше привлекателно. Нещата се бяха променили достатъчно много, тя бе прекалено развълнувана, в подобно начало би се породило множество заблуди, изясняване, сдобряване и подобен трагичен комфорт; точно това, което за него не беше от значение при Филби. Той не искаше просто да бъде обичан от нея; това би било крайно примитивно и монотонно; защото за тази цел тя беше прекомерно опитна послушничка.

Така че отложи за по-късно събирането на плодовете, които бяха узрели днес, а освен това направи и още нещо. Смачка разкъсаните листи, хвърли ги пренебрежително на пода и каза:

— Жалко за идеята, но на практика тя е неизпълнима. Опитяхме, не става. Чертежите наистина са интересни, но практически са напълно без стойност.

Мо Филби се облеци.

— И вие изобщо не сте го изпълнили?

— Опитяхме, но конструкцията наистина се оказа неуспешна.

— А плановете са...

— ... Без значение.

Кай се засмя сърцато. Като че ли бе успял с трудна шега, защото никой от двамата не би взел на сериозно неговия етюд. Тя го погледна

недоверчиво и едва устоя да не избухне. Това беше черен ден за плановете ѝ.

Кай побърза да я измъкне от собствената ѝ несигурност, за да я накара да повярва, че явно е пропуснал нещо. Те започнаха идиличен разговор и Мо Филби набра отново смелост.

След няколко минути предложи да пийнат кафе пред казиното. Знаеше, че там ще срещнат Лиевен.

Тръгнаха — Мо Филби все още плаха, но вече по-концентрирана, размишляваща, за да си изясни нещата. Не ѝ остана време за това, защото Лиевен беше зареден със забавни истории. Той много духовито разказваше за малко съмнителната графиня К., на която съпругът ѝ водел любовниците ѝ у дома, докато най-сетне един от тях толкова се засрамил, че пренебрегнал приятелството на графа, явил се пред него и му признал всичко. И въпреки че графът имал дълъг списък на нейните похождения, другият трябвало доста да се потруди, докато не го убеди да приеме двубой. Това бил най-смехотворният дуел, който е имало някога, тъй като в своята възбуда пока依лият се Дон Жуан, забравил, че не трябва да улучи, а прострелял графа в бедрото. Така всичко се обърнало надолу с главата, защото останалите приели, че е било истина, дотолкова сериозна, че защитникът се бил отбранявал. Всички били изненадани от инициативата на графа и решили, че се е променил, така че останалите Донжуановци избягвали общуването си с него, докато цялата история полека-лека се потули.

Междувременно Мо Филби отново се бе взела в ръце. След половин час Кай стана и остави Лиевен на полесражението. А той дори и не подозираше, че му предстоеше да жъне онова, което не бе посял.

ГЛАВА ТРИНАЙСЕТА

Кай проведе кратък разговор с Холщайн. Прегледаха заедно методите на тренировка и се разбраха кога ще се срещнат в Сицилия.

— Обърнете внимание на спирачките, Холщайн; планинското надбягване трябва да спечелим точно с тях.

После и това приключи и той се върна в хотела, за да опакова багажа си. На площада пред казиното чакаха много коли с куфари. Хотелският омнибус беше натоварен догоре с багаж. Сезонът беше към своя край.

Кай изпрати един куфар до яхтата на Лилиан Дънкърк. Останалите остави в своята кола; Холщайн трябваше да ги закара до Генуа и да ги остави на багаж.

Дойде раздялата — с прозореца, балкона и изгледа към плажа. Той ги обичаше, защото му бяха станали близки. Морето и въздухът бяха меки и тихи, като акорди, които предхождат самия тон, зараждащи се мелодии, малко преди да разцъфнат в ухото и да се отправят в далечината.

Може би скоро ще прозвучат камбани — може би ще дойде и голяма буря, пъстрата птица се спусна от брега назад към хоризонта — метежен и гибелен.

Безцелни часове преди изпълнението, без очакване и воля — странен миг, където вятърът може да се превърне в съдба, а облакът — в предопределение, където сърцето е магнит, освободен за миг от своята сила, оставен на произвола на полюса, който тъкмо преминава.

Златен час на беззащитност, на връщане у дома и на себеотдаване. Прави онова, което ти харесва, майчице Земя — нека вятърът, който идва пръв, да издае платната ти.

Безпокойството мълчеше. Платната бавно се насочваха на юг. Отминалото избледняваше. Животът приближаваше средата на деня и човек не мислеше за утрото или за вчера. Това беше едно равенство, което е толкова отдалечено от бурята, колкото и от тишината.

Следобедът стана по-цветен. Краищата на залива се разкриваха все по-ясни и отчетливи. Слънцето грееше косо, бавно разтвори сянката на склона и го превърна в равнини и кубове. Червеникава мъгла на запад, а пред нея чернееха палмите. Светлината вече не се излъчваше, а заля улиците, морето.

Железницата свирна и изпод камъните се появиха вагоните, непрекъснатата следа от джет по ръба на залива. Той изчезна — лъскаво синкав, с овал на седеф — и остави след себе си облак дим.

Автомобилите се стрелкаха безшумно на кръстовищата пред Терминус, по посока на плавната служба. Големите омнибуси с добри амортизатори и гуми, караха на зиг-заг пълни догоре, чевръсти като бръмбари, които се шумуват зад ъглите. Откъм кафе дьо Пари се чуваше музика.

Кай слезе надолу и даде нареждания на портиера. Изсипа дребните пари от джобовете си на негъра, който седеше на портала.

На площада автомобилите обикаляха в колелото му и потокът им нямаше край. Момчета, облечени в бяло, висяха на стъпалата и съпровождаха колите до спирките. Няколко ролери паркираха чак до масите, за да се срещнат за кратко с познати. Полицаяте стояха като императори на градът-държава — в бяло, със златисти шнурчета и униформени тропически шлемове. Една каравана-кухня сякаш ги затисна.

Над стръмно спускащата се улица към Мирабо, високо горе се открояваше тясната ивица на Корниш, която водеше към планината.

Кай се обърна и слезе по стълбите към булевард де Монте Карло. Той удължаваше минутите навън, дотолкова уравновесена изглеждаше хармонията на приближаващото в неговата душа, че би искал да го забави, да го накара да почака — в тази нежна тишина, която представляваше сън, щастие и познание. Щастието винаги предхождаше останалото; и той искаше да го проточи, да го задържи, колкото се можеше по-дълго.

Стоеше на широката крайбрежна улица до пристанището. Кулите на Монако бяха пред него, скалите горе, едно неспокойно място, което се беше разраснало като пълзящо растение нагоре към планината.

Акведуктът Тиро Пижон, катерещ се с множество завои над морето, наподобяваше римски водопровод. Светлини блестяха вече в бижутерийните магазини на булевард дьо ла Кондамин. Часът между

деня и здрача, все още подвластен на светлината, в който вече пристъпва мистиката на вечерта, когато италианките от ломбардийската долина започват да се поздравяват с „Felicissima notte“ — „щастлива вечер“.

Време беше да потегля. Яхтата го очакваше. Прозрачната вода се плискаше край носа ѝ. Яхтата леко потреперваше и бучеше; беше вече под пара.

С един-единствен скок Фруте постави тънките си лапи на палубата. Кай я последва. След няколко минути яхтата се отдели от брега и се насочи към открито море.

Кай беше сам на палубата. Никой не му пречеше. Той се беше вторачил в рилинга и следеше с поглед водовъртежа на кила. Приливът бе осветен в червено от вечерното слънце. Кобалтовосини и зелени отражения прелитаха като светли петна и се разлагаха в раздвижената вода. Започна да духа вятър.

Фруте повдигна глава. Дойде Лилиан Дънкърк. Те дълго стояха един до друг и наблюдаваха отдалечаващия се бряг. И двамата знаеха, че заедно с брега, зад тях оставаше каквато и да било закономерност.

Бяха достатъчно силни, за да издържат едно преживяване, което подминаваше всякакви спирки, което бе дошло като дар и щеше да си отиде, без да може да бъде извикано, но и без да може да бъде задържано.

Затова не пропиляваха времето си в опити да го обвържат и закрепят по някакъв начин, а му се отдадоха — знаеха, че то щеше да продължи не повече от едно дихание, поздрав или ръкостискане.

Бяха прекалено сродни, повече, отколкото ако биха живели продължително време заедно.

Бяха отказали някои незначителни съблазни, за да успеят пълноценно да се отдадат на големите. Скептицизмът, с който бяха отхвърлили лошите чувства, сега им помогна в необичайната ситуация, която в очите на наивника изглеждаше като романтичен идеал.

Бяха първите хора. Плуваха в един ковчег над потъналата земя; дойде утрото, обедът, вечерта, нощта — но времето не помръдваше, корабът беше омагьосан, а часовете течаха златни и пълноценни.

Не се опитваха да степенуват или да форсират нещата. Познаваха границите на щастието, не разбираха от количество, но ценяха структурата. Нещата бяха по-големи или по-малки, всичко зависеше от

това, какви ги направи човек, те изпитваха спокойно, не мистично благоговение, и не експериментираха — за щастие нещата живееха в самите тях.

Затова нямаше патетичност и велики словоизлияния. Важното беше само да се правят ежедневните неща безпроблемно и правилно. Очарованието на света се състоеше в това, че всичко минава и отминава, че човек го знае и доброволно се признава за съпричастен.

Това даваше възможност във всеки момент да разцъфти очарованието. Нямаше плоски места, защото човек оставаше винаги на повърхността. Та нали тя беше много по-пъстра от останалото?

Лилиан Дънкърк и Кай се намираха в състояние на отпусната ведрост, осъзнали несъвършенството на любовта; те не се опитваха да се слезат в едно — а се стараеха да останат отделни личности.

Бяха се изтегнали на шезлонгите на рилинга и наблюдаваха как цели пасажи риби с тъмни гърбове идваха с прилива.

Хвърляха въдици, когато яхтата оставаше неподвижна и им се струваше, че в прозрачната вода виждат костенурки и октоподи да плуват около тях. Малките вълни бучаха и тихо се разплискваха долу под ръба на яхтата. Седяха под платнения навес, бяха облечени в светли ризи и свободни панталони, с меки риболовни шапки и се обзалагаха кой пръв ще хване нещо. Понякога цяло ято пресичаше бързо корковите тапи. Които бяха на повърхността, или пък се появяваше леко подръпване на влакното.

Беше приятно да се гледат люлеещите се върху вълните овали на слънчевото отражение. Ако човек се наведеше плътно до носа, можеше да види отдолу дълбини. Те като че ли понякога се отваряха тихомълком.

Бяха събрали през живота си достатъчно от нещата, зад които подозрително се прокрадват философски символи и сега лежах спокойно по гръб. Пред очите си виждаха само синьо и почти изчезнаха в него.

Оттам се излъчваше мощно внушение. Усещане за дишащото чудо на едно тяло. Никое от сетивата не го побираше, това правеше усещането още по-съвършено; взрени в небето, те се сливаха с него, без да се размият контурите, без да се помръднат, залени от светлина, която изглеждаше вездесъща, но можеше да се усети едва когато човек бавно започваше да потъва в нея и се изключваше, щом човек се

насочеше по посока на общото, щом като силата на съжителството прескочеше и границите бяха освободени за едно особено и много интензивно чувство. В което духът като че ли се разпростира по цялата кожа, този възхитителен инструмент на нежна чувственост.

Усещанията изчезваха като дим пред пастета от скариди, който готвачът умееше да приготви гениално.

На борда имаше радиоапарати и понякога в ефира се хващаха концерти от Лондон и Париж. Често те биваха прекъсвани от неразбираемите знаци на корабни телеграфи — няма по-приказливи от кораби в открито море, чувстват се длъжни да разкажат на всеки, че пътуват за Пернамбуко и Коломбо.

Дните преминаваха безгрижно и спокойно. Двамата не говореха за минали неща. Държаха се така, без всъщност да са го обмисляли предварително.

Понякога се разделяха. Кай седя цял преди обед в спасителната лодка и чете. Когато му се приискаше, оставаше там и следобед. И двамата носеха нещо детинско, без то да изглежда извратено или форсирано; като че се пораждаше от природосъобразния им начин на живот.

Чувствата не се обсъждаха. Затова и не можеха да се наситят един на друг.

Пред спуснатите платна преплетоха гъвкави шпаги и вечерната светлина придаваше бронзов оттенък на раменете им в този изящен дуел.

Телата им се плъзваха едно към друго като котки, с меки, протяжни движения, внезапно се дръпваха, от китките им излитаха искри. Стомана дрънчеше в стомана, напрежение и ярка искра просветваше; така с рапира в ръка, сякаш бяха в американската прерия, леопарди се стрелваха в своя скок, пореха въздуха и попадаха на острието на дългата метална рапира.

Кай хвърли оръжието.

— Време е да престанем, иначе ще стане сериозно. Странно как те увличат тези шпаги и се опитват да проникнат в нещо дишащо, някак си съвсем просто — сякаш се плъзват във водата.

През нощта повя южнякът. Месецът на небосклона стана огромен като в тропиците. Палубата бе осветена от нематериални отражения. Не можеше да се спи.

Обикаляха палубата. Там се търкаляха още шпагите от вечерта. Кай взе едната и я огъна.

— Ще се развалят от луната — той ги хвърли високо във въздуха в прилива, те изсъскаха и изчезнаха. — На такава луна не бива да се носи оръжие.

Седнаха на предния край на яхтата, плътно един до друг със завити колена. Лилиан Дънкърк беше бледа. Морето беше като олово, а яхтата го разцепваше като сребро. Среброто фосфоресцираше и беше лъжовно.

Бавно дойде вятърът и запя сред прътовете. Луната беше убийствена и не би трябвало да се седи под нея без защита, флуидите ѝ, както се знаеше, убиваха живота. Когато затваряли млади животни, светлината ѝ ги превръщала в нощни сенки със зелени очи. Ако се ядяла кокошка на пълнолуние, според негрите, човек добивал сила, идваща от стомаха, да вижда в бъдещето. Приказно бе и дървото уалала, което се разцепило чудновато.

Кай разказваше за легендите на местните. Имало магия, която убивала, и амулети, които предпазвали. Някога му направили магия с метеорити и огнени опали — но една девойка от Ява му донесла аметисти, които го спасили; било в някакво село, където нямало хинин. Тя тръгнала с него, но си отишла отново завинаги. Лилиан Дънкърк разбра, без да пита повече — девойката беше умряла.

После Кай каза малко натъртено:

— Вълнуващо е ден след ден да създаваш живот.

— Само сега.

— Ужасно е, че не можеш да скочиш като от кораб на кея, за да си отпочинеш. Това е пътуване без прекъсване.

— Само така изглежда.

— Човек живее и живее, тръпки да те побият. Защо не може да спре, да изчезне за определено време и после да се появи отново?

— Дали не се появяваме отново?

— Точно такива — не! — каза Кай и се засмя. — Луната прави човека бунтар. Защо не можеше на този кораб да разбърка годините и месеците. Днес предпочиташ това, утре — онова, един ден от четирийсет и петата ти година, а после — един от осемнайсетата, пъстро, както си поискаш. А сега сме си все същите и все нещо ни липсва.

Лилиан Дънкърк мълчеше.

Кай продължи:

— Колко сте красива на тази лъжовна светлина, на този така безсилен светлинен декаданс. Виждам очите ви, устните ви, виждам раменете ви, фехтовахме се и още усещам движенията ви. Можете ли да разберете, че това е прекалено малко? Иска ми се и вчерашния, и утрешния ден, когато се събудя от обсебващата мисъл, че не мога никога да притежавам един човек, както смътно ми се струва, да не е така. Нещо ни е в повече — или разума, или кръвта. Щеше да е по-просто, ако имахме само едното. По очите ви виждам, че мислите ви са насочени изцяло към мен, знам че това е само сега и по-късно няма да е същото. Но искам да си го мисля безмълвно и неумело, защото луната преобразява. В този миг усещам, че е цяло щастие да седя така и да знам какво мислите; смятам, че ако човек знаеше формулата, би успял да вкамени дъха на времето и да постигне вечността. И все пак: вие изцяло сте обърната към мен, но същевременно наподобявате на ореол, който си пробива път в мъглата, става по-ясен, като се доближиш до него се превръща в образ, а после отново се разпада сред мъглата. Бих искал да огъна тези два губещи се края, да ги задържа в ръцете си като кръг, да ги стегна, да ги хвана със стрела и да ги заключа в отвъдното. Веднъж да напълня този кръг с всичко от себе си, да усетя хиляди лица, в един дълъг коридор! Мразя тази последователност — защо нямаше съществуване един до друг! Това е странен час. Не съществува нищо вън от нас; всичките ми мисли стигат до вас, а всички ваши мисли — до мен — това е благоприятна констелация за щастието; и все пак е нежелателна. Този наш час на съвършеното щастие, с разбиращите ръце, с мъдро сърце, със слети души, като произведение на изкуството, дестилирано като чист продукт на съществуването — към това принадлежи и смисълът на един живот, че може да се почувства чист без утайка — това не ви ли натъжава?

Лилиан Дънкърк повдигна ръце и кръстоса пръстите си, за да погледне през тях.

— Само да поискаме. Времето ще е мъртво.

— И така може да се каже. Когато грейне месецът, в чувството се появяват мехурчета. Убеден съм, че току-що съм прозвучал много глупаво.

— Напротив — целеустремено. Погледнете за миг през решетката от пръсти. През нея морето изглежда като стадо слонове със сиви гърбове. Непогрешимо съществуване един до друг.

Някой бавно се залута по палубата, после започна да тършува и се появи Фруте, бледа на лунната светлина, сива и странна със своите крака и стъклени очи. Кожата ѝ беше топла и движението — спокойно; тя пъкна глава под ръката на Кай.

Стана тихо. Долавяше се само дишането на Фруте. В сподавения плисък на вълните корабът се повдигаше и слизаше, като заедно със себе си поемаше и потрепващия хоризонт.

Започна нежно въртене, а в центъра му бяха тримата — три сърца, в които се люлееше нощта. Всяко туптеше само за себе си, а над тях изплуваше общата жизненост. Усещаха вселената недостижима на хоризонта, и превръщаща се в нищо и в безкрайност; но те спокойно му поставяха граници, начало и край, а това между тях се наричаше живот.

Не се изгубиха в това лутане, защото Лилиан Дънкърк вече си поръчваше смес от козя сметана, Мараскино ди Сара, малко вермут и няколко капки ангостура, която Кай бе открил. Беше донесъл за себе си гарафа коняк, а за Фруте — уредена от готвача, дебела колкото ръката му пръчка салам.

Дочакаха победоносно изгрева.

Дните се изнизваха и никой не питаше за тях. Във въздуха продължаваше да се носи ведрото настроение и се извиваше в дъга над кораба от хоризонт до хоризонт.

Но после дойде денят, в който отново имаше часовници, и време, и срокове. Яхтата се отправи към Неапол и Палермо.

През последните нощи се появи буря и незакрепените предмети в каютите раздираха като изстрели тъмнината. На сутринта вятърът беше утихнал, но морето още бушуваше развълнувано. Много бавно водата се поуспокои.

Следобед на хоризонта изпълзя красив залив. Още около обяд там някъде самотно се извиваше тънка струя дим право нагоре като отвес.

Кай се усмихна на Лилиан Дънкърк.

— Да не разваляме нито миг, защото знаем, беше неповторимо и невъзвратимо. Нека приемем, че това са последните часове —

меланхолия и тъга — нюанси на щастието. Какво би било щастието без раздялата?

Заливът растеше и растеше. Превърна се във верига и огради синята омара от двете страни със земя — нагоре към терасите на града, склона и чак високо в планината — Неапол.

Подминаха, заливът остана зад тях, потъна в морето. После приближиха буйната растителност на Сицилианското крайбрежие. Впечатлението от Сицилия беше различно — нещо африканско, а и нещо тропическо. Яхтата забави скоростта си.

Само няколко думи — един вик на Лилиан Дънкърк:

— Ще бъда на европейското първенство.

Малката лодка изчезна, и земята, палмите и хората застанаха между Кай и яхтата.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАЙСЕТА

Кай остана за кратко в Палермо. Нае кола и замина за Термини. Шофьорът взе трийсет и седемте километра за двайсет и пет минути.

Голяма проветрива зала; пред нея стоеше покрита с прах спортна кола. Кай се вгледа по-внимателно; изглеждаше като модела на Мърфи. Той накара шофьора да спре и позна Мърфи, който гледаше към колата, а после направи няколко многозначителни жеста към залата. Двама монтьори се появиха и започнаха да тикат автомобила вътре.

Мърфи се обърна към Кай. Размениха по няколко незначителни думи. Кай усети упоритостта на другия, който не му даваше никаква информация и беше непробиваем.

Продължи нататък и се сблъска с Холщайн, който тичаше насреща му, а ръцете му бяха пълни със свещи. Трябваше да си припомни колко ли време измина, откакто не го беше виждал? Беше изтекъл по-малко от месец от последната им среща — а би могло да бъде и година. Но сега, щом се изправи пред него, между тях не съществуваше нищо друго, освен естественото връщане към обичайното.

Изживяното с Лилиан Дънкърк беше потънало като остров в морето; от него по-нататък не водеха никакви връзки. Кай се развесели и запита:

— Какво им е на свещите?

— Вече дни наред ги сменяме. Сега открихме един много устойчив тип, който издържа дълго на високите обороти. Щях да забравя, има поща за вас.

Той донесе куп писма и вестници.

Кай ги прегледа бегло. Холщайн му разказа, че получил писмо от Барбара. Барбара...

Кай също имаше в пощата си писма от нея. И въпреки това почти болезнено прие думите на Холщайн.

Бе учуден на самия себе си; колко странно нещо бе сърцето: той се връщаше от една жена и при нея беше забравил другата — мислеше

за другата и забрави онази, от която идваше. И никоя от двете не бе излязла от съзнанието му. Нямахше нищо на света, за което без никакво право се фантазираше повече от любовта.

Преди всичко тя беше много по-афористична, отколкото човек очакваше. Не можеше да се понася прекалено дълго и да остане безнаказана. Тя изискваше паузи, за да издържи по-дълго. Кай считаше, че датите на състезанието с метафизична мъдрост се вписваха в неговата психология. Те идваха точно на място — както и последния път.

Гледаше със светнал поглед към планинския масив, улиците и небето.

— Често ли караете, Холщайн?

— Почти всеки ден.

— И при дъжд ли?

— Не валя. Малко променихме спирачките и смятам, че при мокър път бързо може да се убие скоростта.

— Лиевен пристигна ли?

— Да, дори идва вече вън.

— Но не често?

— Не прекалено често.

— А монтьорите?

— Всички са тук.

— Ще стартираме с три коли. Колко ще участват от типа на Мърфи?

— Четири.

— Четири?

— Доста е внимателен.

— Вече забелязах. Той е предизвикателно предпазлив.

— Едва от скоро. Преди това беше също така доверчив. Идваше всеки ден и дори ми даваше съвети, които бяха добри. Не знаех точно какво иска. Най-сетне забелязах как търсеше по заобиколен път да изкопчи информация за подобренията ни по карбуратора. Щом ясно му дадох да разбере, че се лъже и не сме успели, се отдръпна. Имам чувството, че страшно съжалява, дето е дал съветите си за една загубена кауза. Не мога иначе да си обясня поведението му.

Кай добре си представяше другото. Той попита:

— Мо Филби в Сицилия ли е?

- Да, в Палермо.
- Идва ли тук?
- Веднъж с Лиевен.

Кай потропваше с пръсти върху капака на радиатора. Изпитваше удоволствие от това и с другата ръка започна да имитира тимпани. После престана.

— Холщайн, трябва да спечелим на всяка цена.

— Наистина трябва.

— Ще започнем утре със здрава тренировка.

— Можем да започнем още днес.

— По-добре утре — днес смятам да си създам нужното за това настроение.

Лесно е да се намери някой в Палермо. Не след дълго Кай се обади на Лиевен, който настоя да говори веднага с него. Малко озадачен, Кай отложи срещата за вечерта, тъй като Лиевен не му посочи определена причина.

Беше малко напрегнат и подозираше забавна интрига, свързана с Мо Филби.

За да направи по-добро впечатление, той беше вече в трапезарията. Когато Лиевен пристигна. Покани го да вечерят заедно. Забеляза, че на Лиевен му стана неприятно, защото първоначално отказа.

— По-скоро бих искал да обсъдим нещо, Кай.

— Та нали за това сме тук. Но е доста скучно да се храниш сам. А тези малки предястия са неповторими. Такива човек може да хапне само тук, на морето.

Лиевен се поколеба. После проумя, че един отказ не би променил нищо и все пак беше по-добре да вършат нещо. Вместо да чакат заедно бездейни.

Кай започна пръв.

— Холщайн изглежда се е подготвил отлично.

— О, да.

— Той постоянно е на пистата.

— Да.

— Защо са тези едносрични отговори, Лиевен?

— Е, човек си има своите тревоги.

— Не можете и да го отречете. Искате ли от този сладкиш с многолистно тесто?

— С удоволствие.

— Вкусно е, нали?

— Много вкусно.

— Искате ли да изпием кафето си навън?

— Бих предпочел.

— Добре! Да открием някое местенце. Местенце, където да си поговорим, нали така?

Лиевен се засмя.

— Много сте мил, Кай. Дори не сте любопитен защо идвам при вас. Ето пуретите със зеленото листо отгоре. Нека да запушим.

Изпиха кафето си. Лиевен си мърмореше нещо. Преди бързаше да говори с Кай, но сега вече като че ли се бе поуспокоил и премисляше как да насочи разговора в безобидни коловози.

Кай прекъсна усилията му.

— Мо Филби също е в Палермо.

— Да.

— Отдавна ли?

— От няколко дни. — Лиевен изпусна кръгчета дим и ги съзерцаваше. После замислено добави:

— Дойдохме заедно.

— Да — каза Кай, също така зареян във въздуха, видимо отсъстващ, но тайничко развеселен.

Лиевен замълча. Изчака въздействието от последните си думи. Това доказа на Кай, че отношенията му с Мо Филби се бяха променили. Лиевен имаше гузна съвест, защото така и не разбра какво изпитваше Кай към Мо Филби; подозираше повече, отколкото реално съществува, или поне определени намеци на Филби целяха да го убедят в това.

Не можеше да си представи, че с равнодушното „да“ Кай беше приключил с въпроса. Бе доста вещ и знаеше, че точно в отношенията с жена всичко беше възможно и нямаше нищо маловажно. Освен това от него можеше да се очакват какви ли не чудатости, а и отсъствието му през последните седмици...

— Каква прекрасна Ясена!

Кай наблюдаваше пурата между пръстите си.

— И пурата е много добра, Лиевен. Свежа е. Като че ли току-що е свита.

— Наистина е само от няколко дни. Пратиха ми ги по куриер.

— Чудесно. Ще ги изпушим заедно.

— Ама, разбира се, Кай. — Лиевен се заслуша, имаше и друг скрит подтекст.

— Това са истински пури на мира. Има нещо в тях, което всичко разбира и нищо не прощава. Особено първата им половина. Човек би трябвало, при цялото ми уважение към качеството им, да ги пуши само дотам. Втората половина е вече малко по-тежка. Човек може да си го разреши, не смятате ли?

— Винаги ли?

— Странен човек сте, разбира се, че винаги. Много мило от ваша страна, Лиевен, да откривате взаимовръзки там, където ги няма. Някога, когато бяхме значително по-млади, сред ранно узрялото познание на романтично настроение, ние си обещахме никога да не си разваляме приятелството заради жена. Мисля, че е непоклатима идея. Защо изобщо да говорим за това?

Лиевен въздъхна, и възкликна спонтанно:

— Тази мръсница!

Кай се засмя:

— Но защо?

— Объркана история.

— Жени като нея създават само объркани истории.

— Разбирам ви, ако го казвахте преди това, но като епилог? Защо?

— Трябва да ви избавя от една илюзия: всичко това е отдавна. Вие не можете да прецените нещата от всички страни. Аз имам поглед върху всичко, а то е доста забавно. За Мо Филби е важна личната сензация, че европейското първенство е всъщност битка за нея самата. Около това, естествено, играят и други неща — миловидност, грация, индивидуалност, даже и човечност — в противен случай би било глупост, за която не си струва да се говори. Но колко умело е преплетено всичко, особено сега. Това е, извинете ме, Лиевен, добро постижение. А щом и самият вие сте замесен, това е дори отлично постижение.

Лиевен не разбра добре, но усети, че победата над Мо Филби не беше пълна, дори му мина през ума, че не беше никаква победа, а по-скоро клопка. Засегна се; но равнодушието му — неговата жизнена позиция го укротяваше донякъде. Бързо намери успокоение в красивата философия на притежание, въпреки всичко.

Гневът от изстраданото, защото той би могъл да получи това с много по-малко усилия, го правеше словоохотлив. Ако Филби не го беше подвела, никога не би му хрумнало да води този разговор с Кай. За да позаглади нещата — стана сърдечен и започна да споделя.

— Мислите ли, че иска да ни раздели? Преди няколко дни ми разправяше, всъщност това не е вярно, нищо не ми е разправяла. Между нас се породило доверие и тя много умело ми подчертаваше, че проявявате определен интерес към нея. Как е успяла? Сега не мога да си обясня. Правеше го по такъв убедителен начин, че ми се стори наложително да разговарям с вас.

— Разговорът ни е единственото нещо, което не е успяла да предвиди.

— Какво значение има?

— Така просто се губи смисълът. Тя е искала да настърви и вас за състезанието, точно както Мърфи и мен. Трима тайни конкуренти, от което двамата явни, много напрежение. Дори е за завиждане, човек да преживее състезанието по този начин. Има богат опит във флирта, не може да ѝ се отрече.

— А аз... — Лиевен поклати глава, — да не се досетя!

— Не се отчайвайте — пошегува се Кай, — ралито едва започва.

Лиевен беше потресен от самия себе си. Първоначално бе пресметнал всичко така ясно, и всичко стана според очакванията. Моментът на слабост, който неминуемо идваше при всяка жена, това той знаеше от практиката, бе дошъл и при Мо Филби веднага след заминаването на Кай. За съжаление, наистина, трая кратко, а Лиевен не го беше предвидил. Като неин приятел, той се явяваше пикантен епизод за засегнатата Филби. Тъй като не познаваше предисторията, тълкуваше нещата съвсем различно. Вместо да спре дотук, той започна да тръби. Непостоянната му жертва беше започнала отново да играе, а той се оказа толкова глупав, че приемаше в своя полза неща, които имаха съвсем друга цел. Намеците, които Мо Филби правеше за Кай, дотолкова му заприличаха на явно доказателство за трайно

привличане, че го накараха да провокира този смехотворен разговор. Така е, щом се поддаде да бъде отдалечен от доказаните си принципи и примамен в полето на истинските чувства: Лиевен имаше неясното чувство, че ще се наложи да заплати всичко до край. Той беше искрено обезкуражен и се чувстваше засегнат. А това, че уютно беше запълвал живота си с подобни задкулисни машинации, само подсилваше моментното му отчаяние. Той изглеждаше направо комично.

Сега се разтапяше от добродушие и доставяше на Кай искрено удоволствие, като му разказваше какво смята да направи.

Кай го спря.

— Звучите почти патетично. Защо сте така обиден?

Лиевен понечи да обясни подробно, че ни най-малко не бил обиден.

— Тогава го приеете така, както вие самият винаги сте го правили.

Лиевен замлъкна. Ето къде се криеше проблемът. В своята непредпазливост той, без да иска, се беше влюбил. Не прекалено, но достатъчно, за да излезе от релсите, щом го разкриха.

Кай продължи:

— Това ще бъде най-оригиналното състезание, в което съм участвал. Трябва да признаете, че психологическият привкус значително изостря напрежението.

Лиевен кимна.

— За съжаление.

— Днес Мърфи ми се стори парче лед.

— Напълно го разбирам. Как ли пък на него му е представила нещата!

— Той явно е съгласен. За него шансът е ясен: ралито за Мо Филби. Не е чак такъв декадент, за да представя, че то е по-изискано, но тези американци приемат всичко като нормален спорт! Имат завидна нагласа към сложните неща. Практични са, не може да им се отрече.

Лиевен мрачно се занимаваше със своята пура. По лицето му пробяга една мисъл и неволно излетя:

— Мисля, че тя се отнесе направо некоректно към мен.

Кай вече не можеше да удържа смеха си. Лиевен го погледна учудено. Това накара Кай да се разхили още по-силно. Лиевен му се

струваше завладяващо добър в това фантастично уточняване на свое и чуждо, и изобщо не му бе хрумвало, че в отношението си към него Филби бе използвала същите средства, които обикновено използваше той самият. Просто го бяха изпреварили. Той продължаваше да се чувства неудобно и опита да смени темата.

— Кога ще започнете да тренирате, Кай?

— Утре.

— Мърфи ще бъде безпощаден противник.

— Особено след като Филби го е докарала до отчаяние.

— Това се вижда още от четирите коли, които е обявил за състезанието.

Кай изведнъж почувства към Мо Филби огромна симпатия. Тя изключително умело бе използвала отсъствието му. Комбинацията беше безупречна и всичко бе блестящо подготвено. Беше достойно за покер. Напрегнато очакваше срещата си с Филби, особено след последната им раздяла, която беше малко неприятна за нея. Беше твърдо решен да не ѝ облекчава живота.

Лиевен извади документи от чантата.

— Навигатор ще ви бъде Фиола, нали?

Кай кимна.

— Обещах му. Той е най-подходящ; познава точно маршрута.

— Добре, предвидили сме следната тактика:

Холщайн се опитва да мине веднага начело и да наложи убийствено темпо. Ако стигне до четвъртата обиколка, ще бъде достатъчно. В първите две обиколки трябва да се опита да взриви пистата, за да можем да се измъкнем и да се освободим от зоната на карамбола. По-слабите коли ще бъдат съсипани от това темпо. Холщайн води първите две обиколки, ние сме непосредствено след него в групата, без да губим връзка. В третата обиколка тръгваме с нашите коли напред, надминаваме Холщайн, който започва да пести сили, за да остане резерва. Аз повеждам, вие оставате плътно зад мен. В четвъртата обиколка давате газ, задминавате ме и тръгвате да изпреварвате, ако все още е останал някой пред нас.

— Значи защита, покриване. Екипът винаги заедно. Пеш погрижи ли се за колите?

— Не повече от останалите конструктори. Страх от случайността.

— Не трябва ли да оставим Холщайн напред? Може би просто ще задмине всички и ще успее да спечели.

— Рискът е прекалено голям. Но можем още утре да поговорим отново с Пеш.

— Ще ми бъде приятно, ако точно Холщайн спечели.

Лиевен се засмя.

— Поне ще бъде изненада за Мо Филби.

Той пресмяташе. Сега се предоставяше някаква възможност без да се налага да се отказва. От това би могло да се извлече много, ако експериментът успееше. Неподозираната развръзка би могла да подейства лечебно на Мо Филби. Би могъл малко да си отмъсти, а може би да получи и нова възможност. Той остави документите настрана.

— Сериозно ли го мислите, Кай?

— Ами, разбира се. Защо поне да не опитаме?

Лиевен беше спечелен.

— Какво да правим с Пеш? Той е достъпен само за реални причини.

— Няма да ви е трудно да го убедите, че това действително е най-добрият шанс.

— Ще се опитам.

— И двамата ще го направим. Тогава ще повярва.

— Освен Това, при нужда, може да разпореди друго. След всеки кръг ще спираме в бокса за смяна на гуми; Пеш не иска да поема риск с пукане на гуми. При неочаквани обстоятелства може да се наложи да караме по друг начин; човек не знае какво може да се случи. Този план е временен. Най-важни са разпоредбите по време на състезанието.

— Добре. Ще дойдете ли утре с мен?

— Да. После искам да тренирам с Холщайн.

Кай не се учуди на новата идея на Лиевен, който държеше да подготви добре Холщайн. Кимна равнодушно.

— Има още достатъчно време.

Лиевен бе видимо развеселен.

През следващите дни Кай остана в Термини. С Холщайн спяха при колите. Непрестанно изпробваха нещо. Работеха до късно през нощта, изчисляваха, мереха, проверяваха.

Пеш идваше с Лиевен всяка сутрин, още в ранни зори. В момента, в който отвореха пистата, колите потегляха, за да не пропуснат нито минута.

Почти всеки ден Кай се срещаше с Мърфи. Те се подминаваха, но се опитваха да си докажат нещо. Всеки от тях се опитваше да привлече вниманието на другия. Зад храсталаците и скалите се бяха спотаили хронометри, за да установят с какви междинни времена се кара. Всеки се пазеше да покаже колкото се може по-малко от своята техника. Навигаторите следяха за скрити постове.

На склона от Калтаватура към Полици Кай мерна две глави. Помаха им и те веднага се скриха. Кай викна на Фиола:

— Блъф! Обзалагам се, че се показаха, само за да ни успокоят. Едва следващите са с хронометри, малко по-напред.

Той забави и бавно подмина скалистата местност. Там лежеше някакъв човек и като че ли спеше. Кай пожела на объркания човечец едно дружелюбно „добро утро“.

Два дни преди състезанието прекрати тренировките.

Холщайн остана на пистата. Кай замина за Палермо. Вечер си лягаше рано, а сутрин ставаше късно. После отиваше да поплува за около час и закусваше. През целия ден не изпушваше повече от пет цигари. Часове наред се печеше на слънце и караше да му правят масаж сутрин и вечер. Следобед четеше на терасата и се разхождаше. По време на тренировката не беше близвал алкохол. За сметка на това си накупи френски романи и списания, и започна флирт с продавачка на портокали. Не го беше грижа нито за пощата, нито за мислите му.

Но си обещавахе нещо специално за срещата с Мо Филби. Страшно го интересуваше как ще се държи, след всичко онова, което се бе случило. Очакваше смущение, или дори объркване.

Оказа се, че се е излъгал. Никоя от комбинациите му не беше вярна.

Мо Филби се насочи към него весела, жива и напълно необременена.

В началото той прие това като умело владееене, и беше убеден, че скоро ще се разколебае. За негово учудване нещата не се промениха, дори когато се опита да започне подвеждащ разговор.

Беше смаян — тази нейна сигурност можеше да бъде само неестествена.

Той обмисли нещата и се опита да разбере на какво се дължи това. Не постигна резултат. Създаваше се впечатление на едно великодушно, определено интимно, но неангажиращо приятелство, което Мо Филби без особено затруднение поддържаше. Като че ли не бе имало нищо друго.

Кай беше на крачка да се обърка, но отложи настроението си за момента, в който ще остане сам и ще се опита да открие причините. Струваше му се неразбираемо, че Мо Филби успя така спокойно да овладее усложнената ситуация, въпреки че само сцената в Монте Карло бе достатъчна да не бъде обективна към него.

Засега не му оставаше друго, освен да реши, че е забравила влечението си към него и започна изненадан да се възхищава на Лиевен, който толкова бързо е успял да постигне резултат.

Новата ситуация предизвикваше самолюбието му. Комбинативността на Филби му импонираше, както би могла да импонира на човек, който изведнъж се е усетил изваден от равновесие.

Онова, което от седмици го интересуваше, сега стана желано. Тогава, в Монте Карло, когато нещата зависяха единствено от него, той имаше снобската идея да отблъсне Филби и да се задоволи с интелектуално злорадство. Днес, когато разбра, че този негов жест е останал без да направи никакво впечатление и по този начин е загубил шансовете си, за него беше много важно не само да я спечели отново, но и да я използва.

Вечерта останаха заедно. Кай беше напрегнат и въодушевен, получи се съвсем искрен флирт, който той видимо форсираше. Направи най-доброто, като игнорира миналото, както в разговора, така и в мислите си, а започна отново и свободно, като че ли се бе запознал с Мо Филби преди час.

Палмите се огъваха в топлия скърцащ вятър. Един тенор се бе промъкнал в градината на хотела и пееше италиански народни песни. Изгониха го, но се връщаше отново, появяваше се от други краища и се разтапяше в привлечени кантилени. Най-сетне на „Санта Лучия“ стана невнимателен, персоналът го спипа и го изхвърли навън.

Като по уговорка в същия миг откъм танцовата зала прозвучаха синкопите на аржентински състав, приглушени, настойчиви, възбуждащи. Те веднага грабнаха Кай, те даваха тона и бяха резонанс, и той осъзна колко активно участва в разговора. Повече не стигна до

самоанализ, защото беше прекалено зает, в противен случай трябваше да забележи бързото развитие на чувства.

Ситуацията бе обвита в комичност, която убягваше и на двамата; тя не беше в настоящето, а в светлината, която хвърляше миналото. Преди и от двете страни бе пропиляна много енергия, която не бе довела до никакъв резултат. Сега с най-изтърканите средства стигнаха до момента на изненада, който се породил от факта, че и двамата бяха изпаднали в заблуда.

Кай бе завладян от лекотата, с която Мо Филби доказва забравата; не беше и сигурен каква роля е изиграл Лиевен, а всичко това го караше да се стреми към вземане на решение, за да може да види нещата по-ясно. Първоначално не си призна определената доза суетност, прикрита като мъжко самолюбие. Затова пък си втълпяваше, че е подценил Мо Филби.

Тя пък, напротив, наистина не блъфираше, но по съвсем друга причина, която Кай не подозираше. Последната сцена с него в Монте Карло не само я нарани — това човек може да преживее — но я направи несигурна. Тя не знаеше какво да предприеме по-нататък и щеше да посрещне Кай, точно според очакванията му, ако не беше се появил Лиевен.

Скритите му помисли не ѝ бяха известни. Тя знаеше само, че е приятел на Кай. Това пикантно съжителство бе достатъчно да наклони везните към него и по този начин да компенсира обидата на Кай. Тъй като бе приела, че трябва да се пребори със съпротивата на Лиевен, елементарно леката победа не само ѝ възвърна сигурността, но и я въръжи с още една весела тайна за Кай, която беше доста зловничка. Стигна се дотам, че настрои и Лиевен за интрижките си и му втълпи мисли, които го доведоха — за съжаление без това да влиза в нейните сметки — до саморазправа с Кай. За разговора тя не знаеше нищо и затова успя да запази самообладание.

— Искате ли да потанцуваме?

— С удоволствие.

Музиката ги грабна като светъл водовъртеж. Танцуващите двойки бяха малко, имаше място на цялата площадка.

Мо Филби запази дистанцията на първото докосване, което е флуидът на всеки танц. Крачеха в нежни успоредни линии, които никога не се прекъсваха от срещуположността, усещаше дългите бедра

като на сърна да се приближават и отдръпват под тънката коприна; и влудяващата игра на колената.

Ритмите ги последваха. Те се върнаха към терасата и се обвиха с нежно, вяло настроение, спокойствие, удоволствие за услужливите сетива. Това бе повърхностно мечтание, тактично себеотдаване на възбудата, вървяха бавно, нагоре, надолу, имаше звезди, големи и южни, въздухът беше с вкус на вино, като минеше покрай танцовата зала, човек без да иска правеше по няколко стъпки, ръцете оставаха уж случайно отпуснати, без специална цел, разговорът по време на танца ставаше интимен и в това положение беше необходимо едно-единствено движение, и очите щяха да се усетят близки.

Не ги беше грижа, че звездите, палмите и музиката не бяха новоизмислен реквизит — и тъй като не си говореха много, нямаше и прибързани прояснения. Вечерта премина в пълна хармония и те приличаха на влюбени в среднощна среща.

На следващата сутрин, обаче, по време на плуването дойдоха усложненията. Мо Филби, която бе разбрала по свой собствен начин изминалата вечер, реши, че вече може да разговарят за ралито.

Кай се държа безучастно и наистина не искаше и дума да чуе на тази тема.

Тя не се предаде и действаше толкова внимателно и същевременно дръзко, че той не искаше да я прекъсва.

Наблюдаваше я зад полузатворените си клепачи и замислено установи, че тя би била подходящият флирт за него, ако случайността не му я беше изправила на пътя точно в тази година на настроения и кризи.

Тактичната ирония, с която говореше за Мърфи, доведе развеселения Кай до извода, че забавната ѝ стратегия гони определена цел.

Той реши да я прекъсне и най-сетне да се убеди. Спокойно, като че ли между другото, ѝ каза:

— Нашият екип реши да помогне на Лиевен да победи.

Тя се засмя:

— Не ви вярвам.

— И защо не?

— Даже и да искахте, не бихте го направили. Дори и само заради Мърфи.

— Но ако Лиевен го поиска?

Веднага разбра, но не прояви слабост и отвърна без да спира:

— Ще бъде глупост от негова страна.

Кай се подвоуми дали да не я притисне още малко. Тя го изпревари с неочакван ход и го изненада. Вместо дипломатично да се защитава, се отказа, без да се замисли. Не се предаде, защото имаше хиляди възможни варианти пред себе си, просто премина във вражеския лагер, като направи най-неочакваното нещо, което човек можеше да си помисли: каза истината.

С усмивка на лице тя разказа на Кай за своите планове — не подробно, а така, както се разказва на човек, който вече знае. Превърна го в довереник и съучастник. Тя си признаваше, един ден преди задоволяването на себелюбивата си прищявка, без да е необходимо, отново поради някаква приумица, бърбореше за това като дете, което е забъркало някаква каша и сега я разкрива.

Кай никога не би предположил. Той разбра, че предната вечер напълно се е излъгал в преценката си. Все пак не съжаляваше, напротив, сега вече със сърцето си отчиташе постигнатата цел. В този час Мо Филби, без самата да го осъзнава, го бе спечелила.

Тя се разкри и по този начин показа, че не страда от прекалено честолюбие. Заряза го и се изправи пред правотата на чувството си. Без предната вечер подобна мисъл не би ѝ минала през ума. Това нейно поведение не само излъчваше чар, но и доказваше основното: преди флирта и спорта на първо място беше жена.

Така комедията от грешки от предишния ден доведе до странна капитулация и на двете страни.

Кай получи съобщение от Фиола, който го молеше да отиде спешно при него.

Веднага потегли.

Фиола лежеше, увит в леглото. Едри капки пот бяха избили по челото му. Зъбите му тракаха от студ.

— Маларийният ми пристъп. Една седмица по-рано. Не мога да пътувам. Ще продължи до утре вечер.

Кай поклати глава.

— Не се притеснявайте, не е толкова страшно!

Той го каза механично, за да го успокои, но изпита желание да се самоубие заради това внезапно нещастие.

Гласът на Фиола го върна към реалността.

— Вие трябва да участвате.

Кай отвърна в унес:

— Да, ще се оправим някак си.

Той премисляше възможностите. Можеше да се стартира само с два автомобила, така че Холщайн да пътува с него; но ще бъде прекалено рисковано — или пък трябваше да се задоволи с някой от монтьорите.

Фиола се изправи, но получи силен пристъп на треска, падна обратно и каза:

— Вземете Курбисон вместо мен.

Той погледна встрани. Кай се обърна и едва сега видя, че Курбисон е в стаята. Беше блед и изглеждаше като малко момче. Кай се сети за сцената със стрелбата по гълъби.

Фиола пророни мъчително:

— Той познава пистата, често я е пропътувал с мен, а и много иска да пътува с вас.

Кай взе бързо решение. Поведението на Курбисон на игрището за голф му бе харесало; сега той стоеше тук, блед, възбуден, готов на всичко, за да се докаже. И Кай се съгласи още веднъж да говори с него. Това бе добра възможност. Подаде му ръката си:

— Тръгваме.

Веднага взеха автомобила и направиха една обиколка на трасето с нормално темпо, за да пазят колата. Кай подробно инструктира Курбисон за всеки детайл.

После го върна обратно и го посъветва да преспи от следобеда до следващата сутрин.

ГЛАВА ПЕТНАЙСЕТА

Още от вечерта към хотелите започна великото преселение на народите. Наложиха се да предлагат и баните. Ваните се превръщаха в легла. Всеки пристигащ кораб караше цели рояци.

Нощта бе изпълнена с гласове. Който не успяваше да се сдобие с легло, оставаше да пренощува на открито. Залите на хотела бяха препълнени, хората пиеха до сутринта и веднага потегляха. В градините се настана джаз-бендове, които пътуваха с тълпата. Нямахме смисъл да се протестира.

Кай се събуди веднъж през нощта и видя, как долу, на чакъла под палмите, се танцуваше под пъстрите фенери. Светлини, гласове и музика се бяха смесили хаотично.

На сутринта напълни джобовете си с хапчета и рано-рано потегли. Въпреки това му трябваше доста време, за да достигне до Серда. Улицата беше задръстена от автомобили, въпреки че беше доста рано, а и от Палермо бяха пуснати извънредни влакове.

Кай потегли заедно с Курбисон. В гаража монтьорите още веднъж преглеждаха колата. Бяха подготвени купища гуми. Имаше с дълбоки противоположгащи протектори, с лъскави метални клави.

— Ако завали — поясни Пеш.

— Дъжд? — Кай погледна безоблачното небе. — Ще стане горещо.

Холщайн и Лиевен се приближиха. Вече бяха облечени, носеха широки, тънки екипи, свободни около врата. Кай също отиде да се преоблече. Бавно подреди комбинацията на ралито. Усещаше, че този път залогът беше висок, за миг възбудено сграбчи хладната материя, преди да я пусне и облече.

В последния момент всичко се беше променило. За Мърфи това беше свързано с Мо Филби, беше ясно. Самият Кай не искаше Филби да спечели в това състезание, изглеждаше му смехотворно. Но в никакъв случай не искаше да остави и Мърфи да победи, искаше да предотврати на всяка цена възможността Мърфи да предявява по своя

енергичен начин претенции, на които би имал право, но при съвсем други обстоятелства.

Колите се отправиха към теглилката. Бяха приети шестнайсет номера. Три от тези на Мърфи стартираха, самият той караше с номер десет върху радиатора и беше последен от екипа си. След Мърфи бяха Холщайн, после Лиевен, и после Кай.

Трасето минаваше през Копа Фиорио, пет пъти през планинския масив на Мадония. Всяка обиколка беше сто и осем километра и имаше над хиляда и петстотин завоя — това означаваше — на всеки седемдесет и пет метра — завой. Залозите сочеха 4:1 за Мърфи.

Пускаха колите на интервал от две минути. Първата префуча, шумгна се в облак прах и изчезна.

Курбисон се изнерви и искаше да се покатери на седалката.

— Само спокойно — каза Лиевен. — Имате още много време.

Кола след кола отпрашваха. Въздухът бе изпълнен от неописуемо бръмчене, беше раздран на парчета и вибрираше, не можеше да се разбере нищо, хората си викаха един друг в ухото, а се долавяше само шепот.

Кай започна да говори, опитваше се да го преодолее, но това бучене на моторите се превръщаше в тръпка.

Колоната се изнесе. Първата кола от четирите червени на Мърфи потегли, Холщайн беше зад волана, Лиевен се качи. Кай махна на Курбисон. Те седяха с очила и притегнати каски, навити ръкави, кожа на колената и лактите. Мърфи хвърли поглед назад. Колата дръпна напред и изчезна. В този миг лицето на Кай се промени.

Холщайн стартира; след него и Лиевен. Кай гледаше във въздуха, беше в треска. Внезапно, от раз, краката му почти се разтрепериха върху педалите. Той прехапа устни, огледа се, нищо не помагаше — той остави нещата на произвола на съдбата и очакваше с тръпнещо нетърпение стартовия сигнал, треперещ от момента, в който пред него вече нямаше кола.

И изведнъж улицата, бягаща зад него с гръм и трясък, обляна в светлина.

На нея сенки и светли отражения: възвишения и дупки, колата се поклащаше върху тях, подскачаше и още по-забързано се устремяваше напред. Извивки, които на слънцето изглеждаха жълти от прахта, наоколо — камънак, и завой, завой, отново прахоляк, плътен, на завоя

точно пред него профучаване на нещо тъмно, стрелващо се, завиващо, проблясващо като светкавица за стотна от секундата — Кай пое дълбоко въздух: това беше Лиевен. Той караше плътно зад него.

Покрай тях преминаваха сребристи маслинени клончета. Изкачваща се нагоре серпантина се издигаше като змия от прахта и после изчезваше. Зад колата се чуваше тропот на чакъл; темпото беше здраво.

Отпред Холщайн настигаше червената кола на Мърфи, подгони го, отдавна обзет от безразсъдство, в състояние на тиха лудост, спускаше се в острите завои така, че достигаше до ръба на шосето.

Изведнъж заплашително се появи пропастта, стръмно надолу, после — цели километри рехав чакъл. Гумите започнаха истинска бомбардировка с камъчета на всички страни, ръцете се вкопчиха в диво биещия волан, на зиг-заг колата преминаваше през разпръснатите камъни.

Сиво-кафява под светещото небе се появи крепостта Калтаатура. Пътят се изкачваше, компресорите свистяха, камънакът се трошеше; пътят продължаваше нагоре, прахта засядаше на гърлото, и още нагоре — и изведнъж се появи първата кола на Холщайн, светлосиня светлина в сивотата, но червена кола нямаше, нямаше я, изсъска той и ускори по тесния път, шосето продължаваше да се изкачва — осемстотин, деветстотин, деветстотин и седемнайсет метра. Полици.

На небето се появи далечен изглед, меко повя копринено сиво, и в него — димът от Етна, а пред него — втората кола, червена, още един поглед: Мърфи? При задминаването Холщайн видя номера деветка — Мърфи беше още напред.

Сега се спускаха по острите завои, колите натежаваха с предниците си надолу, свистяха спирачки. Въртяха се като вихрушка по ъглите, бялата кола караше безмилостно. В долината на Фюме Гранде Холщайн видя отново облак прах пред себе си, подкара силно, отново деветстотин метра косо нагоре, после изпревари противника си при Колезано, това беше французинът Балбо.

Палми, агави. Море — при Кампо Феличе влязоха почти в единствената права на трасето — седем километра покрай плажа — през дупки, улеи, скални отломки. Холщайн преследваше италианските коли. Малко преди да стигне до трибуните, италианецът

се подхлъзна и блокира платното. Холщайн почти го замече на една боя разстояние и започна втората обиколка. На четири минути след него беше Лиевен, а още на две — Кай.

Пеш разпореди времето на Мърфи да се изпише с въглен върху голям картон, с големи цифри, заедно с времената на Холщайн, Лиевен и Кай. Двама от монтьорите го държаха високо срещу щурмуващите автомобили. Кай видя, че Мърфи бе спечелил две минути — взел бе отсечката за един час и трийсет и шест минути, Холщайн — за час, трийсет и осем, Лиевен и Кай — за час и четирийсет минути.

След Полици Холщайн изпревари следващата кола, след една минута — още една, друга видя да пуши на пътя, съсипа се да ги гони — червена кола, първата от екипа на Мърфи. Сега партията беше наравно — трима срещу трима.

Много скоро настигна и следващата червена кола, но шосето беше толкова тясно, че не можеше да я изпревари.

Холщайн се опита да изпревари на следващия завой, но другият го взе през средата, така че нямаше място. Бе забелязал кой е зад него и искаше да му попречи. Холщайн се видя принуден да го пусне малко напред, защото не можеше да види нищо от прахоляка.

После наближи следващия завой, шосето беше по-широко, компресорът изсвистя; той се приближи, намираше се до задното колело; сега — до кормилото, тогава онзи започна да го избутва встрани.

Холщайн забеляза опасността, искаше да задмине, но червената кола не се спря, недооцени разстоянието, заби се в задното колело на Холщайн, двете коли се разклатиха, излетяха през ръба на шосето и силно се сгромолясаха.

Холщайн изскочи, тичаше наоколо и веднага видя, че задната му ос е счупена. Другата кола беше още наполовина върху платното.

Лиевен трябваше да дойде всеки миг. С пъшкане Холщайн избута с навигатора си червената кола на края на платното и скочи върху колата си, за да сигнализира. Вече приближаваха, навигаторът на Лиевен вдигна ръка, докато префучаха покрай тях, бяха го разбрали. Холщайн остана горе и изчака, докато премине и Кай.

Отсреща от шубрака се подаде един монтьор. Другият шофьор имаше счупена ръка и ожулено лице.

Холщайн извади една изтривалка от червената кола, постави я на радиатора, разкъса едно яке на две и шинира внимателно ръката на ранения, докато оня сипеше ругатни в лицето му.

Когато се надигна, изведнъж му примая, усети се слаб. Още веднъж ритна червения автомобил, после хукна към своята кола, извика с искрица надежда монтьора си, коленичи, но бързо видя безнадеждността на ситуацията, и се строполи на земята с тъпото усещане: състезанието беше загубено.

Лиевен разпозна Холщайн и видя какво се бе случило; той с удвоени усилия поведе напред. Щом като Кай мерна Холщайн на ръба на шосето, взе твърдо решение. Даде газ, колкото можеше, защото знаеше, че и Лиевен ще се опита да гони до дупка. Искеше да е възможно по-плътно зад него, за да може да атакува още в третата обиколка. Пристигна до бокса в момента, в който Лиевен потегляше и му извика:

— Сега ще се изтегля напред!

Бяха му необходими общо три часа и дванайсет минути, а на Мърфи — три часа и десет, това означаваше, че американецът беше на осем минути пред него и имаше две минути преднина.

Кай информира Курбисон. Той изпи почти до дъно голяма кана с вода, остатъка изля върху радиатора, смени ръкавиците без пръсти и влезе с пълна газ в третата обиколка.

Израстъците на кактусите стояха от двете страни на пътя като вкаменени същества от изгубен свят. Един камък изхвърча право в корема на някакъв зрител, който припадна. Кай взимаше завоите, без да отнема от газта. Изпревари Лиевен; за миг двете коли стояха като неподвижни доста рисковано една до друга. Лиевен смяташе, че го гони някой конкурент и не искаше да го пусне; после видя белия радиатор, който го задминаваше, и веднага освободи пътя.

Над трибуните се лееше море от жегата, възбуда и очакване. Табелки с цифри се катереха на високо и оповестяваха времената. Мърфи с две минути преднина беше най-бърз, след него — Кай. После Лиевен и вторият червен американец на интервал от петдесет секунди. Три коли бяха отпаднали. На върха при топовния гърмеж, който показваше първия след приключване на всяка обиколка, бе Замбони, после следваше хайката и малко след нея, но доста плътно, идваше вълкът, който ги подплашваше — Мърфи.

Кай изпревари Мани, подмина Уилс и Тоскани; но не достигна Мърфи. При всеки новопоявил се облак прах, сърцето му барабанеше в ребрата — всеки път това не беше червената кола на американеца. Кай вдигна очилата си. Пот течеше по челото, падаше по бузите му. Капеше от брадичката върху ръцете му. Лицето му беше сиво от прах, набръчкано под дебелия слой от улицата. На един завой Курбисон почти изхвърча от колата, толкова се беше подал навън. Кай го хвана за колана и го върна обратно вътре.

Термометърът сочеше четирийсет градуса по Целзий. Испанецът Родиньо се засили в трибуните, спря внезапно от другата страна, подаде се от автомобила, за миг застана прав, олюля се и падна в несвяст в ръцете на наобиколилите го хора: топлинен удар.

Кай очакваше да му се пръсне черепът, усещаше увеличеното си кръвно налягане. Курбисон извади таблетка от джоба си, сложи я в устата му и подаде бутилка с вода. Кай не виждаше нищо — само шосето, неясно, като през огромно увеличително стъкло, пораснало в очите му, всеки камък, всяко възвишение, всяка дупка, виждаше пред себе си единствено него, но по краищата то се сливаше, заприлича на пихтия, неясно, а отвъд нямаше нищо, той не възприемаше нищо повече, не мислеше за нищо друго, виждаше само шосето, чуваше само звука на мотора — шумът от цилиндрите като пламък проникваше през всичките му пори, той бе шофирал четири часа и вече не разбираше нищо, започваше петият час. Все едно, че никога няма да спре.

Пред него отново бяха боксовете, колата, радиаторът пушеше като Везувий, капакът беше отворен, един мъж бе до кръста вътре. Спирачките им изскърцаха, Кай изпадна от колата и започна да пие; пиеше още и още. Взе един лимон, захапа го и започна да слуша, какво му викаше Пеш в ухото:

— Лиевен.

— Трябва да пристигне всеки момент. — Отпадна — извика отчаяно Пеш и разтърси рамото на Кай. — Трябва да продължите сам! Карайте, както искате!

Беше объркан и не вярваше вече в успеха. Един монтьор донесе картона, Кай го взе от ръцете му:

— Как е времето?

— Кай — 4,48; Мърфи — 4,47.

С един скок Кай се озова отново в колата и извика:

— Какво се случи с Лиевен?

Монтьорът, който клечеше пред предното колело, му съобщи:

— Наранено рамо, не е тежко, колата е на парчета. Едва бяха затегнали гайките и Кай отпраши. На един завой видя да стои Холщайн, с лице, обляно в сълзи, тропаше с крака и беше протегнал ръце към Кай.

Колата се превърна в блед трещящ призрак. Кай беше вън от себе си. Ръцете на Курбисон бяха кървавочервени, при един безумно взет завой колата така затанцува на две гуми, че ръцете опряха в земята. Това беше безразсъдно шофиране, елементарно, инстинктивно препускане, магнитно привличане към невидима точка, някъде напред по трасето — Мърфи.

Завоите се вземаха, като че беше въпрос на живот или смърт, колата се тресеше през бабуни, удряше в дупките, разораваше тревата по края.

Тогава отекна топовният гърмеж, който означаваше първият в обиколката и веднага след това Кай спря пред бокса. Счочи, и обзет от треската на карането, продължи да тича, докато най-сетне се осъзна, обърна се и запита за времето.

Пеш застана пред него и го замоли:

— Вече сте с минута пред Мърфи, искате да сте пръв на всяка цена, но карайте внимателно, да не стане така, че да платим скъпо за класирането си.

Кай изобщо не го слушаше. Монтьорите, обзети и те от неговата треска, направиха рекорд, като успяха да сменят гумите само за четирийсет и осем секунди. Влизаха в последната обиколка.

Кай се приближи до една кафява кола. Като стигна на два метра от нея, от завихрянето префуча камък и удари колата. Той се сви, като че ли бяха уцелили него, изведнъж през ума му мина мисълта, че радиаторът е счупен.

Курбисон пропълзя напред, протегна се над колата — камъкът не бе нанесъл никакви щети. Запазиха темпото си.

Отпред отново беше кафявият, скоро беше зад Кай, един червен, последният преди Мърфи, задмина и него, зелената кола на Боилото остана вдясно от него, явно бяха наближили върха. Кай трябваше само да задържи и победата му беше в кърпа вързана. Той нито за миг не

размисли върху това. Знаеше, че може да спечели по време, ако не се случеше нещо непредвидено, но така и не успя да се задоволи с това. За него имаше само една победа: трябваше да изпревари Мърфи!

Една зелена кола бръмчеше пред него. Вече зад него — Замбони, сега и Курбисон не издържа и му извика:

— Пред него може да е само Мърфи.

Те караха като побъркани. Тогава пред тях за миг се появи сянка от плътен облак прах. Кай притаи дъх — червено — Мърфи.

С присвити очи той визира само капака на мотора. Виждаше единствено полюшването на бледата сянка върху прашния път и започна да се приближава. Вече прахта стана толкова гъста, че не можеше да се разграничи от банкета на шосето; в този миг едно камъче поддаде и задните гуми на колата изхвърчаха на един завой, той се завъртя веднъж, два пъти, наклони се бавно и се преобърна. При падането Кай се вкопчи във волана, с раздрани ръце хвана колата за гумите. Курбисон хвана за предната ос, повдигна я, опря лявата си ръка на радиатора, усети пронизваща болка, още едно бутане, колата отново беше на шосето, но дланта на Курбисон представляваше кърваво парче месо, горещият метал я беше изгорил, а повдигането на оста бе разкъсало кожата.

Колата отново запали, бяха пропуснали само няколко секунди, но и те бяха ценни. Облакът прах пред тях беше изчезнал. Видимостта беше по-добра.

Колата се разтресе, подскочи, огъна се и полетя с истински подскоци по грапавия базалт от лава, промушваше се през плитките дупки, взимаше с бучене възвишенията — ноздрите се разширяваха и жадно поемаха сиво-бялата мъгла прах, чудесен прах, във всеки друг случай това би било враг номер едно на ралиджията, но сега — това беше избавление, защото някъде там в прахта беше Мърфи.

Вече се виждаше Полици. Кай не приличаше на човек, стенеше заедно с бучащия компресор, повдигаше и сваляше рамена, като че ли искаше да даде допълнителен тласък на колата — стотици пъти за малко щяха да се обърнат или да се забият в храстите — но достигнаха Мърфи.

Седем хиляди завоя бяха зад тях, сега бяха плътно до задните му гуми, към Колезано наваксаха около един метър, при Кампо Феличе,

радиаторите се бяха изравнили и започна безумна надпревара на плажа.

Мърфи викаше и ругаеше без задръжки, а Кай изведнъж стана спокоен, свличаше се все по-надолу, главата му бе наведена плътно над волана. Колата дръпна мощно напред, радиаторът на Мърфи се изравни със седалката на Курбисон, изостана още назад, изгърмя топовният изстрел, трибуните ликуваха, от завихрената пушилка се изстреля бялата кола на Кай и пресече финала. На четири метра след него финишира и Мърфи.

Започна истинско нашествие. Хората чупеха бариерите, публиката наобиколи колата. Кай победи с над шест минути преднина. По седалките и в ръцете му тикаха цветя. Решителни господа с гривни искаха да се докопат до пилота. Кай видя през тълпата Пеш, който се опитваше да си проправи път — разтапящ се от щастие, омагьосан. Мотоциклетисти профучаваха с червени знамена покрай останалите шофьори, за да ги предупредят; публиката беше неудържима. Когато Кай слезе от колата, му се наложи да спре за миг, усети страшно силна болка при ходенето. Повдигна крака и ги показва на Курбисон; топлината на мотора беше изгорила до черно токовете на обувките му.

— И на двамата ще са ни необходими по няколко бинта, но по-късно.

Той се огледа с търсец поглед и направи няколко крачки. Веднага попадна в ръцете на няколко представители на пресата и едва се отърва.

Обърна се на другата страна и се опита да отиде зад бокса. Но там попадна на упорита групичка американци и трябваше да се върне обратно.

Лицето му имаше странно напрегнато и измъчено изражение, не правеше впечатление на особено щастлив човек, измъкваше се от всички благопожелания и продължаваше напред. Връщаше се обратно и когато смяташе, че се е избавил, неочаквано попадаше в други ръце.

Беше безкрайно уморен, мръсен, омазан и прашен. Привиждаше се бленувана картина — баня с бълбукаща вода и блажената отпуснатост на вечер, прекарана в меко кресло, където щеше да изпие много, много ледено студено шампанско, за да може що-годе да компенсира температурата и влажността на кожата си. Не вярваше, че ще може да изпие толкова много за една вечер, та да загаси сухия огън.

На първо време над него властваше непосредственото чувство, което, макар и примитивно, определяше желанията му; беше шофирал все пак осем часа без прекъсване и без да слиза от колата, и имаше чисто биологични нужди.

Така че той се луташе в морето от възторг доста объркан и търсеше възможност да остане за малко незабелязан. Постигна го с големи трудности.

Беше като пребит. Отдаде го на изтощението си; последните часове бяха взели цялата енергия, на която бе способен.

* * *

Те отпътуваха за Палермо. Кай седеше на задната седалка, нищо на света не би могло да го накара още днес да хване отново кормилото в ръце, беше получил шок от карането и реши да не се докосва повече до състезателна кола. Това си беше обещавал след всяко трудно състезание.

Курбисон седеше до него с превързани ръце и го гледаше. Кай му кимна. И двамата си мислеха за едно и също — когато Курбисон отиде при Лилиан Дънкърк, тя може би щеше да го приеме. Как и защо, не му беше много ясно, но си представяше само хубави неща и смяташе, че поне отчасти ще се реализират. Кай знаеше причината — но пощади Курбисон и не му каза нищо.

Самият той никога повече нямаше да види Лилиан Дънкърк. Тя не би дошла, толкова скорошна среща би разрушила прекрасното. А и двамата обичаха най-вече жеста; защото това беше част от формата; а формата беше по-свещена от всяко съдържание.

Някъде в бъдещето висеше едно „може би“, едно късно, бледо „може би“ — Кай вече се отричаше от него, опитваше се да го забрави. Толкова отрано го бяха научили на героиката на естественото, че не подходдаше сериозно на вариантите на чувствата. Остави се на униинето, което го обземаше, без да се заблуждава с далечни планове. То беше част от цялото и единственият начин да го преодолее, бе да не се опитва да му избяга.

Усили се още повече вечерта, когато, изтощен от банята, седеше самотен в стаята си; превърна се в една толкова дълбока депресия, че

той усети: това беше повече от късна, чиста и красива болка по епизод, който имаше съдбата на всичко човешко — преходността, болка, освободена от мътното, сантиментално желание за притежание, дотолкова необходими за едно преживяване, както смъртта за живота — подготвяше се един внушителен завършек, тук дъгата се превръщаше в кръг, тук се зараждаше велика раздяла.

В тишината на тази депресия нямаше твърдост — една майчинска нощ, в която се долавяше диханието на новото раждане. Кай не знаеше накъде тя го води, но се остави изцяло на нея, доверчив като дете в сън.

Бавно се появи картина, после изчезна и се появи отново; всеки път ставаше все по-ясна и избистрена, докато остана неподвижна. Когато по-късно си легна, пътят беше ясен. Искаше да си отиде у дома, в господарската къща с чинарите и младата Барбара.

Вярваше, че е взел решение. Тази мисъл му остана и на другия ден. Въпреки че изчезнаха отчаянието и умората, предизвикани от претоварването по време на ралито, остана отчетлива, тиха, затворена в себе си тъга, която едновременно с това бе примесена със също такава спокойна радост.

Кай реши да не се вижда с приятелите си, скоро или може би никога, лесно и просто се сбогува с тях, като едно хрумване, което ще продължи кратко.

Странна беше и ситуацията с Мо Филби. Обстоятелствата внезапно промениха отношенията между тях от заплетената област на очарователния флирт в едно привличане, което не проверяваше и не се криеше. Още беше неоформено, но за сметка на това — многообразно, сърдечно и открито.

През лятото Мо Филби щеше да прекара на френското крайбрежие. Тя почти се изчерви и кожата ѝ леко настръхна, когато отвърна на въпроса на Кай.

Курбисон пътува с него до Генуа. Холщайн изпрати всички до кораба.

— Бихте ли предали поздравите ми, Кай?

— С удоволствие ще го направя, Холщайн. — Кай отвърна внимателно, защото видя в очите на Холщайн повече от този въпрос, а той не искаше да го нарани. Затова добави: — Е, щом е така, може би ще искате да ми погостувате за няколко седмици?

Холщайн го погледна и веднага сграбчи ръката му:

— Да, с огромно удоволствие.

Кай не каза нищо повече.

В Генуа остави Курбисон и си взе колата.

Долината прелиташе покрай него, поля, дървета, хора, той не ги забелязваше, толкова бързаше да кара напред. Той кара така през планината до късно през нощта и се отказа едва когато стана опасно по мокрия път.

Когато планината остана зад него, той без да иска намали. В Мюнхен остана един ден. Не разбираше сам себе си, защо беше това колебливо безпокойство. В Средна Германия даде на мотора два дни почивка.

През тези дни наблюдаваше живота в малкия град. Навързани ден след ден се трупаха равномерно в година след година. Спомни си една вечер в Генуа, бързото пристигане с колата, серпантините нагоре към Мирамаре, после лифтът, стая, широко отворени врати, а зад тях, ниско долу — пристанището, над което ехтяха силните удари на камбаните. Но над всичко това се извисяваха сирените на отпътуващите кораби, мощни и властни, като господари, та чак нощта се разтрепери. На следващата сутрин отпътуваха за Сингапур и Ява.

Стана с нежелание — какво беше това, сега, когато беше приключил с всичко. Той продължи. Но още по-бавно.

Направи така, че да пристигне посред нощ. Никой не знаеше, че идва.

Не отиде в имението си. Щом достигна улицата, която водеше към парка, остави колата. Взе Фруте за каишката и тръгна пеша по алеята.

Дърветата миришеха на влага и шума. Чинарите се извисяваха огромни пред нощното небе. Кай остана неподвижен. Пред него стоеше къщата, силно осветена от луната, а в прозореца се виждаха отражения. Той потърси на реда горе — там някъде спеше младата Барбара. Стаята ѝ бе тъмна.

Кай стоеше и чакаше. Сърцето му обгърна картината пред очите с вълнение. Нищо не бе му се струвало по-желано. Усещаше земята под краката си, цялото му съществуване се вълнуваше от някакви тайнствени сили. Един клон от чинара се беше навел дотолкова, че можеше да го докосне. Листата му бяха хладни и влажни.

Мълчанието стана властно. Това бе безмълвния, вечен кръг между земята, живота и нощта. В този самотен час Кай разбра, че прекалено скоро бе очаквал развързката. Борбата за обрат в неговия живот все още не бе приключила; тя се водеше и тук, лице в лице. Само за това той трябваше да дойде дотук.

А по-болезнено от всичко останало, но и по-непреодолимо се събираше неспокойствието от последните дни — към целта, и той проумя, че тази цел завинаги е изгубена за него.

Въпреки целия му стремеж, неговото същество никога нямаше да може да следва спокойно хода на нещата. Силата на желанията му беше мярката за неговата безнадеждност; защото нищо не се желае по-силно и болезнено от чуждото, което никога не може да се слее със собственото „аз“.

От епизодичното не можеше да израсне човешка съдба: да се върнеш не означава завръщане у дома. Сега вече Кай знаеше: това тук му беше еднакво близко и чуждо, но в мига, в който се предаде, той почувства колко близък му беше този загадъчен дисонанс, и колко го обичаше.

Животът му протече като на игра, много неща беше зачеркнал, някои бе притежавал, но беше губил малко и никога не се беше отчайвал. Сега това му се случваше за пръв път — отказът му да се превърне в непоправима загуба.

Кай искаше да си тръгне, а все още не можеше. Тихичко мълвеше думи към прозореца горе. Много думи. Дълго време.

Откъм двора се чу лай; Фруте поздрави приятелите си. Кай се стресна.

Приглушено подсвирна на кучето и се върна по алеята с ръка, поставена върху главата на животното, което изпръхтя и често се обръщаше назад.

Те се запътиха към запустялата пощенска станция. Кай трябваше дълго да чука, докато служителят се събуди и дойде. Прати дълга телеграма на Холщайн, в която го канеше да прекара следващите месеци в неговото имение. Той самият искал да пътува, може би през цялото лято.

Когато потърси повода, той се поколеба за миг и добави, с усмивка на уста, че по-късно ще преоткрие френското крайбрежие.

Холщайн щеше да дойде и да бъде заедно с Барбара.

Кай постави Фруте внимателно и малко церемониално на седалката до себе си. Беше хладно, и тъй като тя трепереше, той я зави с одеяло. Обмисляше завършека на телеграмата. Колко бързо минаваше животът, щом не се пренебрегваха неговите цензури! Само преди миг се колебаеше, а бъдещето беше неясно; сега беше толкова надалеч, че даже имаше възможност да направи бегъл преглед от разстояние. Животът предлага големи преживявания и сътресения, но само мимолетни; онзи, който се вкопчеше в тях, проваляше или себе си, или преживяването. Единствено човекът, който разбере, че само средното е трайно и винаги намира път към него, беше готов за елементарното.

Барбара и Лилиан Дънкърк бяха неповторими; Мо Филби остана трайно.

Със спокойни, решителни движения Кай запали мотора.

Тази сутрин имаше доста роса; така че при изгрев слънце колата беше мокра, като след дъжд, въпреки че небето беше безоблачно и ясно.

САМО КРЕДОТО НА СНОБА ЛИ? БЕЛЕЖКИ КЪМ „СПИРКА НА ХОРИЗОНТА“

Романът „Спирка на хоризонта“ е публикуван за пръв път в периода 1927/28 година като поредица в берлинското списание „Спорт в картина“, и е доведеното дете на представата за Ремарк, а заедно с това и на международното тълкуване на автора. Докато останалите романи на Ремарк са превеждани поне на пет езика още приживе, а и след смъртта му, настоящето издание е първата публикация на романа като книга изобщо. От гледна точка на издателите, романът е пропуснат.

Причините сигурно не се крият в това, че издателството Улщайн след публикуване на „На западния фронт нищо ново“ се било опитало, според слуховете, да спре първата книга „Мансардата на бляновете“ като изкупило цялото издание, и точно конкурентът Хугенберг го публикувал в списанието „Спорт в картина“. Освен това издателството получило заедно с правата за „На западния фронт нищо ново“ през 1926 година, и правата за „Спирка на хоризонта“ без да се възползва от тях. По-скоро „Спирка на хоризонта“ е била прекалено далечна от новия имидж на Ремарк, създаден от концерна Улщайн специално за „На западния фронт нищо ново“: един измъчван от депресии прост войник, а не професионален писател, който чрез написването на книгата е успял да преодолее и преработи военните си преживявания.

За разлика от първия му роман „Мансардата на бляновете“, романът за автопилота и човека на живота Кай не е бил предмет на нападки срещу Ремарк в дискусията около „На западния фронт нищо ново“, не пропускаща да го оклевети, въпреки че самият текст би дал добър „материал“ на националистическите и национал-социалистически врагове на автора и книгата му за войната.

Самият автор също не взима отношение към своя роман, не го споменава нито в писмата си, нито в дневниците си.

Дали това късно мълчание на автора след „На западния фронт нищо ново“ трябва да се разбира като оценка за качеството?

Значението, което има „Спирка на хоризонта“ за по-нататъшното творчество на Ремарк, се изяснява от няколко аспекта.

Хронологично романът се намира между втория му, непубликуван приживе роман „Там“, и световния му успех с „На западния фронт нищо ново“.

Наред с войната, изгнаничеството, подтисничеството, автомобилният състезател, заобиколен с Ясени, е лайтмотив в творчеството на Ремарк.

Изследователите също почти не са се занимавали със „Спирка на хоризонта“, освен така нареченото „пречупване“ в творчеството му между ранните му творби и „основното му творчество“ в „На западния фронт нищо ново“. Критикът Алфред Антковяк, през призмата на „социалистическия реализъм“ на бившата ГДР, пише за „Спирка на хоризонта“ следното:

„Кредо на един сноб. Героите се движат в един лъжлив светски свят, в който келнери с фракове сервират подбрани ястия, а флиртът и автомобилният спорт са заместители на липсата на смисъл в живота. Спокойни и надути, те говорят за философия, но всичко се прави с цел да се дадат на читателя евтини рецепти за изкуството да се живее.“

Антковяк интерпретира романа като популярна украса на житейска философия, ориентирана към Шопенхауер и Ницше, на един Уилям Дитли и модерния за онова време Освалд Спенглер. Безспорно в ранните творби на Ремарк липсва житейска философия, но „Спирка на хоризонта“ е роман на развитието, описанието, самооткриването на автомобилния пилот и „сноба“ Кай, който се намира между три Ясени, които представят три различни начина на живот.

Със смяната на главния редактор на списанието „Спорт в картина“ Курт Дъори с доктор Конрад Елерт през 1926 година, се променя и цялостният му облик. Елерт е положил усилия да го превърне в претенциозно списание за култура, целящо възвишено общуване. Той успява да привлече автори като Роберт Валзер, Франц Теодор Чокор, Александър Лернерт-Холения, Херман Казак, Казимир Едиимид, Карл Федерн, Акселегебрехт, Карл Цукмайер, Роберт Музил, дори и Бертолд Брехт. А сред тях и Ерих Мария Ремарк.

„Спирка на хоризонта“ се публикува наред с най-новите романи на Ернст Вайс „Боетиус от Орламюнде“ и „Кристина“ на Ханс Якоб.

В рамките на възвишеното общуване в периода 1927/28 година Ремарк се числи към каймака на литературната сцена на Ваймарската република.

Чрез „Спорт в картина“ той се свързва с литературните величия на своето време, а не едва след успеха си — „На западния фронт нищо ново“.

През 1928 година Ремарк сменя Елерт като отговорен редактор на списанието. Но по онова време вече делът на литература и изкуство е значително принизен. Ремарк достига най-високото стъпало от своята кариера, но се намира на потъващ кораб, що се отнася до творческите и литературни качества на списанието.

Промяната на характера и стила на списанието срещат неодобрението на Ремарк, но явно не е успял да се наложи. В този момент той напуска потъващия кораб и през август същата година подписва договор с директния конкурент Улщайн за издаването на „На западния фронт нищо ново“.

Пет дни по-късно редакторът на „Спорт в картина“ е уволнен.

А романът „Спирка на хоризонта“, както и всички публикации на Ремарк за „Спорт в картина“, потъват в забвение след издаването на „На западния фронт нищо ново“.

С право или не, нека оставим самият читател да прецени.

Томас Ф. Шнайдер

Оснабрюк, февруари, 1998

Источник: <http://bezmonitor.com>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.